Mazpulks
1939
5. NR

BRILJANTI, PULKSTEŅI,
ZELTS, SUDRABS,
KRISTĀLLS, DZINTARS,
ALPAKA

Darbnīca pasūtījumiem un izlabošanai

RĪGĀ, BRĪVĪBAS IELĀ 4. TĀLRUNIS 26336

Krāsojiet tikai ar vislabākām drēbju krāsām

„OZOLZĪLE"

paciņās un tabletēs, kuras nebrūk un nebalē

Fabrika Rīgā, Dzirnavu ielā Nr. 115, tālrunis 26973

J. KAULIŅA

Bērnu apģērbu un galanterijas preču tirgotava

Rigā, Marijas ielā 9, tālrunis 20437
Pasta tek. rēķins 11217

Piedāvā lielā izvēlē visādus **meiteņu un puisēnu apģērbus, jaunos vidusskolu, mazpulku un tautas tērpus, daž. velu un sikas preces u. c. Skolām un palīdzības sabiedrībām viszemākās cenas.**
Laipna apkalpošana. Glīts darbs

Pulksteņi, zelts, sudrabs, alpaka, kristalls gravieru izstrādājumi

O. Pērkons un A. Kucejevs

RĪGĀ

Veikals: Matīsa ielā 8. Tālrunis 93944
Darbnīca: Brīvības ielā 115. Tālr. 93089
Pasūtījumi un izlabojumi

Svētku dāvanas

kā: somas, portfeļus, naudas makus, šūtas kurpes, visu formas tērpu,

medību un sporta piederumus,

vingrošanas kurpes, kāju un volejbumbas, jostas un nozīmes, valsts un organizaciju karogus u. t. t.

Piedāvā visplašākā izvēlē

A./s. A. Ratfelders, **RĪGĀ, Kalķu ielā Nr 11**
Tālruņi: 20182, 23216

Pasūtījumus izpilda arī pa pastu

K. Ziverta

koku apstrādāšanas rūpnieciba
Jelgavā, Uzvaras ielā 43, tālrunis 273

Mēbeles, logi, durvis, iekārtas

Latv. Šujmašinu Sab-ba

Rīgā, Marijas ielā Nr. 15

Izšuj: karogus, sporta nozīmes, tērpus u. t. t.

Pārdod: šujmašinas, to daļas un adatas visām sistēmām

J. Lauvas glezna — JAUNAIS ARĀJS

Mazpulku Virsvadoņa Prezidenta Kārļa Ulmaņa dāvana
Latvijas Lauksaimniecības kamerai

Mazpulks

5. (100.) Nr. 1939. g. 15. maijā IX g. gāj.

To lielo mērķi pieminiet

ALEKSANDRS GRĪNS

Valsts zelšanai un visu labo un radošo tautas spēku vairošanai nepieciešamā vara mūsu zemē uzticēta vienām rokām un vienai galvai, kā to prasa un māca latvieša dzīvesziņas visvecākās tradicijas. Uzticēta tām rokām, kas bija novēlušas akmeni no senā tēvzemes un tautas patstāvības kapa, un tai galvai, ap kuru visos laiku laikos blāzmos pateicības saules spožums un šalkos vadonības slavas vējš. Jo tikai tagad, būdami kā stipra un mierīga sala tautu jūrā, kuras ūdeņi jau atkal taisas sākt mesties bangaini, mēs ar sirdi un visiem prātiem jūtam, cik svētīga lieta ir bijušas 15. maija atsauktās lielās pārmaiņas un pārgrozības visā mūsu dzīvē, un cik labi ir tas, ka nu 5 gadu laikā esam patiesi vienota un vadonības domas cieši saradota liela saime, kas uzticīgi seko savam Saimniekam. Jo nekas labs šādos laikos nav sagaidams tai valstij un tai tautai, par kuras kuģa likteņiem it kā taisas izlemt, bet patiesībā tikai svaida tā kuģa virzienu un līdz bezgalībai strīdas simts vai vairāk simti tuvredzīgu un sīkas godkārības pilnu vīru. Bet droši tiecas savam mērķim pretim tā nacija, kas visos viņas pasākumos, domās un darbos ir cieši saskaņota: tā ir kā klints, pret kuru sasitas un saplok visi, arī tie augstākie vētras viļņi, lai diezcik vareni tie izliktos to nākšanā.

To apzinādamies, lai godam saņemam Atjaunotās Latvijas jubilejas dienu un lai paturam visi gaišā piemiņā 1934. g. 15. maiju. Un šis piemiņas gaišums lai atstaro visur, arī svaidīgās galvās un mazdūšīgākajās sirdīs, panikas brēkuļos, kuru gan, paldies Dievam un veselajām latviešu asinīm, mūsu vidū nav daudz. Jo lietas, kas liekas smagas, bet vēl nemaz nav nākušas un, varbūt, arī nemaz nenāks, ir smagas tikai līdz tam brīdim, kad esam nolēmuši, k ā un k u r varam tās sagaidīt. Tad krūtis jau top pilnas drošas apņemšanās, rokas jūt viņās iestrāvojam cīnīšanās prieku, un mierīgu, bet mierīgumā nelaužamu spēku strāvo visa latviešu zeme, kas tās sargātājiem zem kājām. Tēvzeme, kas pilna mūsu vecās un jaunās slavas, un gan zemes sargātāju, gan viņas tīkotāju kauliem piesētu kaujlauku.

Te Dievs ir mūsu senčus atvedis priekš četrdesmit un pieciem gadu simtiem, un šo zemi mēs gribam sev un saviem bērniem, un visām nākamajām latviešu audzēm paturēt. Un droši paturēsim, ja dvēselēs un sirdīs sev gaiši iedegsim tos nemirstīgos Prezidenta vārdus, kas skan kā zvērasts mūžībai un tēvu zemei: L a b ā k i k ā j ā s s t ā v o t m i r t, n e k ā c e ļ o s n o m e t u š a m i e s d z ī v o t.

Kam šis tēvzemes un brīvības mīlestības liecinājums tikpat svēts, kā tā pirmajam teicējam, tā pēcnācējiem paliks viss viņu tēvu mantojums. Jo bargi svērtas tiek tikai tās tautas, kas vairas dzīvību likt ķīlā un atsakas savas neatkarības dēļ visiem spēkiem cīnīties.

Paliksim joprojām un tikpat cieši vienoti ap savu karogu, kas atkal vaļā tīts priekš divdesmit gadiem. Paturēsim vēsas galvas un acis, lai visu, kas ap mums, varētu labāki saredzēt un svērt; bet sirdis lai mums allaž ir karstas, pilnas tās brīvības un zemes sargāšanas nedziestošās un mūžīgās uguns, kas ir mums, dzīvajiem, atstātais un vissvētākais par Latviju kritušo mantojums.

1934. g. 16. maija rītā Valdības namā. No labās sēž: Prezidents KĀRLIS ULMANIS, Kara ministrs ģen. J. BALODIS, ministrs A. BĒRZIŅŠ

Piecos gados

Darbs, kas sākts jau pēc brīvības cīņu izbeigšanās sevišķi celtniecības laukā, lielu uzplaukumu piedzīvoja pēc 1934. g. 15. maija, kad tauta ar vienotiem spēkiem sava Vadoņa Prezidenta *K. Ulmaņa* vadīta ar retu dedzību un sparu ceļ un veido mūsu pilsētas, ciemus un lauku sētas. Piecos gados, kopš tauta iet vienotus ceļus, celtniecībā veikts vēl vairāk, kā to ir paspēts darīt līdz vēsturiskajiem 15. maija notikumiem. Celtne pēc celtnes, viena lielāka un skaistāka par otru, ir pacēlusies visos valsts novados un to daiļais ārējais izskats un iekšējais iekārtojums runā par mūsu celtniecības laikmeta cēlajām idejām un lielajiem sasniegumiem. Rasti arī atzinumi par celtņu veidošanu latviskā nacionalajā stilā ar parocīgu un ērtu telpu iekārtu, meklēti jauni būves veidi un materiali, lai jaunās celtnes veidotos saulainas un glītas. Šo celtniecības rosību pēc 15. maija laukos, pilsētās un sabiedrisko celtņu būvniecībā ievērojami sekmējis arī valsts atbalsts. Sevišķi uzsverams lauku būvniecības uzplaukums. Sabiedriskā celtniecībā gūti ievērojami panākumi, par ko lie-

Viestura piemiņas pils — LLK mītne

Jaunatnes pausme Rīgā — 15. maija laukumu atklājot

1934. — 15. V — 1939.

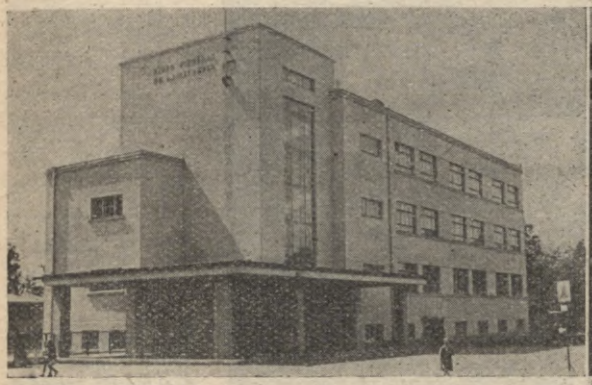

cina daudzie biedrību nami, tāpat arī katrā pagastā paceļas stalta skola un pagastnams. Atjaunotās Latvijas piecos gados uzceltas laukos 630 celtnes apmēram 16 milj. ls vērtībā. Ap 27 celtnes, kuras arī ieskaitītas šajos skaitļos, galīgi pabeigs šogad jaunajā būvsezonā. No tām visvairāk ir celti skolu nami, jo valsts un pašvaldību gādība par jaunatni ir bijusi sevišķi izcila. Pastāvošiem skolu namiem pievienojušies 180 jauni, ap 90 pagastnami, 32 nespējnieku patversmes, 30 ārstu mājas un ap 80 tautas nami un vēl citas ēkas. Visas šīs celtnes runā vispārliecinošāko valodu par kopējiem spēkiem vienprātībā un dedzībā veikto darbu, no kura labumu mantos ne tikai tagadējā paaudze, bet arī vēl daudzas nākamās. Tā celtniecības rosība ir viens no tiem dižajiem pieminekļiem, ko tautai devis Vadoņa atvestais 15. maijs.

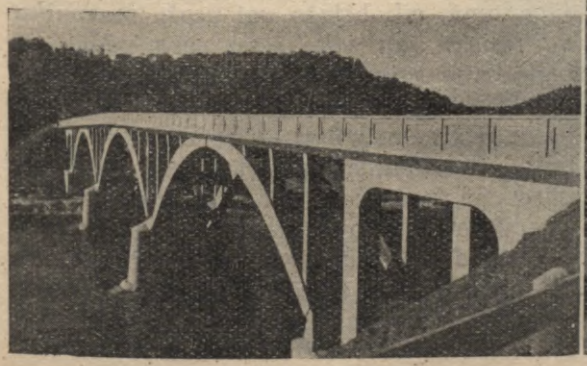

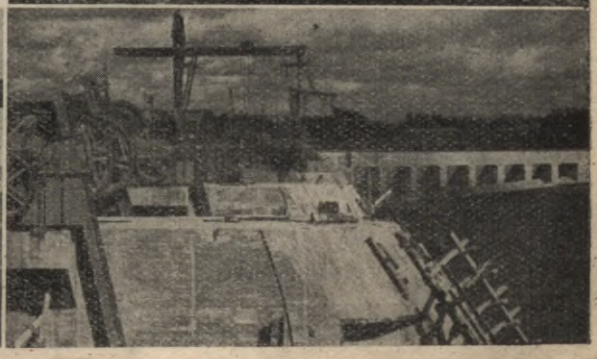

Mazpulku Virsvadonis Prezidents KĀRLIS ULMANIS mazpulku darbu skatē š. g. 18. aprilī sarunās ar 483. Pleskodales mazpulka orķestra dalībniekiem

Kas jauns mūsu zemē un valstī

Labi, ja ir lieli darbi, kas pastāvīgi turpinas

18. aprilī mazpulku Virsvadonis — Valsts Prezidents *Kārlis Ulmanis* apmeklēja Rīgas vidējo mācības iestāžu mazpulku darbu skati. Prezidents izstaigāja visas daudzās telpas, kas piepildītas ar ražena darba pūliņiem un priecājās par Rīgas mazpulku sasniegumiem visās nozarēs.

«Ir labi, ja katru darbu sāk no paša sākuma», teica Prezidents mazpulku saimei, no jauna aizrādīdams, ka *«nu taču jūs varētu sākt modināt un atjaunot jau kādreiz priekš 4 gadiem sāktu, bet tad noklusušu domu — lai katrs mazpulks par savu pilsētu, par savu pagastu, par savu novadu, vai tā ir Rīga, vai Alūksne, vai cits kas, izgriež un rūpīgi savāc no avīzēm visu, kas rakstīts; lai no fotografijām un, ja vajadzīgs, redakcijām, pieprasa visu trūkstošo; cik skaisti un vērtīgi būs pēc 10 vai 100 gadiem redzēt un ieskatīties šajā kopojumā, kas tad tas būs par jaukumu un bagātību!»*

Iepazinies ar mazpulku dalībnieku gaitām nometnē, Prezidents vēl brīdi pakavējās, klausoties mazpulku orķestru un koru sniegtajās latviešu tautas dziesmās un tad atvadijās, teikdams: *«Lieliski. Paldies visiem rīkotājiem, kas sagādājuši izdevību pārliecināties, ka mazpulkos aug droša, labi sagatavota un veselīga jaunatne. Ar prieku var vērot, ka jaunie mazpulku dalībnieki ir labās rokas, jo mazpulku vadītāji un viņu vecāki izprot savu darbu un zina, kas ir derīgs, nepieciešams un skaists. Un ja nu mēs vērojam šo mazpulku skati, tad neviļus rodas jautājums, ko darīs šie mūsu zemes kopēji pēc savām skolas gaitām. Vai šai gadijumā nebūtu jāpadomā, cik bijušo vai esošo mazpulku dalībnieku jau seko sava tēva pēdās un vada savu saimniecību. Mums vajadzētu dabūt zināt, cik īsti mazpulku dalībnieku gatavojas zemturībai — zemturība*, piezīmēja Prezidents, *tas īstais un pareizais vārds, jo tas ietver sevī i lauksaimniecību, i zemkopību, i lopkopību.*

«Tagad visi mācas», uzsvēra Prezidents *«gandrīz katram ir kāda apliecība vai diploms. Vienīgi lauksaimnieki draud ieslīdēt nekvalificēto kārtā. Tas nekad ne-*

drīkst notikt, tāpēc ir jāsāk radīt un paplašināt šo darbu. Mums jāievāc ziņas par katru pagastu, cik tajos ir lauksaimnieku ar akademisku izglītību, vai ar lauksaimniecības vidusskolas izglītību, kas beiguši kādus lauksaimniecības kursus, kur un kad, tāpat jānoskaidro, cik zemturu ir mazpulku dalībnieku. Tas viss būs pamats šim lielajam darbam. Zinu, ka šis darbs ir liels, bet ceru, ka jau šogad dažos rajonos tas tiks pilnā mērā izvests.» «Ir labi», Prezidents uzsvēra, *«ja ir lieli darbi, kas pastāvīgi turpinas.»*

Divas bērzu birzis un 4 ozoli

Jau desmito reizi pa visu mūsu zemi atskanējis meža dienu aicinājums. Un šogad — 19. aprilī meža dienu atklāšana notika ģen. *J. Baloža* brigādes cīņu vietā pie Piņķu baznīcas. Atklāšanā ieradās arī ģen. *J. Balodis*, valdības locekļi un armijas komandieris. — Laukuma apstādījumi projektēti tā, lai tie izauguši neaizsegtu izveidoto uzkalniņu un pieminekli uz tā, ko še novietos tuvākā laikā. Uzkalniņu no priekšpuses ietvers divas bērzu birzis, kas simbolizēs auglību un veselību. 4 ozoli ap uzkalnu simbolizēs ģen. *Baloža* brigādes karaspēka vienības — Neatkarības rotu, Cēsu rotu, Studentu rotu un jātnieku nodaļu.

Ar šo dienu tā tika ievadītas desmitās meža dienas. Vēl tās nav rimušās, jo ik pagastā sarīkotas, tās izdaiļo ceļus, sabiedrisko ēku apkārtnes un pat atsevišķās saimniecībās meža dienu ierosinājumi nesuši savu svētību.

Mazpulka dalībniece sveic Kara ministri ģen. J. Balodi meža dienu atklāšanas aktā š. g. 19. aprilī

Mācīties labu darbu — goda pilns uzdevums

AUGSIM LATVIJAI!

Iekšējais godigums

Ikdienas dzīves plūdumā gadas bieži dzirdēt un pieredzēt, ka cilvēki lieto vārdus, kuru saturs nemitīgi atduras mūsu apziņā. Un tas vienmēr notiek tādos gadījumos, kad kāds kaut ko pārspīlē vai nu otru cilvēku vai lietu lielīdams, vai arī to bargi kritizēdams. Vēl vairāk nepatīkami tas skar mūsu apziņu, ja mēs vai nu aiz lielīšanās vai pelšanas saskatam kādus savtīgu nolūkus, gribu panākt sev kādu labumu.

Un arī ļoti laba lieta, patiesi slavējama lieta, ja viņai neprot vai negrib smalkjūtīgi pieiet, daudz zaudē, ja to slavina neprašas, ja to slavina cilvēki, kas vārdus gan lieto skaistus un saldenus, bet neieliek tajos nekā no skaistas un cildenas sirds pārdzīvojumiem.

Šajā brīdī un vietā atcerēsimies vārdus — tēvzemes mīlestība. Cik gan šie vārdi nav daudzkārt lietoti un tad, kad cilvēks tikko tos izteicis pagriežas apkārt, kur viņam lūdz latu šīs zemes aizsardzībai un viņš tūliņ iesaucas: Ko, ja es tā vienmēr tos latus dalīšu, cik tālu tad es tikšu! — Šādi gadījumi, kuri diemžēl gadas, liecina, ka cilvēks spēj būt arī iekšēji negodīgs. Viņš vārdus gan runā cildenus, bet darbus nedara tādus, kas vārdiem varētu pacelties līdzi.

Mazpulku saime ir jauniešu saime. Tai sirds pilna idealisma, gribas un vēlēšanās, lai viss ritētu dzīvē taisnības garā, lai visi cilvēki labi domātu un labi gribētu.

Bet pie visiem cilvēkiem piederam arī mēs ikviens. Pirmā kārtā arī mēs esam tie, kas sastāda kopumu — visi cilvēki. — Tādēļ apstāsimies un ļausim sev mirkļus, kuros klusībā pārdomāsim, kādi esam mēs paši. Nekad mēs nevaram būt par jauniem, lai jautātu sev: vai es, izrunādams vārdus — tēvzemes mīlestība, to arī saprotu, izjūtu? Vai šie vārdi mani iesilda, vai, redzot valsts un baltzaļo karogu svinīgā plīvojumā, mani pārņem siltas sirsnīgas jūtas, kuras reizēm valgumu sadzen acīs? — Ja tā ir, tad ir labi. Tad sirds pati jau saprot, kas ir tēvzemes mīlestība. Ja tā nav, ja sirds ir auksta, vienaldzīga tad mēs vēl nezinam un nemaz nesaprotam šo vārdu saturu un patieso nozīmi.

Bet lai būtu kā būdams — vienu nekad neaizmirsīsim — būsim iekšēji godīgi. Ja mēs vēl neizprotam un savās jaunajās sirdīs vēl nespējam īsti pārdzīvot, kas ir patriotisms, tad tomēr neizliksimies labāki kā esam, jo tad mēs būsim patiesi un godīgi. Un tad arī tas prieks, ko mūsu dvēselēs radīs kaut tikai lepnums par mūsu pašu stāju, par mūsu karoga diženo plīvojumu, būs vērtīgs pats par sevi, būs zvērests, īsts, sirsnīgs zvērests šim laikam, ko godbijīgi pieminēsim 15. maijā.

Ģimenes diena

J. EIDEMANIS, stud. theol.

Beidzamā gadu desmitā Latvijā ir izveidojusies jauka tradicija: reizi gadā, parasti maija pirmajā svētdienā, visā valstī svinēt Ģimenes dienu. Sākumi šīs dienas svinēšanā meklējami Mātes dienā, kuru, sākumā gan tikai atsevišķas draudzes un organizacijas, sāka svinēt 1924. gadā. Bet pamazām gaišās domas un pateicības un mīlestības jūtas, kas mums ikkatram vijās ap Mātes tēlu, padarija šo dienu arvien lielāku, līdz beidzot Mātes diena tika svinēta valsts mērogā. Tomēr šīs dienas svinēšanā bija saskatams kāds trūkums, proti tas, ka bija aizmirsts tēvs, kas taču tāpat kā māte bija pelnījis, lai to cildinātu un godinātu. Tā arī pamazām veidojās mūsu Ģimenes diena.

Ģimenes dienas galvenais uzdevums tad nu arī ir stiprināt vienības garu ģimenē. Svinēta īsi pirms visas tautas Vienības svētkiem, tā grib būt ģimenes vienības svētki. Dažreiz ģimenēs šīs vienības saites ir it kā izirušas, to vietā valda ķildas, nesaskaņas. Ģimenes diena ikvienam atgādina un aicina izlīdzināt ķildas un nesaskaņas ģimenē, sākt jaunu dzīvi, kur valda miers un saticība. Šai dienā tautai ar spēcīgām labo domu, jūtu un centienu straumēm no sevis jānoskalo sīkie naida un nesaticības putekļi, lai tēvi un mātes būtu vienoti ar dēliem un meitām, lai ģimenes locekļu starpā nebūtu nevienas tumšas domas, bet viss gaišs un skaidrs. Kopš senseniem laikiem visām tautām ir prasības pēc ceturtā baušļa izpildīšanas. Un tomēr, ne katru reizi šīs prasības ir tikušas izpildītas. Tagad nu Ģimenes diena ir tā diena, kas atgādina ceturto bausli tiem, kas to aizmirsuši. Šī diena ir veltīta bērnu pateicībai vecākiem. Veidu, kā bērniem būtu vecākiem jāpateicas un kā tie to arī dara, ir daudz un dažādu, parasti jau katrā ģimenē ir zinamas parašas un pēc tām veidojas arī pateicība. Man liekas, nebūs tādu bērnu, kas savu tēvu un māti vismaz viņu dzimšanas

Stipra ģimene — mūsu nākotne

dienā neatcerētos, un tā kā godinam tēvu un māti dzimšanas dienā, tā godināsim viņus arī Ģimenes dienā. Un ja nu tomēr gadītos, ka šādas godināšanas parašas kādā ģimenē vēl nebūtu izkoptas, tad tās ir jāizkopj. Bez vecākiem lielākai daļai no mums ir arī brāļi un māsas, un ģimenes vienības stiprināšanai un vecāku godināšanai būs ļoti derīgi, ja Ģimenes dienā pie vecākiem centīsimies būt visi. Bet arī ja kāds no mums dzīvotu šķirti jau no vecākiem, tad pēdējos nekas tā neiepriecinātu, kā apmeklējums vai vismaz sveiciens.

Bet starp tik daudz laimīgajām sirdīm Ģimenes dienā tomēr būs arī tādi, kuriem šī diena asaru un skumju diena. Daudzi šai dienā steigsies nevis savus vecākus godināt un apsveikt, bet gan viņu soļi apstāsies uz īsu brīdi kapu kalniņā pie tēva vai mātes kapu kopiņas, uz brīdi atjaunosies kādreiz pārciestās un jau mazliet aprimušās šķiršanās sāpes. Bet svētīgas ir šīs sāpes, jo tās pauž dārgāko — mīlestību...

Ģimene ir tā, kas sniedz dzīves lielāko laimi, bet daudzkārt tā rada arī lielākās ciešanas. Bet viss tas, kā laime, tā arī ciešanas liecina par lielo ģimenes vērtību, par to, cik liela ir vērtība tām mīlestības saitēm, kas saista ģimenes locekļus.

Baltzaļo karogu saime! Atceries Ģimenes dienā tos, kas no jums ikvienam dāvājusi dzīvību, atceries to, ka tavi vecāki tev visu ziedojuši, ka sudrabs viņu matos visvairāk cēlies tevis dēļ, un pārdomā, vai tavās attiecībās ar viņiem vienmēr viss ir gaišs, skaidrs, cēls un tīrs.

Sējējs

ARNO RASAS stāsts

„Dievspalīdz!"

„Paldies."

„Es skatos, kaimiņ, tu te sēj kā īsts sējējs: ir roku māki tā palaist, ir solis tāds kā nomērīts un acs tik uzmanīgi seko līdz, diemžēl, nav tev tur sētuvē graudu, bet smiltis!"

„Tā tas ir, kaimiņ," uzrunātais atbild, kas nav neviens cits, kā sētnieks Platums no kāda Brīvības ielas nama, bet otrs, turpat pagraba stāva iedzīvotājs, kurpnieks Čika. „Tā tas ir," Platums vēlreiz atkārto un, pārtraucis smilšu kaisīšanu, sniedz kaimiņam roku. „Es, tā teikt, esmu sējējs no bērna kājām. Vai puikas gados mazums citiem tādiem pašiem nekaisiju smiltis acīs; kad nācu lielāks, tēvs lika pelnus sēt uz āboliņa vai rudziem, un bija jāsēj, bet kad biju iesvētīts, tēvs pakāra kaklā sētuvi un teica — sēj nu, tev gaišākas acis! Un lieta gāja. Vēlāk, kad biju puisis, par to nav ko runāt. Tā gandrīz visu mūžu, un sēšana iegājusi jau asinīs . . ."

„Jā, jā, tad es neesmu maldijies. Jau vairākas reizes, sēdēdams pie loga, noskatijies, kā tu te sēj, es sievai teicu: skat', mūsu sētniekam ir īsts saimnieka solis un ķēriens."

„Jā, Čik, saimnieka soļus es pazīstu."

„Tad nesaprotu, ko tu te sēj smiltis uz Rīgas akmeņiem! Ej laukos un sēj īstus graudus, tad redzēsi, kas tur izaugs!"

„Vajadzētu jau," Platums nenozīmīgi atbild, ko var saprast gan šā, gan tā, un tad atkal sāk mērīt soļus un aiziet, smiltis kaisīdams, pa ietni, bet Čika, tukšu piena pudeli rokā, aizklibo uz veikalu.

„Jā, vajadzētu," Platums vēlreiz pie sevis atkārto, bet, ticis ietnes galā, viņš ar slaidu vēzienu izsviež pēdējo smilšu sauju un, piegājis pie nama stūra, gandrīz sirdīgi izdauza pielipušās smiltis no nelielās kastes, ko viņš lieto sētuves vietā... Ek! — viņš gandrīz it kā gribētu teikt, — ko es te sēju un kas te iznāk — ir tikai smiltis! Un, pārlaidis skatu šī rīta sējumam, viņš redz, ka viss jau ir gājēju soļu izmīdīts un sastaigāts, un drīz, slidenākās vietās, viņam atkal būs jāuzkaisa no jauna, citādi kāds vēl paklups.

Jā, ja tā īsti padomā, ko viņš te sēj? Smiltis uz akmeņiem, kur nekad nekas nevar izaugt, bet ja nu gadas, ka sētmalā, kādā zemes pickā uzdīgst arī daži zaļi zāles kušķi, tad viņš pats tūlīt klāt un to nogriež vai izrauj ar visu sakni. Lūk, kāds viņš te ir sējējs!

Un pēc pāris stundām, visu te padarijis — notīrijis ielu, sadzinis pagalmā lieko sniegu lielās kaudzēs un izšķipelējis celiņus, kur staigāt, Platums nokāpj savā pagraba vienistabas dzīvoklītī, tā teikt, kādu brīdi atvilkt elpu, jo drīz atkal sāksies staigāšana, te augšā, te lejā līdz piektam un sestam stāvam, gan nesot malku, gan vēdinot bēniņus un slaukot kāpnes.

Pašreiz arī sievas nav mājā, tā aizgājusi kautkur veļu mazgāt, zēns ir skolā, un Platums atlaižas uz vecā dīvana un sāk šķirstīt vakardienas avīzi. Un tā tas ir aizvien, lasot šos mazos sīkos rakstiņus par notikumiem te vienā, te otrā pagastā, viņa domas aizklīst atkal tur, kur priekš sešām vasarām viņš bija pavisam ko citu sējis un arī pļāvis. Jā, kā tas dažreiz cilvēkam dzīvē gadas. Toreiz Platums gluži nieka dēļ bija sastrīdējies ar saimnieku, sacirties sevī un pametis laukiem ar roku, — sak, vai tad man te jādzīvo, gan es jums vēl parādīšu, kas no manis iznāks! Platumam toreiz kaut kas bija arī iekrāts, un viņš ar savu ģimeni gandrīz vieglu sirdi ienāca Rīgā, cerēdams kaut ko piepelnīt un vēlāk tad varbūt atvērt kādu mazu pārtikas tirgotavu vai ko tamlīdzīgu uzsākt. Sākumam viņš pieņēma sētnieka vietu, jo cita viņš nekā nezināja te darīt, bet redzi, gadi pagājuši, un viņš ir vēl turpat. Bet vai viss ir vēl tāpat? Nē, diemžēl, nekas gandrīz vairs tā nav, kā toreiz, — laiks ir pagājis, gadi pieauguši, bet viss cits ir dilis un mazinājies. Iekrātais padoms ir sarucis, spēki tā kā apsīkuši un pat cerī-

bas un gaišās domas par nākotni tā kā saplakušas un izbālējušas. Un cik kādreiz viņš vieglu sirdi bija domājis par dzīvi pilsētā, tik tagad viņš smagi nopūšas, atminēdamies, kā tas tur toreiz bijis laukos, un daždien, ne šādas, ne tādas vajadzības dzīts, viņš aiziet līdz Vidzemes tirgum, lai atkal tikai daudzmaz ieelpotu lauku gaisu, vai satiktu vienu otru paziņu. Un kā gan tas ir, tagad viņš no tirgus stiepj mājā īstu lauku rudzu maizes kukuli, nevis kā agrāk no tirgus desas un klingerus. Šī Rīgas manta viņam pagalam apnikusi . . .

Un palūk, pie pašiem tirgus vārtiem nāk pretim kāds vīrs, nudien, vecais saimnieks, kas jau Platumu pamanijis, stiepj pretim roku un uzsauc: „Skaties, Platums, tad nu gan ilgi neredzēts! Bet kas tad tas, tev taču te kā koks!" un nācējs piesit Platumam pie krūtīm, kas noskan vien — bums! bums! Taisni kā kokam piedauzītu, bet Platums izbrīnējies skatas. „Jā, jā, draugs," vecais saimnieks vēl pamāj ar roku un atkal piedauza: bums, bums! . .

Jā, bet — Platums atver plaši acis, viņš ir bijis drusku iesnaudies un tas, paldies Dievam, tikai sapnis.

Bums! bums! atkal atskan pie durvīm, un Platums aši lec augšā no dīvana un iet raudzīt.

„Es te tik ilgi dauzos pie durvīm, un jūs neliekaties ne zinis," kāda sieviete skaļi uzsauc, un Platums pazīst, tā ir kāda šī nama iemītniece.

„Kas tad jums vajadzīgs?"

„Kas vajadzīgs! Vai jūs nekā neredziet? Nāciet apskatiet, pagrabā mans malkas šķūnītis uzlauzts!"

„Bet ko tad es tur varu darīt?"

„Jūs esiet sētnieks, jums jāzina, ka mājā būtu kārtība. Tas jums jāvar."

„Jā, ko tad jūs īsti gribiet, lai es stāvu pie jūsu šķūnīša un sargāju to? Mums te ir pāri sešdesmit dzīvokļu namā, meklējiet nu vainīgo!"

„Nepalieciet rupjš!" sieviete atkal uzkliedz. „Tad es gan zināšu parunāt ar nama saimnieku." Un īrniece atkal aiziet, skaļu balsi runādama un piekliegdama visu gaiteni un pagalmu.

Ek, Platums vislabāk būtu atbildējis vienā pašā vārdā un visu nokratijis, šīs mūžīgās nesaskaņas un īrnieku ķildas un prasības, kas viņam augu dienu te jādzird un jāpilda, bet viņš to tā nevar vis izdarīt. Un viņš atkal padevīgi noliec galvu, šis lielais plecīgais vīrs, kāpj dažus soļus augšup, tad atkal paiet pa gaiteni, nolaižas pa kāpnēm pagrabā un iet un visu padara, kā jau neskaitamas reizes to darijis.

— Un tad ir vakars. Neliela patumša spuldze zemu novilkta virs galda, pie kura sēž gadu četrpadsmit vecs zēns un kaut ko raksta vai rēķina, bet pats Platums atgūlies uz vecā dīvana un puskrēslā kaut ko pētī avīžu lapā. Tā tas ir allaž, kad viņš ir viens savās domās, tad avīze viņam priekšā un sludinājumu daļā, kur meklē kādu rentnieku vai graudnieku, Platums ar zīmuli pievelk nelielus kāšus un ķekšus. Ko tie nozīmē, to tikai zina viņš pats.

„Tēv," piepeši atskan zēna balss, „iedomājies tikai, mūsu mazpulkam šogad ir trīsdesmit divas kartupeļu šķirnes, tās visas mēs pavasarī iestādīsim un tad rudenī redzēsim, kura šķirne tā labākā."

„Nu labi, labi," uzrunātais īsi atbild un turpina blenzt avīzē.

„Bet zini, tēv," zēns neatlaižas, „ja mums pašiem būtu zeme, tad gan mēs stādītu tikai labākos no pašiem labākiem . . ."

„Ko tu te mūžīgi skandini: ja mums būtu . . . ja mums būtu . . . Katru dienu vienu un to pašu. Mums nav, un ar to caur."

Tēva cietā balss noskan kā asa pātaga gaisā un apklust. Un apklust arī nobārtais, kas nodur atkal galvu pār burtnīcu un turpina rakstīt, bet nu spalva vairs lāga neklausa, diez, kas tai noticis, kas ne, un pēc kāda brīža zēns klusi izmanas virtuvē.

„Ko tu atkal tēvu sakaitināji?" māte vaicā, bet viņas rokas, vakariņas taisot, nepārstāj rīkoties ap traukiem.

„Es neko, es tikai ieminējos, kādus kartupeļus mēs stādītu, ja mums pašiem būtu zeme, bet tēvs tūlīt . . ."

„Labi, bet kāpēc tu arvien to zemi atgādini. Tu tak zini, ka viņš negrib, ka

Jā, Čik, saimnieka soļus es pazīstu

par to runā. Tev jau ļāva iet mazpulkā, tev ir savs lauciņš, kur tu vari savu lielo patiku uz zemi parādīt, kāpēc tad vienmēr par to jārunā tēvam priekšā."

„Tad nu ir tā, ka es nemaz nedrīkstu par to nekā ne runāt, ne teikt. Priekš kam tad man ir lauksaimniecības mācekļa diploms? Es domāju . . "

„Vili, tu neesi vairs nekāds mazais, tu pavasarī beigsi pamatskolu un tad tev daudzmaz jāsaprot arī tēvs. Viņš pats vienmēr domā par laukiem, paskaties tikai, ko viņš avīzēs arvien ir atzīmējis, bet pašreiz par laukos iešanu nav ko runāt. Un tavs diploms lai stāv, gan noderēs."

Brīdi klusums. Bet tad Vilis pagaldē ierauga savu plušķaino draugu, kas viņam nācis līdzi no laukiem, no ganu gaitām, un tad viņam atkal rodas jauni pretpierādījumi.

„Jā, un toreiz Rūzi paņemot līdz, jūs arī teicāt, ka gan kādreiz viņš atkal laukos noderēs"

„Ak, nu tu taču toreiz biji vēl bērns."

„Jā, bērns, bet pagājušā pavasarī jūs arī teicāt, gan jau iesim, bet pienāca rudens un nekā. Tas pats būs . . ."

„Rimsties!" māte piepeši paceļ balsi. „Tu esi tiepša, vairāk nekas. Pasaki, kā lai iet? Brīvas naudas tēvam vairs nav, par puisi viņš negrib iet atpakaļ, bet par rentnieku vai graudnieku viņš arī netiek. Nu!"

Te nu jaunais zēns paliek kluss, viņš nesaka vairs ne vārda un skatas kaut kur zemē, sev priekšā. Bet tas nav tik ļauni, viņš gan nodomā, gan padoms rasies.

— Tā paiet dienas un nedēļas, un Platums joprojām sēj smiltis un rok sniegu un rājas ar īrniecēm. Bet tad kādu dienu, kad apriļa siltos vējos pilsētas apstādijumos koku pumpuri jau kļuvuši brangi jo brangi, Vilim ar māti notiek maza saruna.

Ir jau vēla vakara stunda, un tēvs pats izgājis noslēgt vārtus un ārdurvis un izdzēst kāpņu telpā gaismu, kad Vilis piepeši satver mātes roku un, tai silti acīs skatīdamies, ierunājas:

„Māmiņ, es atradu, ir vēl viena izeja!"

„Izeja? Kas par izeju?" uzrunātā brīnas, un viņai pašreiz nav ne jausmas, par ko šis puisis tik dedzīgi te stāsta.

„Par pāriešanu uz laukiem . . ." zēns atbild un kā kaunēdamies nolaiž acis. „Tagad es to atradu . . ."

„Es domāju, ka tu to sen esi aizmirsis un licis prātu pie malas!"

„Nē, es visu ziemu par to domāju. Es biju aizgājis arī līdz darba birojam."

„Tu biji darba birojā?"

„Jā, divi reizes."

„Man šķiet, zēn, tu esi kļuvis pārgalvis. Tu nevienam nekā nesaki un dari tādas lietas. Ja nu tēvs to dabūs zināt!"

„Bet, māmiņ, tikai iedomājies, tēvs tak var iet uz laukiem, to es tagad uzzināju, viņam pašam nav vajadzīga ne nauda, ne kas cits, viņam izsniegs aizdevumu un vēl piemaksās klāt, jo mēs jau varam iet visi par deputatniekiem. Un zini, tur tad ir savs dzīvoklis, tāpat kā te Rīgā un zeme, māmiņ, saimnieks dod arī zemes gabalu, dārzu un . . ."

Runātājs piepeši apklust, viņam liekas ka atskanētu kādi soļi, bet viss ir kluss, un viņš atkal turpina: „. . . un tur ir kāda ābele, varbūt arī daži ogulāji, bet tev tur būs sava govs, tu to varēsi slaukt. Un arī Rūzim vairs nebūs tik garlaicīgi

kā te: redzi, kā viņam no muguras iet spalva nost, laikam gan no bēdām . . ."

„Ej, nu ej, ko tu te tikdaudz teici," māte pasmaida, bet tad aši piedur roku pie acīm un pagriež seju sāņus, ēnā, it kā viņai kaut kas būtu iebirzis acīs un tās vairītos gaismas.

„Māmiņ, es droši zinu, pēc pāris gadiem tēvs pats varēs nomāt zemi, bet nu lūdzu tikai parunā . . ." zēns iesāk, bet te priekšnamā noklaudz soļi, un jau veras durvis. Tēvs ienākdams drūmi paskatas te vienā, te otrā, bet, ne vārda neteicis, pakar atslēgas un aiziet blakus istabā gulēt.

Bet otrā rītā, kamēr Vilis vēl guļ, virtuvē ir liela, gara runāšana, un pie šīs sarunas nav klāt Viļa, tāpat kā pie vakarējās iztrūka tēva, bet māte, tā te nu ir tā vidutāja, un viņa dara visu, ko spēj.

— Un paskaties, nu jau labu laiku Brīvības ielā kāda nama pagraba dzīvokļa logos rēgojas garas, baltas papīra strēmeles, aicinādamas jaunus iemītniekus, bet kurpnieks Čika ik rītus klibodams atspiežas uz slotas kāta un dzen kopā putekļus un cīnas ar siltajiem maija vējiem, kas tik varen žigli nožāvē viņa aplaistītās ietnes, ka drīz atkal sīkie smilšu graudi lido pa gaisu. Jā, viņš pagaidām te apņēmies izpildīt šo vietu, jo sētnieka Platuma vairs nav.

Bet kaut kur tālu laukos, kaut kur starp Dobeli un Saldu, kur birzis jau tinas vieglā zaļumā un rītos gaiss pilns rubeņu jestrās buldurēšanas, pa uzartajiem tīrumiem soļo kāds plecīgs vīrs. Viņa soļi ir tik vienādi kā nomērīti, un viņa skats uzmanīgi seko, kur klusi švīkstēdami nokrīt izsētie graudi. Viņš te iet kā svētīdams pa tīrumiem, un drīz viņa pēdās zaļos jauni asni. Lūk, tāds ir šis sējējs.

Viņš iet kā svētīdams pa tīrumiem . . .

Bet gabalu iepakaļ aiz viņa soļo zēns, pelēkās drēbēs un spoži mirdzošām acīm, kuras tik kāri uztver visu, kas notiek te apkārtnē, gan tur tīrumā pie tēva, sējēja, gan tālāk mežmalā, kur paceļas balts ievu krūms un beidzot virs galvas, pavasara vēju pilnajās debesīs, kur nebeidz skanēt putnu līksmās balsis. Bet nekad šis jaunais gaitnieks nepiemirst vadīt divus meļņus, kas viņam uzticēti, tik svarīgā darbā, kā pašā sējas laikā.

Tikai vienu viņš nezina ne šodien, ka tēvs toreiz aiz durvīm noklausijies viņa sarunu ar māti, un viņš nezina arī to, ka tikai tai brīdī tēvs sācis saprast sava dēla patiesās ilgas.

Pavasarigas rindas

ZENTA CĪRULE

Saulainas dziesmas nu priecīgi kaisu —
Jumtiem kūst lāstekas saulītes staros,
Sidraba pūpoli vītola zaros —
Projām reiz ziema ar stingumu baisu!

Skumjas kā pelēku seģeni raisu:
Dzīvības alkās drīz tīrumi garos
Sildami saulē. Un skanīgas, baros,
Gājputnu klaigas šķelš saulaino gaisu.

Sējēji līksmā un mierīgā gaitā
Ies, sēklu kaisot, lai rudenī raitā
Tīrumi zeltotos briedumā svētā.

Zemes ļaudis

J. KALNA pastāsts. (Beigas)

Viņi uzmeklē Jura būdu, un Alfrēds parausta plecus.

— Nu vai zini, Rīgā gan šitāda būtu jānojauc. Tā tak bojā izskatu!

Jura būda jānojauc! Tā tak viņa pils, tumša ēnaina un smaržo pēc sakaltušām sūnām un mētrām. Te viņš sēd kā karalis un vēro savu ganampulku, un kad tas grib iet nedarbos, viņš izlien no savas pils, paceļ roku un parāda tikai savam uzticamajam kalpam Taksim. Tas aizdrāžas kā vējš, kur vajadzīgs, un atgriež ganampulku.

Tā te Juris bija sapņojis savā būdā sēdēdams, un nu Alfrēds grib to nojaukt. Bet ko gan viņš teiks tad, kad nāks rudens, līs lietus un mākoņi vilksies zemu gar bērzu galotnēm.

— Es jau neko nesaku, redzēdams Jura apjukumu, runā Alfrēds. Ja mācētu, arī es uztaisītu, bet nekad neesmu būdas taisijis.

— Es tev palīdzēšu!

Tad viņi pārtrauc savas runas un klausas. Vai tad tiešām jau vakars un lopus sauc mājās? Nu jāskrien katram pēc savām govīm un jādzen pa gatvēm mājās. Un projām ejot, viņi sviež cepures augstu gaisā. Uz redzēšanos!

Alfrēdam nav tālu līdz mājām jādzen. Kad viņš jau ieiet sētsvidū un atskatas, Juris ir vēl pusceļā.

Vakarā ir izvārīta putraimu piena plānputra. No lielas kūpošas bļodas smeļ katrs pa kārtai savā šķīvī, strebj gluži vēl karstu un piekož klāt sviestmaizi ar krietnu biezpiena kārtu. Tāda ēstgriba Alfrēdam nav ilgi bijusi. Vecais Tirzmaļu saimnieks ar labpatiku noraugas zēnā un laiku pa laikam saka:

— Ēd, Alfrēd, lai pastāv vaigs!

Un Alfrēds ēd.

*

Tai pavasarī, kad Alfrēds atnāca par lauksaimniecības mācekli Tirzmaļos, pats saimnieks Dūmiņš sākumā bija tā kā nobažijies. Vienu otru reizi viņš bija sievai izteicies:

— Liekas, ka nevajadzēja ņemt to pilsētas zēnu šurp. Palaidnis vien būs. Kādreiz vēl sāks ganīt lopus pa rudziem un miežiem, kas tad to skādi samaksās!

Sieva gan tādās reizēs bija iebildusi:

— Alfrēds jau tāds nebūs. Gan jau klausīs, ko teiks! Es jau pirmā mirklī to ievēroju. Vienu otru reizi jau viņš palaiž kādu nerātnību, bet ļauna jau nenodarīs.

Un drīzi pēc tam Dūmiņa bažas tiešām izgaisa. Alfrēds gāja kā nākas savās gaitās un pildija savus pienākumus. Dienasvidos viņš pat bez kāda pamudinājuma izgāja sētsvidū un cirta žagarus, jo bija dzirdējis no Jura, ka tā vajagot.

Un tas beidzot tā nomierināja Dūmiņu, ka viņš sāka pārdomāt kādu lietu, par kuru jau agrāk gan bija domājis, bet kuras realizēšanai viņam nebija bijusi īstā drosme.

— Ja tas tā ies turpmāk, viņš teica, tad Alfrēdu derēšu arī nākamā vasarā. Un kad uzcelšu laukstrādnieku mājiņu, ņemšu arī viņa vecākus pie sevis.

Pēc tam viņš pa vakariem kaut ko rēķināja uz papīra un, domās nogrimis, skatijās ārā pa logu. Dūmiņam bija lieli nodomi, tur vajadzēja visu vēl labi pārlikt.

Dienas iet parastā darbu kārtībā. Atnācis jūnijs, tvanīgais un tveicīgais mēnesis. Saule uzkāpusi pašā augstākā vietā pie debess, spiež un dedzina, ka pat zaķim acis sprāgst no pieres laukā.

Lopus tagad laiž ganībās ātrāk no rītiem, kad vēsāks vēl un zāle pilna svaigas rasas, bet pusdienas laikā ļauj tām gremot kūtīs. Tik un tā dienas karstumā lopi nekā neēd, kaujas tikai ar dunduriem un lien krūmos.

Dienvidi abiem draugiem — Alfrēdam un Jurim nu būtu brīvāki. Bet kā par brīnumu, Alfrēds jau vairākas dienas novērojis, ka Juris šai laikā nav sastopams mājās. Vienmēr viņš ir kaut kur aizgājis, un tā tas iet līdz kādai sestdienai, kad abi piedzīvo gadijumu, kas viņiem liek no sirds priecāties.

No lielas kūpošas bļodas smeļ katrs pa karotei savā šķīvī . . .

Juris saka:

— Alfrēd, govis tagad ir mierīgas, aizskriesim abi līdz priedulājam. Es tev tur kaut ko parādīšu!

Un viņi abi līksmi laiž uz mežiņa pusi. Alfrēds skrien Jurim nopakaļ, un viņa mati vējā plīvo un viļņojas.

— Ko gan viņš teiks, domā Juris, ieraudzīdams manu darbu?

Priedulājā viņi apstājas.

— Ā, saka Alfrēds, tu droši vien zināsi kādu putna ligzdu vai āpšu alu! Vajadzēja paņemt suni līdz.

— Nerunā par āpšiem! — saka Juris — un nāc man līdzi!

Viņi iet pa kādu taciņu uzkalniņā, no kura var pārredzēt visu ganību.

— Redzi, Juris saka un rāda uz priekšu, — tā tur ir tava pils! To es tev uztaisiju no zariem un sūnām, un to es tev dāvinu.

Un tiešām! Pie kādas sīkas priedītes ir tāda pat sūnu būda, kā Jurim birztalā. Alfrēds gandrīz sasit plaukstas:

— Juri, tu esi gan labs! Tu man to būdu atdod! Nu tad jau man vairs nebūs jāņem lietussargs līdzi, kad līs.

Un abi viņi smejas skaļi un sit viens otram plaukstā — uz draudzību, uz saticību!

Bet tad no ganības abi izdzird kādu rupju, neganti kliedzošu balsi:

— Palaidņi, kur esat? Govis iet nedarbos un neredz! Saimnieks jums noraus ādu pār acīm, ka starkš!

Dažos lēcienos abi ir no mežiņa ārā un redz, ka kāds vīrs rīda suņiem govis, kas sagājušas jaunajā labībā.

— Vai Die' — ievaidas Juris un naski laižas pie govīm. Tas jau mūsmāju puisis. Nu viņš pateiks saimniekam!

Cik ātri prieki var beigties, cik ātri uznākt bēdas! Juris tuvu asarām. Drošākais atkal izrādas Alfrēds.

— Tu, Andrej — viņš sauc, ja pateiksi saimniekam par govīm, pastāstīšu viņam par to vīru, kas vakaros vēlu nāk uz mūsu klētiņu!

Puisis nošņācas, apgriežas un aiziet. Paiet labs laiks, un zēni klusēdami raugās viens otrā. Alfrēds iebāž roku kabatā un tur brīdi kaut ko meklē. Tad viņš ieliek Jurim plaukstā mazu spīdīgu misiņa pogu.

— Tā ir jūrnieku poga, saka viņš. Tai ir virsū enkurs. Ņem to no manis.

*

Lai kā vēl gribējās redzēt zaļos bērzus un zilās debesis, lai kā vēl gribējās būt Tirzmaļu ganību un silu dūmakās, tak pienācis bija rudens, šis krāsu slavenais meistars. Un tam līdz bija pienākusi arī diena, kad Alfrēdam bija jāatgriežas pilsētā, kur to jau gaidija dārdošo ielu bruģi, tramvaji, fabriku skursteņi, tēvs un māte.

Kad jau rati stāvēja pagalmā, Alfrēds bija kļuvis kluss un bēdīgs. Saimniece krāva ratos lauku bagāto ražu, Alfrēda algu un ciema kukuļus viņa vecākiem.

Juris bija atnācis viņu pavadīt un deva tam trīs skaistus ābolus.

— Tas par tām skaistām dienām, ko pavadijām. Gaidīšu tevi atkal nākošā vasarā.

Un saimnieks piekrisdams māja ar galvu.

— Tad jau nu lai nebrauc viņš viens pats! Lai brauc līdzi arī tēvs un māte, kur tad mēs vienu tik lielu nerātni liksim? un viņš labsirdīgi smējās. Uz pavasari jau man tā ģimenes strādnieku māja ar' būs gatava. Lai nāk strādāt un dzīvo nost!

Mirkli vēl sētsvidū pakavējies, Alfrēds kāpj ratos, bet saimnieks sēžas viņam blakus. Viens grožu pievilciens zirgam, un rati strauji uzgriežas uz ceļa. Juris noņem cepuri un griež to ap galvu riņķī.

— Uz redzēšanos, uz redzēšanos!

Rudens debesīs savilkušies mākoņi. Pūš mitrs un drēgns vējš. Viņi aizbrauc. Juris ilgi vēl skatas draugam pakaļ. Tad pagriezies, viņš lēni iet mājās, turēdams rokā kādu spīdīgu pogu par atmiņu no bijušās vasaras drauga.

Bet arvien vairāk tuvojoties stacijai, no kuras to zibošs vilciens aizšūpos Rīgā, Alfrēds savā mazajā galvā juta, ka viņa dzīvē ir sācies cits jauns cēliens. Lauki, par kuriem viņš kādreiz bija lasijis un mācijies pilsētas skolā, tagad bija aizņēmuši viņa domu lielāko apjomu. Būs savādi pilsētā pēc tāda plašuma un brīves alkām, dzīvot akmeņu sienās un cita pa logu neredzēt, kā dzeltenās kļavu lapas uz sētas mitrā bruģa un izžauto veļu uz strikiem.

— Nākošā vasarā tad gan brauksim visi šurp, domāja viņš. Arī tēvam nemaz tik spoži fabrikā neiet un mātei, veļu mazgādama, nopelna knapi tikai uzturu. Jaunā mājiņa, ko saimnieks uzcels, būs viņiem kā maza pils.

Un jau sēdot vagonā ar ciema kukuļiem un vasaras lielo peļņu, Alfrēdam bija stipra cerība, ka viņi visi nākošo gadu šo ceļu mēros atpakaļ. Varbūt, ka arī viņi kļūs par zemes ļaudīm?

Es nāku . . .

J. KRASTIŅŠ

Es nāku no plašumiem tāliem,
No dzimtenes savas, no ļaudīm
Ap kuriem zilst mežu robotie torņi,
Vējos šalc āres un dzīve, un darbs.
Tur esmu es viss,
Un tur man ir viss.
Raugiet šos kūpošos tīrumu klajus,
Gurdi un mazi tie raisas pret sauli,
Atverot dziļās, dārgās šūnas.
Dzimtenes bērzu tālu mirdzošās birzis
Līksmi māj vējos zaru līgano vilni.
Skumjais, tu, aizmirsis ikdienas rūpes
Izeji baudīt kāds krāšņums vēl dzīvē,
Kad nolīst pār tevi smaržu reibinošs vīns.
Nerimdams trauc
Senču pilskalnu ēnā,
Ko brīvais latvis sen racis,
Dzimtenes strauts.
Bezgalīgais debess loks zilst.
Margo saule, staru kroņus vīdama
Pāri tām takām, kur aizsoļo zemes ļaužu cilts,
Varenā cilts!
Kāda brīve, kāds plašums,
Kāds skaistums vienots un spēks!
Kāda brīnišķa vara tur saauž zemes mūžīgos likteņus,
Pasauli, cilvēkus.

Kas jāzina mazpulku dalībniekiem par latviešu materialās kulturas pieminekļu vākšanu

Katra mazpulka dalībnieku saime ir saņēmusi no sava vadītāja aptaujas lapu par vienu no šiem jautājumiem: 1. — Kulšana un labības tīrīšana, 2. — Vilna, 3. — Zirgu lietas un 4. — Salmu jumti.

Ziņu ievākšana par šiem jautājumiem ir svarīga latviešu materiālās kulturas pētīšanai. Vecu cilvēku uz laukiem, kas varētu stāstīt par pagātni, paliek arvien mazāk, tāpēc ziņu vākšana jāpasteidzina. Arī mazpulku dalībniekiem, kuri jau daudz vērtīga darba ir darijuši, še jāiet talkā.

Katrai mazpulka saimei jāuzmeklē veci cilvēki, kuri par šiem jautājumiem var dot izsmeļošas atbildes. Tieši no svara ir iztaujāt tikai ziņu vācēju pagastā dzimušos cilvēkus, vai arī tādus, kas tur dzīvo kopš agrās bērnības. Pretējā gadijumā, iztaujājot ienācējus no citurienes, mēs iegūstam ziņas par attālākiem pagastiem, bet tā kā tur arī ir mazpulki, tad tie atsūtīs ziņas par savu dzimto pagastu, un tā vienā laikā var saņemt ziņas par vienu pagastu no dažādām vietām. Ļoti bieži vērtīgas ziņas var iegūt nespējnieku patversmēs.

Jāizprasa tikai tādas personas, kas aptauju lapās minētos darbus ir tiešām pašas strādājušas un šos darbus labi pazīst, piemēram, izprašņāt vecu vīrieti par vilnas apstrādāšanu būtu pavisam nelietderīgi. Arī par salmu jumtiem varēs stāstīt tikai tāds cilvēks, kas ir pratis pats tos mājai uzlikt.

Jautājumu atbildēm jālieto parastās rakstampapīra loksnes. Papīram kreisajā pusē jāatstāj 4 cm plata balta strēmele, lai loksni varētu iešūt vākos. Katrs aptaujas lapas attiecīgais jautājuma skaitlis jāliek arī atbildē (bet pats jautājums nav rakstiski jāatkārto), arī tad, ja uz šo jautājumu noteiktas atbildes nav, tad jāievelk jautājuma skaitlim pretim svītra.

Atbildes jāraksta tādas, kā teicējs ir atbildējis, nevis tā, kā ziņu vācējs to pats iedomājas par labāku un viņam pašam skaidrāku. Ja jautājamais uz kādu jautājumu nemaz nevar atbildes dot, tad jānoskaidro, kāpēc. Piemēram, vienā otrā pagastā nemaz nebūs pazinuši salmu jumtus. Tādā gadijumā jānoskaidro, kāpēc salmu jumtus nav lietojuši. Ļoti liela nozīme ir zīmējumiem. Zīmējums, kaut arī slikts, bieži vien ir labāks par garu aprakstu. Sīkus zīmējumus var zīmēt uz atbilžu lapas, bet lielākos būtu ieteicams zīmēt uz atsevišķas lapas, kurā jāuzraksta attiecīgais jautājuma skaitlis, uz kuru jautājumu zīmējums attiecas. Zīmējot kādu vienkāršu celtnes plānu, būtu ļoti vēlams atzīmēt arī šīs celtnes garumu, platumu un augstumu, kā arī citus skaitļus, kas palīdzētu noskaidrot celtnes lielumu un uzbūvi.

Nav jāraizējas, ja gadīsies, ka uz daudziem jautājumiem dabūs maz atbilžu. Arī mazs atbilžu skaits var daudz dot materiālās kulturas pētīšanai. Atbilžu sākumā vienmēr jāuzraksta ziņas par to cilvēku, kurš ir stāstijis: apriņķis, pagasts, māju nosaukums, stāstītāja uzvārds un vārds, kad un kur dzimis, nodarbošanās, cik liela saimniecība, kur stāstītājs dzīvo, kāda ir stāstītāja pasta adrese. Atbilžu beigās saimes dalībniekiem, kas vākuši ziņas, jāuzraksta sava mazpulka numurs un nosaukums, saimes locekļu — ziņu vācēju vārdi un uzvārdi, vecums. Katrai mazpulku saimei vēlams ievākt atbildes no 3 vecākiem cilvēkiem.

Pēc ziņu ievākšanas atbilžu lapas nodomas mazpulka valdei, kura tās visas reizē kā darīšanu papīrus nosūta Valsts vēsturiskam muzejam — Rīgā — pilī, (ar atzīmi — Etnografiskā aptauja).

Labākām saimēm — ziņu vācējām — ir paredzētas vērtīgas godalgas. Atbildes jāraksta skaidri un salasami. Iesūtīšanas pēdējo termiņu paziņos «Mazpulkā». Neskaidrības gadijumos vienmēr jāgriežas pie mazpulka vadītāja.

15. maijs un tuvāko dienu darbs mazpulkos

Agr. K. ĶIRSIS

Šogad piekto reizi mūsu tauta un valsts pieminēs **15. maija** dienu, kas deva visiem jaunu prieku «dzīvot, strādāt un ticēt» nākotnei. Mazpulku jaunatnei šī diena it sevišķi svarīga, jo tieši 15. maijs ir nostiprinājis mazpulku darbu visā zemē un valstī. Mazpulku darbības pamati: darba un savas tēvu zemes mīlestība, nešaubīga uzticība savam vadītājam pēc 15. maija ir visas mūsu tautas goda lieta. Mazpulku jaunatne 15. maija dienas nozīmi ir mācijusies izjust darbā un dzīvē. Šīs lielās dienas svētībai un šīs dienas mīlestībai jākvēlo arī katra dalībnieka sirdī. Tāpēc 15. maija diena jādara par īstu svētku un prieka dienu katrā sētā un mājā, katrā dzīvoklī un vismazākā istabiņā. Mazpulku dalībniekiem katram savā mājā jārūpējas par svētku tīrību un spodrību, tad arī ģimenē valdīs īsts kopējs prieks un vienprātība. Katrā lauku sētā, pilsētas greznā dzīvoklī vai vienkāršā istabiņā 15. maija saulei jāiespīd gaišai un priecīgai. Katrā dzīvoklī redzamā goda vietā jānovieto mūsu Virsvadoņa Prezidenta Kārļa Ulmaņa ģīmetne un svētku rītā visiem vienas ģimenes locekļiem kopā sapulcējoties jāpiemin šī mūsu tautas dižākā dēla nopelni Latvijas valsts nodibināšanā un atjaunošanā. Prieks un laime par to, ka varam dzīvot un strādāt šinī lielajā laikmetā, ko radijis mūsu Tautas Vadonis, jāieslēdz katram dziļi savā sirdī. Kā ārēja vienības zīme katram mazpulka dalībniekam savā sētā 15. maija rītā jāpaceļ valsts sarkan-balt-sarkanais karogs, lai tas augstu mastā plīvotu pāri kokiem, pāri ēkām un sasauktos ar citām sētām un citiem karogiem. Visi pieciešamie darbi lai aprimst šinī dienā katrā mājā, lielā vai mazā, un visi lai ejam kopīgos aktos un sarīkojumos pieminēt un suminât 15. maija Vedēju un pārējos dzimtenes atbrīvotājus. 15. maija vakarā sevišķi ieteicams sakurt ugunskurus visās augstākās vietās, lai visa Latvijas zeme nosēta ar daudziem neskaitamiem ugunskuriem itin kā sasauktos no pakalna uz pakalnu, tā radot nepārspējamu visas tautas vienības izjūtu. Tas būs jauns pateicības apliecinājums un uzticības zvērasts tautas vienībai un Tautas Vadonim.

Mazpulku dalībnieku tuvāko dienu darbos ietilpst arī seno brīvības cīnītāju un tautas darbinieku, rakstnieku, skolotāju, mācītāju u. c. kapu apkopšana. Bieži vien vēl daudzu ievērojamu darbinieku kapu vietas ir nezinamas un smilgām aizaugušas. Mazpulki var tās uzmeklēt, uzpost un pielikt kādu mazu piemiņas zīmi. Tāpat kāda krituša brīvības cīnītāja vai sabiedriska darbinieka mātes un tēva kapus apkopt un uzpost ir goda pilns uzdevums mūsu jaunatnei. Reizē ar šo darbu gan paši darbinieki ,gan pārējā sabiedrība mācīsies cienīt un atzīt priekšteču nopelnus, mācīsies godāt varoņus, kas gan ar asinīm, gan ar saviem darbiem ir cēluši un izpirkuši pašiem savu valsti — mūsu Latviju.

Strādājot savā mazpulkā vai arī tālumnieku pamudināšanas lauciņā katram dalībniekam pēc kulturaugu iesēšanas vai iedēstīšanas uzmanīgi jāvēro lauciņa stāvoklis, augu attīstība un jābūt nomodā par pienācīgu apkopšanu. Tiklīdz lauciņā parādas nezāles vai zemei rodas «garoza», tūliņ jāsteidzas ar irdināšanu vai nu ar ecēšu, kapli vai rušinātāju. Irdināt nedrīkst slapju zemi, kamēr tā vēl «smērē». Īstais laiks irdināšanai ir tad, kad zeme pēc lietus pilnīgi apžuvusi. Vispār ar irdināšanu nevajag skopoties, jo bieži vien augu laistīšanu var aizvietot ar irdināšanu. Irdinot zeme nesacietē un neizkalst.

Sevišķa vērība jāpiegriež arī kaitekļu un slimību apkarošanai gan savā lauciņā, gan vispār. Lai labāk kaitekļus un slimības pazītu, katram dalībniekam jāiepazīstas ar «Mazpulka dalībnieka vadoni augu aizsardzībā» un vismaz vienam dalībniekam no katra mazpulka būtu jāpiedalas kulturaugu slimību vākšanas sacensībā. Tas būs par svētību pašam darba darītājam un arī visam mazpulkam, jo savāktā slimību kolekcija labi noderēs

apmācībai. Pat lauksaimniecības biedrības un agronomiskie darbinieki labprāt izlieto priekšlasijumos un kursos demonstracijām pašu pagastā un apriņķī savāktos slimību paraugus.

Pavasarī mazpulki lai neaizmirst arī bārbeļu iznīcināšanu, visur kur tās vēl būtu paslēpušās, jo par šī rūsas posta izplatītāja iznīcināšanu būs pateicīgi visi lauksaimnieki. Šinī darbā var kopējā talkā iet lauku un pilsētu mazpulki un kopējiem spēkiem iznīcināt slimību perekļus, tā ceļot mūsu lauku ražu vērtību un lielumu.

LLK priekšsēdētājs R. Dzērve iepazīstas ar Rīgas vidusskolu mazpulku darbu skati

Iznīcināsim bārbeles un pabērzus

Stud. agr. K. EŅĢELIS, 57. Durbes mazp. līdumnieks

Lauku ražu celšanā laba mēslošana, melioracija un laba zemes sagatavošana nav vienīgie līdzekļi. Tik pat nozīmīga ir pareiza kulturaugu slimību un kaitekļu apkarošana.

Šoreiz gribu runāt par kādu plaši pazīstamu parazitisku sēnīti — labības rūsu, kas katru gadu mūsu zemkopjiem nodara milzīgus zaudējumus. Atrast še kādu tiešu apkarošanas līdzekli, kas būtu praktiski lietojams, līdz šim nav izdevies. Bet ar šo parazitu mēs ļoti labi varam cīnīties netieši, iznīcinot t. s. starpsaimniekus — bārbeles (Berberis vulgaris) un pabērzus (Rhamnus cathartica). Labības rūsa (Puccinia graminis) pavasarī attīsta uz bārbeles t. s. pavasara sporas, un šīs pavasara sporas, nonākušas uz labības augiem, tos inficē un attīsta t. s. vasaras sporas, kas spēj inficēt tālāk citus augus. Tā tas turpinas visu vasaru. Rudenī attīstas t. s. ziemas sporas, no kurām uz bārbeles attīstas atkal pavasara sporas, un attīstības cikls sākas no gala. Ar bārbeļu iznīcināšanu atņem šai sēnītei iespēju attīstīt pavasara sporas un reizē ar to iznīcināta tās eksistence. Rūsa, kas izplatas ar bārbeļu palīdzību, parazitē gandrīz uz visiem labības augiem. Bez šīs pie mums izplatīta vēl otra rūsa (Puccinia coronifera), kas attīstas gan tikai uz auzām, un kas par starpsaimnieku izmanto pabērzu.

Šo augu iznīcināšana gan noteikta ar likumu, taču praktiski tā diezgan grūti izdarama. Daudzreiz tas nav iespējams vienīgi tāpēc, ka šos augus nepazīstam. Tā par pabērzu ļoti bieži notur krūkli (Frángula àlnus), jo šie augi ir stipri līdzīgi. Galvenās pazīmes ir tās, ka pabērzam lapas ir pretējas, kauslapu un putekšņu lapu pa 4, kamēr krūklim lapas iet spiraliski, kauslapu un putekšņu lapu pa 5. Pabērzam lapas ieapaļi olveidīgas, ziedi zaļgani, augam ērkšķi.

Bārbeli varētu raksturot ar dzelteniem nokārušos ķekaros sakopotiem ziediem, lapas pušķos pie pamata ar dzeloņiem un sarkanām, garenām ogām.

Taču ar aprakstu katrreiz nepietiek; lai nekļūdītos, augs arī jāredz. Šo augu pazīšana un iznīcināšana ir svarīgs mūsu lauksaimniecības jautājums. Pie šī jautājuma atrisināšanas daudz varētu darīt mazpulki. Mazpulku dalībniekiem šinī pavasarī vajadzētu censties iepazīties ar šiem augiem, kas pie mums vēl daudzās vietās sastopami un tad bez kavēšanās iznīcināt. Lai šo kaitīgo augu pazīšanu veicinātu, mazpulku dalībnieki varētu, varbūt, rīkoties tā, ka, atrodot attiecīgu augu, kādu daļu no tā herbarija veidā nodot savam, varbūt tādu pašu arī kaimiņu mazpulkam, ja tam tādu nebūtu. Ar to būtu novērstas grūtības šo augu pazīšanā un reizē arī to iznīcināšanā. Darīsim to!

K. Sīmanis, līdamnieks 31. Bilskas mazp. vad.palīgs

Svētīts ir darbs

ARN. L.

(Ciemos pie pirmā mazpulku līdumnieka Kārļa Sīmaņa, Bilskas «Galeniekos»)

Skaisti ir novakari pavasarī, kad, saulei šūpojoties mežu galotnēs, maiga, rožaina gaisma līst pār laukiem, kas mostas no dziļā ziemas miega.

Visa pasaule tad ir pilna noslēpumainas, savādas čukstoņas, un ceļinieks, kas tādā stundā atrodas laukā, jūt uz sava vaiga zemes un dzīvības spirdzinošo dvašu. Un priecīgs viņš iet savu ceļu, klausīdamies simtiem strautu un urdziņu murdēšanā, cīruļu triļļos, strazdu melodiskā svilpošanā un rubeņu rūcināšanā, kas atskan no bērzu jaunaudzes vai purva puses, un vienlīdz labi ir dzirdama pāris simts metru, vai triju kilometru tālumā.

Kam šādā stundā gadijies iet vai braukt pa Smiltenes-Valkas lielceļu, tas Bilskas pagasta robežās, pašā ceļa malā redzēs kādu glītu saimniecību, kura itkā aicināt aicina ceļinieku atpūsties; jau notālēm to sveicina dzīvojamās ēkas gaišie glāžu logi, jaunceltā šķūņa spoži baltais jumts un staltais karoga masts, kas augstu paceļas pār ēku jumtiem un apkārt augošo koku galotnēm. Pieņemsim, ka jūs paklausat šim aicinājumam. Jūs apstājaties pie ceļa rādītāja un dabūjat zināt, ka šo māju vārds ir «Galenieki». Un tad jūs atceraties, ka esat nokļuvuši tai vietā, kur dzīvo un strādā pirmais mazpulku līdumnieks Kārlis Sīmanis, kas tagad pats jau ir kļuvis par 31. Bilskas mazpulka vadītāja palīgu, Bilskas lauksaimniecības biedrības priekšnieku un Latvijas Lauksaimniecības kameras locekli. Un jūsu ziņkārība kļūst vēl lielāka, jo katram tak gribas iepazīties ar jaunekli, kas, palikdams pie zemes, tomēr ticis dzīvē tālu uz priekšu, kas ar savu centību un neatlaidību ir vērsis uz sevi nevien tuvāko kaimiņu, bet arī plašākās sabiedrības uzmanību.

Un — pēc brīža jūs jau stāvat Galenieku mājas pagalmā un vērojat, ka šis nav līdzīgs daudzu citu māju pagalmiem, kas slīgst pavasara dubļos, kur mētājas visādas vajadzīgas un nevajadzīgas lietas un priekšmeti. Nē, te visur valda tīrība, kārtība un saskaņa. Pagalms — kaut arī vēl gluži pelēks — ir tīrs, bez gružiem un laidara mēsliem. Katrai lietai te ierādīta sava vieta, katrs darba rīks nolikts tur, kur tam, acīmredzot, ir pastāvīga atrašanās vieta. Un — kad nu jūs sākat raudzīties pēc cilvēkiem — tad pirmais, ko ieraugat, ir vīrs, kuram matos manama rudens sarma, bet gaita vēl itin moša un jauneklīga.

— Labvakar — jūs sveicinat — man, laikam, būs laimējies sastapt pašu Galenieku saimnieku, vai ne?. . .

— Labvakar! — mierīgā un siltā balsī atbild uzrunātais, un viņa lūpu kaktiņos pavīd šķelmīgs smaids, kad tas atbild:

— Ja jūs ar saimnieku gribat runāt, tad gan jums būs jāiet pie mana dēla. Nu jau es vairākus gadus esmu no tā goda atteicies — nav vairs pašam tik daudz spēka, lai veiktu grūtos darbus, un arī acs vairs nav tik gaiša, lai redzētu visu, kas saimniekam jāredz. Man jau mūža 76. vasara dzīvojama — atdevu mājas dēlam: lai saimnieko jaunie . . .

Nu jūs jautājat, kur tad jaunais saimnieks atrodas, un sakat, kādā vajadzībā esat ieradies. Un saimnieka tēvs — Jānis Sīmanis, jūs aicina uz Galenieku ganībām, kur pirmais mazpulku līdumnieks čakli taisa jaunus aplokus, lai vasarā būtu vajadzīgs mazāk darba roku, lai saimniecībā būtu racionalizēts tas, ko iespējams racionalizēt. Jūs ejat gar laukiem, kas ap-

arti jau rudenī, vērojat zaļos asnus un klausaties sirmā zemtura vārdos, kad tas jums stāsta par to, ka Galenieku kalpi un gājēji bijuši vienmēr tikai latviešu cilvēki, ka tiem ir atsevišķa, jau gadu desmitus atpakaļ iekārtota kalpu māja un ka Sīmaņu dzimta jau 106. gadu dzīvo šais Bilskas pagasta mājās, kuru zeme nav visai auglīga, bet kas tomēr ļauj labiem panākumiem vaiņagoties čaklam un uzcītīgam darbam.

Tā sarunādamies, jūs nonākat līdz Galenieku ganībām un sastopat jauno saimnieku — Kārli Sīmani, kura brūnā, vējos un saulē rūdītā seja stāsta par darba prieku un uzņēmību. Sarunas sākumā itkā negrib veikties, jo lauku ļaudis nemīl daudz stāstīt par sevi. Un tomēr jūs dabūjat zināt, ka Kārlis Sīmanis par mazpulku organizaciju sācis interesēties jau tad, kad bijis Smiltenes lauksaimniecības skolas audzēknis — 1930. gadā. Toreiz viņš Latvijas Lauksaimniecības centrālbiedrībai lūdzis izsūtīt viņam tuvākas ziņas par jaunatnes mazpulkiem un drīz vien tās arī saņēmis.

1931. gadā — pēc lauksaimniecības skolas beigšanas, risina atmiņas pavedienu K. Sīmanis — es atgriezos tēva mājās un sāku strādāt. Bet doma par mazpulkiem nedeva man mieru. Un tā es aizgāju pie mūsu agronoma — tagadējā mazpulka vadītāja M. Blumentāla. Nolēmām dibināt mazpulku. Tak grūti nācās atrast dalībniekus, jo mazpulku ideja jaunatnei toreiz vēl bija diezgan sveša, un arī skolas nespējām mazpulku darbam ieinteresēt. Beidzot tomēr 5 dibinātāji- dalībnieki atradās, mani ievēlēja par pirmo mazpulka priekšnieku — un tā nu mēs sākām darbu. Es audzēju pļavu auzeni, citi arī, un strādājām cik nu varējām un kā vien mācējām. Rudenī notika pirmā ražojumu apskate. Nezinu — vai apmeklētāju bija vairāk par divdesmit. Vecie saimnieki smējās par mūsu darbu: sak, ko nu tie zeņķi tur māžojas! Domāja, laikam, ka mazpulku kustība neies plašumā. Bet — jaunatne bija atsaucīga. Radās jauni baltzaļā karoga sekotāji, jauni uzdevumi un darba paņēmieni. 1933. gadā mani iecēla par mazpulku līdumnieku. Citiem grūti iedomāties, cik daudz jaunas enerģijas un prieka man deva šis līdumnieka gods. Radās arī lielāka ticība darbam. Ar prieku vēroju, ka aug mazpulku organizacija un kā sabiedrībā pamodās interese par mūsu uzdevumiem un mērķiem. Noliedzēji kļuva domīgi, vienaldzīgie — draugi. Pēc 1934. gada 15. maija sākās visur lielāka rosme un dzīvība. Tauta — Vadoņa aicināta — ziedoja mazpulkiem siltu draudzību, un tagad — tagad, kad es jau pats esmu mazpulka vadītāja palīgs — mana ticība balt-zaļiem karogiem ir tik stipra, ka es nevienu brīdi nešaubos par viņu lielo nozīmi mūsu valsts dzīvē tagad un nākotnē.

Tagad jūs pārtraucat stāstītāju ar jautājumu: — ko jums pašam ir devusi mazpulku organizacija?

Un viņš atbild: pirmkārt — ticību darba svētībai; otrkārt — ticību sev pašam; treškārt — ticību, ka tauta, kas paliek pie zemes — dzīvos mūžīgi un nepazudīs laikmeta viesuļos. Kad es atnācu tēva mājās — es nezināju, vai būšu saimnieka goda cienīgs. Šīs šaubas izklaidēja darbs un darba sekmes. Mazpulkā es mācijos veiksmi arī sabiedriskā darbā. Un tā man pašķīra ceļu uz Bilskas lauksaimniecības biedrības priekšnieka amatu, uz «Latv. Centr. Sēklu Eksportu» un beidzot uz Lauksaimniecības kameru, par kuras locekli šogad mani iecēla Zemkopības ministra kungs. Tagad es redzu, ka esmu sasniedzis to, ko vēlējos: esmu saimnieks savā tēva sētā, un arī sabiedriskā darbā varu ziedot tautai un valstij tās spējas, kādas man piešķīris Dievs un skolā un mazpulkā gūtā audzināšana.

Kādi ir jūsu nākotnes nodomi? —

— Palikt pie zemes; darīt Galeniekus par daiļu un raženu sētu; ziedot savus spēkus mazpulku jaunatnes audzināšanai un sabiedriskam darbam . . .

Nemanot ir pienācis vakars, un kopā ar Kārli Sīmani jūs atgriežaties viņa sētā. Viņš rāda jaunus laukus, kuros tas pats licis drenas, rāda pļavas, kuras tas kultivējis, lai varētu tupmāk lielāku vērību piegriezt lopkopībai. Jūs redzat pērnā

gadā celto šķūni, ūdens piegādi ēkās un kūtī, kuru Sīmanis ierīkojis vēl mazpulka dalībnieks būdams, viņa izgatavotos daudzos darba rīkus un jaunās lauksaimniecības mašinas. Tas viss ir jaunā saimnieka astoņus gadus ilgā, neatlaidīgā darba rezultats.

Bet, vakarā, kad jau iedegas ugunis dzīvojamā istabā, kuras plauktos daudz grāmatu un gandrīz visi lauksaimniecības žurnali, saimnieks izklāj galdā lielu plānu, kas rāda Galenieku apkārtnes izdaiļošanu — jauno augļu dārzu, puķu dobes un glītus, grantētus ceļus un celiņus . . . Un tad jūs vēl dabūjat zināt, ka nākotnē Galeniekos dedzinās tikai kūdru, jo saimnieks gribot taupīt savu mežu, pastiprinātā kārtā lietošot kūdras pakaišus un iegūšot priekšzīmīgas un raženas Latvijas brūnās govis, kuras solas čakli un rūpīgi — līdz jaunās saimnieces atnākšanai kopt līdumnieka māte — čaklā un raženā mājas kopēja.

— Ja es tagad ar prieku dzīvoju savās mājās — saka Kārlis Sīmanis — tad tas ir arī manu vecāku nopelns. Mans tēvs jau kopš savas jaunības ir interesējies par jaunākiem darba paņēmieniem lauksaimniecībā, lasijis žurnalus, pircis mašinas . . . Kopš es esmu kļuvis viņam par palīgu — viņš vienmēr dalijās ar mani savu nodomu apspriešanā, nelika man šķēršļus ceļā, ja es gribēju strādāt ar tādiem darba paņēmieniem, kādus viņa laikā vēl nepazina. Un — kad es atgriezos no karadienesta — viņš pats man piedāvāja saimnieka vietu. Sak — nu tu, dēls, esi kalpojis tēvijai, tālāk kalpo Galeniekiem — lai mūsu dzimtai te būtu patvērums un atspaids laiku laikos. Un tā es sāku iet saimnieka gaitās . . .

Nakti, guļot vēsos un baltos palagos, jūs pārdomājat visu redzēto un dzirdēto. Un arī jūsos nostiprinas apziņa, ka svētīts ir darbs, ka mazpulku organizacijā aug tie dēli un meitas, kas dzīvē atrod savu vietu un izprot savu uzdevumu.

Jāuzsāk kulturaugu slimību vākšana nākošās vasaras sacensībai

Pagājušās vasaras sacensības dalībnieku iesūtītās rūpīgi ievāktās un glīti sakārtotās kulturaugu slimību kolekcijas norāda, ka šī sacensība mazpulku dalībniekiem visai piemērota, un ka viņi izpratuši, cik svarīga kulturaugu slimību pazīšana. Tomēr visumā jāatzīst, ka piedalīšanās sacensībā nav bijusi tik dzīva, kā to varēja sagaidīt, ņemot vērā lielo interesi par slimību vākšanu un augu aizsardzību vispār. Tas izskaidrojams pa daļai tā, ka pagājušā vasarā gatavošanās sacensībām mazliet nokavēta, un grūtāk jau arī jauna veida darbā tik ātri iedzīvoties. Lai dotu iespēju sacensībā piedalīties visiem tiem mazpulku dalībniekiem, kas par to domājuši vai arī kas tagad citu sacensību darbus nobeiguši un var piegriezties kulturaugu slimībām, sacensību atkārtosim arī nākošā vasarā. Arī šogad paredzētas ļoti vērtīgas godalgas gan dalībniekiem, gan mazpulkiem.

Godalgas augu slimību vākšanas sacensībā 1939. gadā.

Mazpulkiem:

I god. «Suevia» augstspiediena miglošanas aparats,

II god. «Primus II» augstspiediena miglošanas aparāts,

III god. «Primus I» augstspiediena miglošanas aparats.

Mazpulku dalībniekiem:

I godalgas: Mikroskops un divritenis,

II un III godalgas: miglotāji, kodināšanas aparati un daudz citas vērtīgas balvas.

Augu slimību vākšanas sacensībā godalgos gan atsevišķus mazpulku dalībniekus, kuri iesūtīs rūpīgi ievāktas un glīti sakārtotas kollekcijas, gan mazpulkus, kuru dalībnieki visdzīvāk piedalijušies sacensībā un iesūtijuši vislabākās kolekcijas.

Instrukcija kulturaugu slimību vākšanas sacensībai.

1. Kulturaugu slimību kollekcijai jācenšas ie-

vākt cik iespējams visas svarīgākās augu slimības druvās, sakņu un augļu dārzos. Laiku pa laikam rūpīgi jāapskata tur audzējamie augi un jāsavāc slimojošās daļas: labībām slimās lapas, stiebri, slimās vārpas vai skaras; dārzaugiem slimās lapas, saknes; augļu kokiem un ogulājiem slimās lapas, zariņi ar slimām lapām vai ziediem, zariņi ar rētām vai citiem bojājumiem, slimi augļi, slimas saknes u. t. t. Jāsavāc uz reizi vairākas lapas, vairāki zariņi, vairāki slimi augļi. Tā, piem., slimas ābeles vai ogulāja lapas 5 līdz 10 gabalas, 5—10 melnplaukainas kviešu vārpas u. t. t.

2. Ievāktie slimību paraugi jākaltē starp avīzēm vai ietinamo papīru. Avīzes vai ietinamo papīru saliek vai saloka paciņās 8—16 lapu biezumā. Tā sagatavotās paciņas ieteicams glīti apgriezt vienādā lielumā. Kaltējamos slimību paraugus novieto starp papīru paciņām, iepriekš tos rūpīgi izlīdzinot un piešķirot pēc iespējas dabisku izskatu. 10—15 paciņas, starp kurām novietoti paraugi, ievieto pašpagatavotā augu kaltējamā spiedē un izliek sausā un siltā vietā, uz silta mūrīša, krāsns un taml. Papīrs uzsūc no paraugiem mitrumu. Tāpēc papīrs, lai paraugi nesapelētu un labi izžūtu, ikdienas jāapmaina sauss. Paraugi izžūst 5—10 dienās. Mitro, no spiedes izņemto papīru novieto plānās čupiņās sausā vietā izžūšanai un pēc tam atkal lieto paraugu kaltēšanai.

Augu kaltējamā spiede viegli pagatavojama no plānākiem dēļiem. Vienkāršākā veidā tā sastāv no diviem dēļiem kaltējamā papīra lielumā un aptuveni 1—3 cm biezumā. Ja dēlīši šaurāki, tos var ar šķērsām piestiprinātām līstītēm savienot kopā pa diviem. Papīru paciņas ar kaltējamiem paraugiem novieto starp abiem dēļiem un nosloga ar dažiem ķieģeļiem, akmeņiem vai citu svaru. Augiem pamazām izžūstot, svars jāpalielina. Spiedi var arī stingri nosiet ar auklu vai savelkamām siksnām. Tad spiedi var piekārt pie silta mūrīša vai novietot citur siltumā. Gatavas augu kaltējamās spiedes (no stiepuļu pinuma) dabūjamas Mazpulku piederumu apgādā, Jelgavā un Rīgā. Tās maksā Ls 8,—.

Slimiem sulīgiem augiem vai bumbuļiem mizu plāni nogriež un kaltē tāpat kā lapas. Pūstošus sulīgus augus novieto siltā sausā vietā un kaltē. Tāpat kaltē arī slimos zarus un saknes, kā arī piepes, kas nolauztas slimo koku stumbriem.

3. Paraugus ievācot, vai arī tūdaļ pēc to izkaltēšanas, j ā n o t e i c s l i m ī b a s c ē l o n i s. Slimību noteikšanai neatsverams palīgs «Mazpulka dalībnieka vadonis augu aizsardzībā». Var lietot arī LLK izdoto grāmatiņu «Kulturaugu kaitekļu, slimību un nezāļu apkarošana».

4. Ievāktie un izkaltētie paraugi jāpiestiprina tīram, baltam papīram ar līmes apziestu papīra strēmelīšu palīdzību, vai arī jāievieto pārliektās papīra lapās. Resnākus zarus, piepes, izkaltētos slimos augļus u. c. ietin papīrā vai ievieto kastiņās. Var izmantot dažādas tukšas kastiņas, bet vislabāk vienai lielākai iekārtot vairākus nodalījumus, katras slimības paraugam savu.

5. Katram slimības paraugam katrā ziņā jāpievieno z ī m ī t e ar šādām z i ņ ā m: 1. Slimības nosaukums. 2. Slimā auga nosaukums. 3. Ievākšanas vieta (apriņķis, pagasts, saimniecība). 4. Ievākšanas datums. 5. Piezīmes par slimības izplatību: maz, stipri, postīgi. 6. Mazpulka nosaukums, numurs un dalībnieka vārds un uzvārds.

6. Šādi sagatavoti paraugi rudenī glīti jāsakārto, labi jāiesaiņo un jānodod mazpulka vadītājam nosūtīšanai Mazpulku nozarei, Jelgavā, Viestura piemiņas pilī, vēlākais līdz 1939. g. 31. decembrim.

Ja slimības cēloni neizdodas noskaidrot, paraugs nav jāiznīcina, bet tāpat jāpievieno kollekcijai. Tālāk ieteicams visus, kā noteiktos, tā nenoteiktos paraugus numurēt un daļu katra parauga paturēt sev vai mazpulkam. Paturētie paraugi jāatzīmē ar tiem pašiem numuriem un citām ziņām. Kļūdas slimību noteikšanā, tāpat nenoteikto slimību nosaukumi tad tiks atsevišķi paziņoti. Tādā ceļā no paturētiem paraugiem sev vai mazpulkam varēs sastādīt pareizi noteiktu slimību kollekciju.

Kollekcija būs pilnīgāka, ja viena slimība būs ievākta no vairākām vietām.

Tūliņ pavasarī pēc iepazīšanās ar svarīgākām slimībām «Mazpulka dalībnieka vadonī augu aizsardzībā», uzsākat slimību ievākšanu un sakārtošanu. Tā ievāksat visas svarīgākās kulturaugu slimības, un rudenī nebūs jāšaubas, vai kollekcija sacensībai pietiekoša.

Nākošos «Mazpulka» numuros lasīsiet arī norādijumus par sacensībai ievācamiem paraugiem. Tagad tik vēl jānorāda, ka mazpulku piedalīšanās sacensībā mazliet pārprasta. Kopējās kollekcijas sastādīšana ir viens no tiem darbiem, kuru sacensības rīkotāji grib panākt. Bet šī kopīgā kollekcija paliek mazpulkam kā mācības līdzeklis tiem dalībniekiem, kas sacensībā nav varējuši piedalīties. Kopīgā kollekcija nav jāiesūta. Jāiesūta tikai atsevišķu dalībnieku sakārtotās kollekcijas. Godalgas iegūs tie mazpulki, kuros par augu aizsardzību visdzīvākā interese, no kuriem būs iesūtīts lielāks skaits labu, atsevišķu dalībnieku sakārtotu kollekciju. Tā tad jūs ar dzīvu piedalīšanos sacensībā varat iegūt godalgu reizē sev un mazpulkam.

Kā audzēt saulgriezes?

V. GAILUMS

Saulgriežu un magoņu lauki L. U. saimniecībā Vecaucē

Saulgriezes, vai kā vēl citādi tās sauc — saules puķes pieder pie eļļas augu grupas. Saulgriezes dzimtene ir Amerika. Uz Eiropu tās 1569. gadā atveda spānieši. Sākumā saulgriezes audzēja kā dekorativu augu, vēlāk sāka audzēt sēklu iegūšanai. Vakareiropā saulgriezes audzē maz, visvairāk tās izplatijās Krievijā, un tagad Krievijā audzē 90% no visas pasaules saulgriežu sējumu kopplatības. Visā pasaulē ar saulgriezēm aizņemti 3,5 milj. ha.

Latvijā līdz šim saulgriezes audzēja gandrīz tikai dekorativos nolūkos, tikai pēdējos gados tās vairāk sāk audzēt saimnieciskos nolūkos.

Lielākie saulgriežu audzētāji Latvijā ir mazpulku dalībnieki.

Saulgrieze — Helianthus annuus L. ir viengadīgs kurvjziežu dzimtas augs.

Sakņu sistema saulgriezei attīstīta spēcīgi. Pie pamata stipri zarojas. Zemē iet vairākus metrus dziļumā. Stublājs garš, rupjš, apklāts ar īsiem, asiem matiņiem. Stublāju garums no 1,2—2,5 m, bet milzu saulgriezēm sniedzas 3—4 m garumā. Lapas lielas, sirdsveidīgas, pie stublāja piestiprinātas ar gariem kātiņiem. Lapu apmale zobota.

Ziedi sakopoti galviņā, vai kā vēl citādi sauc — kurvītī, no kā arī cēlies dzimtas nosaukums — kurvjzieži. Galviņas lielums svārstas no 8—40 cm. Sakopotie ziedi, kuru ir vairāki simti vienā galviņā, ir divējādi: 1. stobriņveidīgie un 2. mēlesveidīgie. Mēles veidīgie ziedi ir galviņas malā, kur veido vienu vai vairākas rindas, šie ziedi ir neauglīgi, tie noder kukaiņu pievilkšanai, jo zieda mēlīte ir krietni liela un spilgti dzeltenā krāsā, redzama no tālienes. Stobriņveidīgie ziedi sakopoti galviņas vidū, un tie ir auglīgi, kas pēc apaugļošanas dod sēklas.

Saulgriežu sēklas iedala 2 grupās: 1. ēdamās un 2. eļļas. Uz šī sēklu iedalījuma pamata visas saulgriezes iedala 2 lielās šķirņu grupās: 1. ēdamās saulgriezes un 2. eļļas saulgriezes. Latvijā audzē ēdamās saulgriezes. Eļļas saturs sēklās svārstas no 20—37%.

Zemes izvēle un sagatavošana.

Saulgriezes var audzēt treknās, pat ļoti treknās vietās, kur citi augi var sakrist veldrē.

Zemes sagatavošana ir atkarīga no priekšauga. Labākais priekšaugs — ar kūts mēsliem mēslotie ziemāji, bez tam labi priekšaugi ir pākšaugi, kartupeļi, saknes, bet mazāk noderīgi vasarāji. Zemi sagatavo labi, līdzīgi sakņaugiem: rudenī uzar pilnā dziļumā, pavasarī nošļūc, saecē un sastrādā ar kultivatoru.

Mēslošana.

Ja priekšaugam nav doti kūts mēsli, tad rudenī jāmēslo ar kūtsmēsliem.

Vidējās mēslu devas šādas:

	Uz ha	Uz 100 m²
Kūtsmēsli . . .	400 kvintalu	400 kilogramu
Superfosfats . .	300 kilogramu	3 „
40% kalija sāls .	150 „	1,5 „
Kaļķa salpetris .	200 „	2 „

Superfosfats un kalija sāls jāiestrādā zemē pirms sējas, kaļķa salpetris jādod kā virsmēslojums.

Labs mēslošanas līdzeklis ir virca. Ar vircu var mēslot gan pirms sējas, gan to lietot kā virsmēslojumu.

Sējas laiks un sēšana.

Saulgriezei ir ilgs augšanas laiks, tāpēc tā jāsēj agri. No salnām saulgrieze necieš. Sēt visizdevīgāk aprīļa beigās vai maija sākumā.

Audzējot saulgriezes mazumā, tās sēj rokām. Kad zeme ir sagatavota, ar biržotāju izsvītro lauku vajadzīgos attālumos. Lauku biržo divos virzienos: gareniski un šķērsām; tā rodas krustpunkti, kuros jāliek sēklas.

Izdevīgākais audzēšanas attālums ir 60×50 cm, kur rinda no rindas ir 60 cm un stāds no stāda 50 cm attālumā.

Tā tad lauks jābirzē vienā virzienā ar 60 cm attālumu un otrā virzienā 50 cm attālumā. Krustojumos 3—4 cm dziļumā iesēj 2 sēkliņas. To izdara šādi: ar pirkstiem iespiež bedrīti, ieliek tanī 2 sēklas un ar roku aizrauš, reizē arī piespiežot zemi. Līdz ar to sēšanas darbs ir beigts. Uz 100 m² iziet 50—60 g sēklu.

Sējumu kopšana.

Saulgriezes sanāk 8—10 dienās pēc sēšanas. Tiklīdz ir saredzamas rindas, rindu starpas jārušina ar rokas planeti vai kapli. Kad saulgriezes izveidojušas pirmo īsto lapu pāri, tās retina, atstājot katrā krustojumā pa vienam stādam. 2 sēklas jāsēj tāpēc, ka dažas sēklas nedīgst un tāpēc dažas vietas varēja palikt tukšas.

Retināšanu izdara rokām, izraujot vājāko augu. Retināšanu nedrīkst nokavēt, jo neretinātie stādi viens otru nomāc un izstiedzē.

Pēc retināšanas dod virsmēslojumu — vai nu salpetri, vai arī vircu.

Turpmākais kopšanas darbs ir vairākkārtīga rindstarpu rušināšana ar rokas planeti vai kapli. Rušināšanu izbeidz, kad saulgriezes ar savu augumu pārklāj un apēno visu zemi, tad vairs nezāles neattīstas. Parasti rušināšanas darbi izbeidzas ap 20. jūniju.

Pie apkopšanas darbiem vēl pieder blakus galviņu izgriešana, kas aug lapu padusēs. Katram augam jāatstāj tikai viena galvenā galviņa, visas pārējās, mazās blakus galviņas jāizgriež. Galviņu izgriešana paātrina galvenās galviņas nogatavošanos, kas mūsu klimatā ir ļoti svarīgi.

Saulgriežu novākšana.

Augšanas ilgums saulgriezei ir apmēram 4—5 mēneši. Novākšana iekrīt septembra pirmajā pusē. Kad saulgriezes sāk nogatavoties, apakšējās un vidējās

Saulgriežu lauks, kur rindu attālums 60 cm

lapas sakalst un nokrīt, galviņas izžūst un sēklām rodas šķirnei raksturīga krāsa.

Novākšanu vislabāk izdarīt šādi: ar sirpi vai asu nazi galviņu nogriež pie tās pamata, atstājot stublāju turpat augšanas vietā.

Galviņas ir jāžāvē. Žāvēšana nav tik vienkārša, jo putni, uz lauka žāvējot, izēd sēklas. Labākais žāvēšanas veids ir galviņas žāvēt kaltē, bet ne visur tas iespējams. Šķūņos žāvēt var tikai tā, ka katra galviņa stāv atsevišķi; vislabāk būtu galviņas savērt uz dzelzs stiepules, bet tas atkal prasa daudz darba un laika. Var sēklas izkult arī no nežāvētām galviņām, tikai tad tās cieši turas galviņā iekšā.

Saulgriežu kulšana un sēklu raža.

Izžāvētās galviņas kuļ rokām, sēklas vienkārši izberž no galviņas. Ir arī citādi paņēmieni: var divas galviņas ar

Ziedoša saulgriezes galviņa

sēklām vienu pret otru berzt, var sist ar mietiņu galviņai pa apakšējo pusi, sēklas no trieciena birst ārā, var kult ar spriguļiem.

Izkultās sēklas, ja iepriekš nav žāvētas kaltē, ir jāžāvē. Pēc izžāvēšanas sēklas ar triumfu var labi iztīrīt. Tīras, sausas un pilnkodolainas sēklas var izdevīgi pārdot.

Sēklu raža ir ļoti dažāda. Latvijā uzskata par vidējo ražu 15—18 kvintalu no ha vai tikpat kilogramu no 100 m². Mazpulku dalībnieki no saviem lauciņiem ir ieguvuši 30 kg no 100 m².

Beidzot jāpiezīmē, ka bez tiešās sēklu ražas saulgriezes dod arī nektaru, no kura bites ražo medu. Saulgriezes zied 2 nedēļas, bet sakarā ar to, ka ne visas galviņas uzzied reizē, tad viss saulgriežu lauks ziedos ir apm. mēnesi, un visu šo laiku to apmeklē bites.

Bez tiešas peļņas ziedošais saulgriežu lauks dod arī tīkamu baudu acīm. Ir patīkami noraudzīties uz skaisti izkopto saulgriežu lauku ne tikai pašam, tā audzētājam, bet arī katram, kas iet garām šādam laukam.

Rotāsim savus lauciņus puķēm

L. MEDNE, 679. Kronvalda mazp. pr-ce

Mazpulku dalībnieki, drīz jūs jau apstrādāsiet savus lauciņus, sēsiet un dēstīsiet dažādus dārzaugus vai ārstniecības augus. Bet vai jūsu lauciņos augs un ziedēs arī puķes? Pagājušā vasarā vēroju, ka viena otra mazpulka dalībnieka lauciņā neziedēja neviena puķe. Ja lauciņiem nebūtu bijuši klāt uzraksti vai balti - zaļie mietiņi, tiešām, i prātā neienāktu, ka tie ir mazpulku dalībnieku lauciņi, jo, ziediem trūkstot, tiem trūka pievilcības.

Nevajaga jau savā lauciņā audzēt dārgās puķes. Bet ir tik daudz lētu un skaistu puķu, kā: kliņģerītes, cilpenes, puķu liniņi, kreses u. d. c., kuras var lauciņā gar celiņu audzēt!

Lauciņa izdaiļošanai nemaz nav vajadzīgas daudz un dažādas puķes, pietiek ar dažām šķirnēm.

Pieminēto puķu audzēšana ļoti vienkārša: pavasarī sēklas izsēj taisnās rindiņās. Puķes nevajaga sēt augstās dobes, kā to viens otrs vēl dara. Sasējot puķes augstās dobēs, tās stipri cieš no sausuma (ūdens aiztek projām). Ja gadijies puķes sasēt par biezu — tās jāizretina. Nedrīkst ļaut ieviesties nezālēm, jo tās aug ātrāk un attīstas spēcīgāk par puķēm. Zeme starp puķēm vienmēr jāuzirdina. Ilgstošā sausumā puķes kādreiz krietni jāaplaista. Nav nozīmes tās katru dienu mazliet laistīt; daudz svētīgāki tās paretam, bet toties krietni aplaistīt. Vēlāk, rudens pusē ienākušās sēklas pakāpeniski jānovāc. Tad citu gadu tās nav atkal jāpērk un ir arī ko citiem uzdāvināt.

Mazpulku dalībnieki, pamēģiniet šogad savu lauciņu celiņa pusē apsēt puķēm. To jūs nenožēlosiet! Vasarā, vērojot ziediem rotāto lauciņu, jums līksmāka kļūs sirds un līdz ar jums priecāsies arī jūsu vecāki, draugi, paziņas un garāmgājēji.

Mazpulka lauciņi atstāj tīkamu iespaidu, ja gar celiņu zied puķes

Spodrās mājās nav vietas mušām

Dr. J. A. VĪTOLS, LLK mazpulku veselības kopšanas inspektors

Mušu ikviens pazīst kā veiklu un uzbāzīgu kukaini, bet ne visi būs arī padomājuši, kādu postu tā sagādā cilvēkiem. Ja mēs pasekosim mušas dienas gaitai, tad tūliņ izpratīsim, cik tā ir kaitīga gan no higieniskā, gan no saimnieciskā, gan estetiskā redzes viedokļa. Mušas dienas gaitas lauku saimniecībā varētu tā attēlot: gaismai austot, tā kāri uzmeklē pagalmā visādas pūstošas vielas un citus atkritumus un tad steidz pamieloties gan netīrumu peļķēs, gan atvērtās ateju bedrēs un mēslu krātuvēs. Ja saimniecībā ir kāds lops ar strutojošu brūci, muša steidz arī to apložņāt. Ja istabā ir kāds slimnieks, kas spļauj krēpas ar slimību dīgļiem vai aptraipa veļu un drēbes ar saviem atdalijumiem, kas bieži notiek pie vēdera tīfa un asins sērgas slimniekiem, arī to tā apciemo un nogaršo tikko minētos atdalijumus. Savā nepārtrauktā ceļojumā muša uzmeklē cilvēka barības vielas vai arī kādu trauku ar ēdienu atliekām, vai pat nosēžas uz zupas bļodas malas, lai aizsteigtos cilvēkam priekšā ēdiena nogaršošanā. Ja ceļā gadas kāds aizmidzis bērns, muša pārstaigā arī bērna lūpiņas, un ja bērna mute pie tam ir atvērta, tā ielien arī tur aplūkoties. Arī zīdaiņa knupīti, ja vien tas nebūs kārtīgi novietots, muša neatstās neapskatītu. Ja istabā viss apložņāts un nogaršots, muša steidzas atpakaļ uz kūti, lai nodzertos pienu. Rijība ir tik liela, ka muša pati ieveļas piena traukā un tur vai nu krietni izpeldas, vai arī noslīkst. Mušas kājas ir bagātas spalviņām, pie kurām garā ceļojumā pielipuši diezgan lielā vairumā visādi netīrumi un slimību dīgļi. Protams, ka pienu ar kāšanu no šiem netīrumiem un dīgļiem neatbrīvos. Muša gan būs izzvejota, bet piens būs sagandēts un uzturam nevārītā veidā kaitīgs. Ja šādu pienu lietos nevārītu, tad it labi varam iedomāties, kādas briesmas draud tā patērētājam, sevišķi bērnam. Pastāvīga mēslu iemītniece ir mēslu bakterija, kas arvien atrodama pie mušas kājām. Kā šai, tā arī pārējām sīkbūtnēm piens ir laba barības vide, un te tās strauji vairojas. Stāvoklis kļūst sevišķi draudošs, ja mājās ir kāds vēdera tīfa vai asinssērgas slimnieks, vai zīdainis, kas slimo ar lipīgo vasaras caureju. Šo slimnieku bagātīgie izkārnijumi, pa daļai arī mīzali, satur slimības dīgļus lielā vairumā, un muša nekad neatstās tos neuzmeklējusi, ja tie nebūs kārtīgi novākti un iznīcināti. Tādā kārtā muša tos tālāk pārnēsā uz cilvēku barības vielām un traukiem, un tā slimnieku līdziedzīvotāji padoti jo vieglai aplipšanai ar to slimību, kāda mājā parādijusies. Mušām ir sava loma arī tuberkulozes izplatīšanā. Muša dīgļus pārnes ne tikai ar savām kājām, bet arī ar saviem gremošanas organiem. Uzsūktās sīkbūtnes paliek neaizskartas mušas gremošanas organos un tās izdalas ar izkārnijumiem pēc apmēram 30 minūtēm. Pa šo laiku muša būs paspējusi aplidot diezgan attālas vietas, vai pat nolidot līdz kaimiņa mājām, un tur atstāt savas pēdas — slimības dīgļus. Kādā veidā muša vairāk izplata slimības, vai pārnesot dīgļus ar kājām, vai ar saviem izkārnijumiem, grūti pateikt — abi veidi bīstami. Ir izdarīti attiecīgi pētijumi un atrasts pie slaucējas rokām 45 milj. sīkbūtņu, bet uz vienas mušas — 300 milj. no apm. 60 sugām. Tagad skaidri izprotams, kāda ievērojama loma ir mušai slimību izplatīšanā. Ja mēs runājam par mušu kā cilvēku veselības apdraudētāju, tad atzīmēsim, ka viņa ļauni ietekmē arī cilvēka labsajūtu un traucē mieru ar savu neatlaidīgo uzbāzību. Kaudamies ar mušām no agra rīta līdz vēlam vakaram, dažs cilvēks kļūst nervozs, un protams, ka tas neatstās labu iespaidu arī uz cilvēka veselību. Ne vakara krēslā, ne rīta agrumā nav no mušām miera, un cilvēks, kam miegs karstajā darba laikā ir dārgs, mēģina izlīdzēties ar logu aizklāšanu vai pabāžot galvu zem segas. Ka šie paņēmieni nav veselīgi, domāju, par to būs lieki aizrādīt.

Mušu iznīdēšana attaisnojama arī no tīri saimnieciskā viedokļa. Novērots, ka lopi, kaudamies ar mušām, dod apmēram

Mušas aplido visus un visur

par 10% mazāku izslaukumu, kā parasti. Arī slaukšana tādā kūtī apgrūtināta un prasa ilgāka laika patēriņu. Ar vāti sirgstoša lopa izveseļošanās ieilgs, jo mušas, ložņājot pa vāti, to neatlaidīgi kairinās. Ja vēl atgādināsim, ka mušu „apstrādātais" piens ātri vien bojājas, tad nav šaubu, ka zaudējumi būs diezgan prāvi. Tāds piens katrā ziņā jāvāra, lai iznīcinātu vismaz slimības dīgļus. Ar vārīšanu piena cukurs karamelizējas, albumins sarecē, tauku vielas atdalas no emulsijas, kaļķa un fosfora sāļos notiek pārmaiņas, kas apgrūtina to izmantošanu un fermenti, kā arī vitamini pilnīgi vai pa daļai izzūd. Visas šīs ķīmiski - fizikalās un bioloģiskās pārvērtības padara pienu mazvērtīgāku.

Mūsu estetiskās jūtas arī stipri vien aizskar muša. Kāds riebums izjūtams, ja pasniegtā ēdienā peld muša. Cik neglīts un netīrs izskatas dzīvoklis, kura logi, mēbeles, trauki un citi dzīvokļa piederumi izraiboti ar mušu traipiem. Tādos dzīvokļos parasti arī mūsu barība pārklāta ar šādiem traipiem, bet tie ne arvien ir saredzami, ja barības vielas pašas par sevi ir tumšas, kā gaļa, maize u. t. t.

Skaidrs, ka mušas ir kaitīgas, un tās visiem iespējamiem līdzekļiem iznīcinamas. Lai to sekmīgāki veiktu, mums jāiepazīstas ar mušas attīstību un dzīves veidu. Mūsu dzīvokļos mājo lielāko tiesu divas mušu sugas: istabas muša un sīvā muša. Pēdējā parādas vasaras otrajā pusē, un to mēs izjūtam ar dzēlieniem. Tauta mēdz sacīt, ka rudenī mušas kļūst niknākas, vai arī ka „mušas dzeļ uz lietu". Patiesībā tā nav. Dzēlāja ir tikai sīvā muša, un sakarā ar to tā sagādā cilvēkiem vēl vienu ļaunumu. Sīvās mušas mutes organi tā iekārtoti, ka viņa spēj pārdurt ādu, lai sūktu asinis. Ja šī muša ir bijusi iepriekš pie kādām vielām, kas bagātas ar strutu baktērijām, piemēram, pie kādas čūlas, tad varam it labi iedomāties, kādas briesmas draud no šādas mušas. Mēs, ārsti, esam redzējuši pie cilvēkiem dažādus strutojošus iekaisumus, kas radušies no mušu dzēlieniem. Istabas mušai nav tik spēcīgi mutes organi, un tā spēj uzsūkt tikai šķidras vielas. Ar to nav teikts, ka tā nemielotos arī ar cietām barības vielām. Istabas mušu daba ir apveltijusi ar cita veida ieroci: viņai ir dziedzeri, kas snuķa galā izdala siekalveidīgu šķidrumu, ar ko šķīdināt cietas vielas. Piemēram, ja pie paviršī mazgāta trauka piekaltušas kādas barības vielas, muša tās iepriekš šķīdina ar savām siekalām un tad tikai tās uzsūc. To pašu tā dara arī ar cukuru. Pēc uzsūkšanas paliek nelielas atliekas, kas arī dod tā saucamos mušu traipus. Tie pa lielākai daļai nav mušu mēsli tiešā nozīmē. Interesanti atzīmēt, ka muša no asiņu traipiem uzsūc tikai sarkanos asins ķermenīšus.

Tagad aplūkosim mušas attīstības gaitu. Mušas dēj līdz 120, samērā lielas, 1 mm garas olas. Oliņas dēj tādās vietās, kas bagātas pūstošām organiskām vielām. Sevišķi iecienītas ir ateju bedres, mājturības atkritumu krātuves un netīro ūdeņu izlietnes, kā arī zirgu mēsli. Pēc apmēram 1—3 dienām, skatoties pēc apstākļiem, no oliņām izšķiļas kāpuri, kas atrod sev labu barību tālākai attīstībai. Apmēram nedēļas laikā kāpurs pieaug, sasniedz 12 mm garumu, lai pārvērstos kūniņā, un tā nepilnās 2 nedēļās no oliņas attīstas muša. Siltā un pa daļai mitrā vasarā viena mātīte var dot 10 paaudzes, kas rada lielu pieaugumu: no vienas mušas attīstas vairāki miljoni, vai — tilpumā apzīmējot — no vienas mušas sakrājas vesels spainis mušu.

Īstenībā tomēr šāda mušu vairošanās neiespējama, jo arī šis kukainis ir padots stingrajam dabas likumam: spēcīgais izskauž vājāko. Vispirms liels vairums oliņu un kāpuru aiziet bojā vai krīt par upu-

ri dažādiem ienaidniekiem. Sausā, karstā laikā ne visas oliņas atrod labvēlīgus attīstības apstākļus, un vairākas aizmet bojā. Labu tiesu kāpuru iznīcina putni un dažādas vaboles.

Tagad pieskarsimies jautājumam, kā mušas iznīcinamas. It visas mušas, kas sastopamas ziemā, istabā vai kūtī, kaut arī tās būtu snaudošas, savācamas un iznīcinamas. Pavasarī, kad mušas sāk savus lidojumus, jāpiegriež vislielākā vērība to iznīcināšanai, lai nedotu iespēju tām perināties. Lai mušām nebūtu vietas saimniecībā, kur perināties, jāievēro stingras higienas pamatprasības. Istabā nedrīkst uzglabāt ēdamvielas; druskas kārtīgi jānoslauka un ēdiens un trauki jāuzglabā, lai mušas tām netiktu klāt. Atejas vietām jābūt tā ierīkotām, ka mušas nevar iekļūt ateju bedrēs. Tāpēc arī ir uzstādīta prasība, lai atejas bedre būtu cieti slēgta, sēdekļa caurums segts ar vāku un atejas uzbūvē lai nebūtu spraugas; ventilacijas caurums arī jāaizklāj ar kādu sietu, lai caur to mušas nevarētu iekļūt atejas bedrē. Arī virtuves atkritumi un saimniecības ūdeņi novadami attiecīgi ierīkotās tvertnēs. Kūts mēsli savācami krātuvēs un jo bieži aizvedami. Nav droša līdzekļa oliņu un kāpuru iznīcināšanai kūts mēslos, lai mēsli nezaudētu savu vērtību. Vienīgais, ko varētu piejaukt mēsliem, lai iznīdētu oliņas un kāpurus, ir nedzēstie kaļķi. Vērtīgs līdzeklis ir arī kūdra. Mēsli pēc sajaukšanas vai apbēršanas ar kūdru kļūst sausāki un mušām ne visai patīkami. Jārūpējas arī, lai pagalms būtu arvien sauss un apkārtējos grāvjos neuzkrātos stāvošs ūdens. Tādā veidā mēs būsim izskauduši diezgan daudz mušu perekļu. Blakus šim darbam jāķeras arī pie pašu mušu iznīcināšanas. Vispirms atcerēsimies mušu ķērājus — stikla sprostus ar piena sūkalām, zem sprosta cauruma novietojams gardais cukura gabaliņš. Šis mušu ķeršanas veids ir izdevīgs tanī ziņā, ka ar noslīkušām mušām var pabarot cāļus un vistas. Tālāk ir pazīstams vecais mušu ķeršanas paņēmiens ar slotu, ko piekar pie griestiem; vakaros mušas labprāt salien slotā, un tad to ietin kādā drānā vai iebāž maisā, noņem no griestiem un applaucē vai pilnīgi iemērcē vārošā ūdenī. Lai minam arī plaši pazīstamās lipīgā papīra lentas. Tās jāizliek lielā vairumā (kūtīs apm. 3—5 uz katra liellopa) un bieži vien jāatjauno. Pažobelēs var novietot dēlīšus, aptraipītus ar lipīgo ziedi (55 daļas kalofonija, 35 daļas linu eļļas un 10 daļas medus). Telpās ieteicams lietot kādu no tirgū izlaistiem naftas destilātiem: «Insektin Tox», «Mušmire», «Lopu sargs" u. t. t. Lētākais no tiem ir Latvijas Lauksaimniecības kameras Augu aizsardzības līdzekļu apgāda izlaistais: „Kukaiņu inde"; kā ar to rīkoties, katrā iesaiņojamā atrodama pamācība. Ir pazīstamas vēl dažas vielas, kādas lieto mušu iznīcināšanai: formalins, arsens un indīgas sēnes. Uz lēzena šķīvja uzlej 1 daļu 40% formalina, sajauktu ar 10 daļām cukura ūdens vai piena. Jāievēro, ka ar laiku formaldehids izgaro, un tāpēc šis šķidrums ar laiku zaudē indīgumu. Tas arvien atjaunojams. Ar arsenu piesātinātu violētas krāsas papīra loksnīti novieto uz šķīvja un tam pārlej cukura ūdeni. Mušām indīgās sēnes ir pazīstamās mušmires, kuras jāsacep un pienā jāizmērcē. Šīs sēnes uzglabā indīgumu arī izžāvētas. No visiem šiem līdzekļiem mušas ne arvien nobeidzas, bet dažreiz tikai pamirst, tāpēc nokritušās mušas arvien jāsaslauka un jāiznīcina. Kūtis ir ieteicams balsināt ar kaļķa pienu, piejaucot tam alaunu (uz 50 litr. piena 1 kg alauna). Šādas sienas būs gludas, tās saista un nosusina mušu kāju lipīgo šķidrumu, un mušas uz tām labprāt nesēžas. Atzīmēsim, ka mušas neuztver zilu un pa daļai sarkanu krāsu. Ja logus aizklāj ar zilu papīru vai nokrāso zilus, tad mušas jūtas tādā telpā kā tumsā un nelido apkārt.

No visa teiktā būs ikvienam skaidrs, ka mušu apkarošana būs jo sekmīgāka, jo savlaicīgi mēs to sāksim. Katrā ziņā tā izdarama neatlaidīgi un visās saimniecībās. Ko līdzēs mušu iznīcināšana atsevišķā saimniecībā, ja kaimiņu saimniecībās tās netraucēti mājos lielos baros. Muša taču labprāt ceļo, un pie tam vēl diezgan lielos attālumos — ap 2 km no savas izcelšanās vietas. — Iegaumēsim visu to labi un apkarosim mušas jau tagad.

Ievads lidmodeļu būvē

E. SMILDZIŅŠ, LLK mazpulku aviacijas inspektors

(Turpinājums)

Pabeidzot papīra balodīša izgatavošanu, lidmodeļu būves ievadā ir noslēdzies tas darba posms, kurā izgatavotās „lidierīces" nemaz vai ļoti maz līdzinas īstām lidmašīnām.

Turpmākos divus darbus, lai gan tie arī tiek veikti no kartona, jau droši var nosaukt par lidmodeļu izgatavošanu, un pēc skata šie lidmodeļi jau stipri atgādina īstu lidmašinu.

Papīra planieris Nr. 1.

Šis planieris (bezmotora lidmodelis) izgatavojams no 160×125 mm lielas kartona lapas. Kam kartons nav pieejams, var lietot vecu burtnīcu vākus, galda papīru, aktu vākus u. t. t.

Izgatavojot iepriekšējās «lidierīces», nebija vajadzīgs nodarboties ar mērīšanu un zīmēšanu, bet izgatavojot šo planieri, palīgā būs jāņem mērs ar iedaļām milimetros, kā arī zīmulis.

Minētā lieluma lapa vispirms salokama tieši pa vidu, kā tas redzams attēlā.

Uz salocītās lapas apakšējās malas, sākot no gala, viegli ar zīmuli jāatzīmē uzdotie mēri. (20, 40, 25 mm u. t .t.) un šinīs punktos uz augšu jānovelk stateniskas līnijas.

Pēc tam uz augšu vienā galā jāatzīmē 20 mm, otrā — 10 mm. Dabūtos punktus savā starpā savienojot, rodas ķermeņa kontura, bet vēl jāizzīmē plāksnis un stūres.

Plāksņa garumu nosaka lapas lielums, bet veidu dabūsim, atzīmējot no pirmās stateniskās līnijas uz augšējo malu 20 mm. Savienojot dabūto punktu ar krustošanās punktu, kurš rodas ķermeņa konturai krustojoties ar otro statenisko līniju, dabūjam plāksņa veidu.

Tādā pašā veidā pēc uzdotiem mēriem izzīmējamas arī stūres.

Kad ārējās konturas, kas zīmējumā parādītas ar resnākām līnijām, ir iezīmētas, tad var sākt izgriešanu, salocīto lapu neatlocot. (Griezt salocītu!)

Pēc izgriešanas pārtraukto līniju vietās jāatloca plāksnis un dziļuma stūre, pie kam — lai pirmais būtu stingrāks — jāieloca priekšējā mala apm. 3—5 mm, bet virziena stūres viena puse pārtrauktās līnijas vietā jānogriež un otra puse jāpārloca virs tās.

Līdz ar to papīra planieris ir gatavs, vēl tikai jāpievieno priekšgalā smagums. Pilnīgi pietiekoši būs, ja priekšgalu sasprauž ar dokumentu vai rakstu spraudi. Ja tāda nav, var ņemt tievu stiepuli, aptīt divi vai trīs reizes ap zīmuli, nokniebt un piespraust priekšgalam. Lidmodeli lidina tāpat kā papīra bultu vai balodīti.

Papīra planieris Nr. 2.

Planiera izgatavošanai lietojamais materials tas pats, kas iepriekšējam lidmodelim.

No iepriekšējiem darbiem šis darbs atšķiras ar to, ka ķermenis, plāksnis un dziļuma stūre izgatavojami atsevišķi, un no šīm daļām lidmodelis jāsastāda. Lidmodeļu būvē pieņemts, ka vispirms izgatavo ķermeni, tad stūres un beidzot plāksni. Pie šīs kārtības būtu vēlams pierast un to turpmākā darbā ievērot.

Ķermenis. Ķermeni līdz ar virziena stūri uzzīmē pēc uzdotiem mēriem uz salocītas lapas un izgriež, pie kam izzīmēt tā, lai apakšējās malas taisnā daļa paliek nepārgriezta. Virziena stūri ar plāna papīra strēmelītēm salīmē kopā. (Zīmējumā parādīts ar tievākām līnijām.)

Priekšgalu ķermenim, lai tas būtu smagāks, var aplīmēt ar pabiezāku kartonu, bet ja tāda nav, tad no esošā materiala izgriežami vairāki gabaliņi un uzlīmējami viens virs otra. Beidzot jāizzīmē plāksņa un dziļuma stūres vietas un, kā zīmējumā redzams, jāizgriež.

Ja šādi izgatavotu ķermeni no virspuses mēģina atvērt, tad redzam, ka izveidojusies it kā maza papīra laiviņa, kuras vidū ievietojams sēdeklis (skat. attēlu).

Plāksnis un dziļuma stūre. Plāksņa izgatavošana jau daudz vienkāršāka. Uz

Divi uzvarētāji
Pēdējās vispārējās lidmodeļu sacensībās uzvarēja „M3" un VEF, I—12 atveida lidmodelis

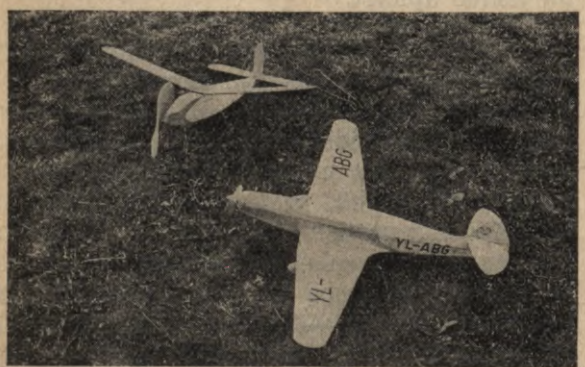

kartona izzīmē tā veidu un izgriež. (Ievērot, kā jāizgriež iestiprināšanas vietas ķermenī!)

Tāpat izgatavojama dziļuma stūre. (Ievērot, ka priekšējā malā tieši vidū ir atstāts izcilnis!)

Sastādīšana. Kad visas daļas izgatavotas, var lidmodeli sastādīt. Sastādīšanai nav vajadzīga ne līme, ne citi saistīšanai lietojamie materiali, bet iegriezumu dēļ daļas pašas turas kopā ļoti labi.

Vispirms ķermeņa izgrieztā dziļumstūres rievā ievietojama stūre. To izdara tā, ka stūrei saloca (pārtraukto līniju vietās) noslēdzēju malu, priekšējās malas izcilni un iebīda rievā līdz vidum, tad salocītās vietas atloca atpakaļ, un stūre ievietota.

Nākošais darbs piestiprināt plāksni, un to dara tā: plāksni tuvu iegriezumiem ar abu roku rādītāju un īkšķu pirkstiem saņem malās un viegli saliec drusku pusapaļi uz augšu tik daudz, kamēr tas ieiet ķermeņa plākšņa izgriezuma vietā. Kad atlaiž plāksni vaļā, tas izplētīsies, bet ārā izkrist vairs nevarēs. (Apmēram šādā veidā bez līmēšanas izgatavoti daudzi saldumu iesaiņojumi, kā kastītes, automobiļi, somas u. c.)

Līdz ar to lidmodelis sastādīts, un atkal, kā vienmēr, pirms lidināšanas, jāizsver.

Lidinot šo lidmodeli, pamēģiniet dziļuma stūres noslēdzēju malu, kura tika salocīta, paliekt drusku uz augšu vai leju, vērojiet un iegaumējiet, kādu iespaidu tas atstās uz lidojumu.

Atceraties, kādi ir lidmodeļu galveno daļu nosaukumi.

(Turpinājums sekos.)

Papīra planieris № 1

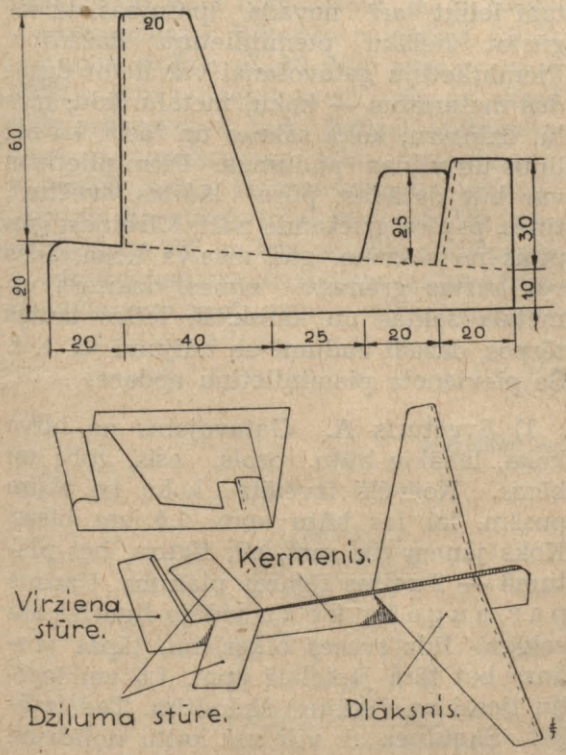

Papīra planieris № 2

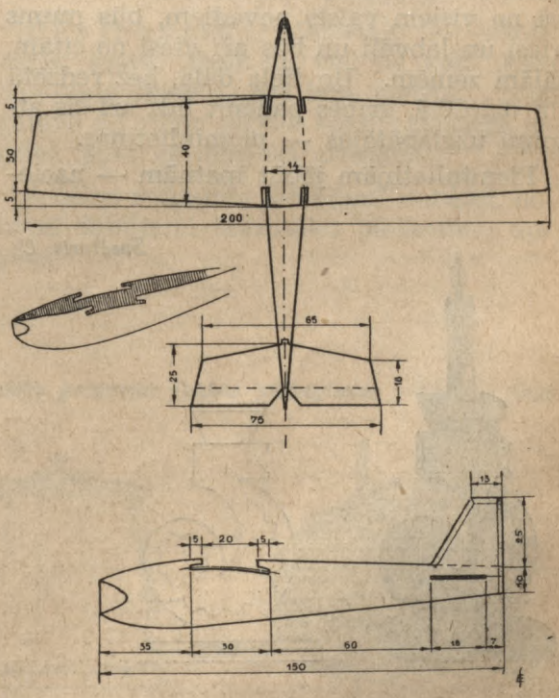

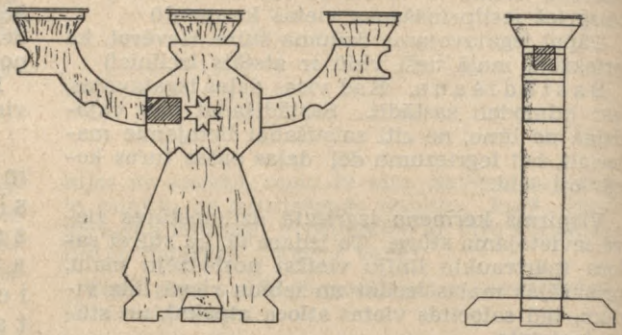

Svečturis A

Gatavosim mūsu 10 gadu svētkiem piemiņlietiņas

J. ĀDAMSONS

Pēc ilgāka laika, ja vairs nav nekādas saites, nav nekā, kas atgādinātu dzirdētu vārdu, redzētu vietu, mums tie aizmirstas. Mazie priekšmetiņi — piemiņlietiņas — ir tie, kas nekad mums neļauj aizmirst kādu gadijumu, dāvinātāju, redzētu vietu, dzirdētu vārdu. Tās ir saites, kas palīdz atcerēties, pārdzīvot pagājušo. Mūsu 10 gadu svētkos mazpulku dalībnieki būs kopā no visiem valsts novadiem, būs mums viesi un labvēļi un būs arī viesi no citām, tālām zemēm. Un liela daļa, bez redzētā un dzirdētā, gribēs paņemt līdz arī šīs atmiņu uzglabātājas — piemiņlietiņas.

Piemiņlietiņām jābūt īpatnām — nacionalām, jo tās reprezentē mūsu tautas mākslu citās zemēs. Tām ir jābūt dekorativām, ar praktisku nozīmi un labu nostrādājumu. Mūsu zemē katram novadam ir sava īpatnība gan krāsu, gan rakstu ziņā, tāpēc, gatavojot vienu un to pašu priekšmetu (piemiņlietiņu), mēs varam tanī ielikt arī novada īpatnības, tā iegūstot lielāku piemiņlietiņu dažādību. Piemiņlietiņu gatavošanai var lietot dažādus materialus — koku, metalu, ādu, mālu, dzintaru, koka saknes un tāsis, kā arī linus un vilnas audumus. Piemiņlietiņas var būt dažādas: pūra lādītes, svečturi, tīnes, papīra griežamie naži, kārbiņas, gan pītas no saknēm, gan masiva koka, ādas vai austas grāmatu zīmes, dzintara un metala saktas un kareklīši, lelles tautas tērpos, dažādi audumi un adijumi un t. t. Še pievienota piemiņlietiņu apdare.

Svečturis C

1) Svečturis A. Gatavojams no blīva koka, labākie būtu ozols, osis, goba un bērzs. Noēvēlē izvēlēto koku no abām pusēm, lai tas būtu apm. 1,5 cm biezs. Koks jāņem tik garš, cik figura, bet platumā — 2 reizes figuras platums. Uzzīmē par augošu koku vidējo figuru «bez rokām» līdz sveces biķerītim, tāpat «rokas» bet tām jāpielaiž apm. 1,5 cm tapiņu tiesai un («kāju») šķērsītim. Tad izzāģē. Šķautnes ar vīli vai kaltu nolīdzina

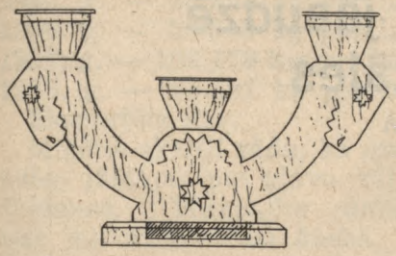

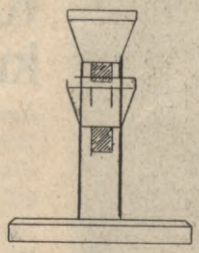

Svečturis B

Latviski papīrnaži

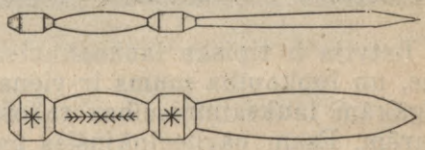

gludas. Iekaļ figurai «rokas», un te nu jāraugas, lai abas «rokas» būtu vienā augstumā. Tāpat iekaļ («kāju») šķērsītī. Iekalumu šķērsītim izdara tāpat kā egles kājai. Kad darbs tik tālu veikts, tad jāizgatavo sveces biķerīši. Tos var gatavot apaļus, sešstūrainus, astoņstūrainus u. t. t. Biķerīšu apakšā jābūt tapiņai, apm. 1 cm garai un no 6—8 m/m resnai, lai to varētu piestiprināt. Biķerīšu augšdaļā jābūt 6—8 m/m dziļam un 10 m/m resnam caurumam, kur novietot sveci. Ja nu visas daļas sagatavotas, tad figurai ielīmējam rokas, ar smilšpapīru labi nogludinam, arī pārējās daļas, lai viss būtu tik tālu sagatavots, ka atliek tikai kodināt. Pēc nokodināšanas vēl ar labi smalku smilšpapīru pārslīpējam un ierīvējam ar polituru līdz vēlamam spožumam, uzzīmējam rotājumu, iegriežam tos, figurai ielīmējam «kāju», ielīmējam sveču biķerīšus, un svečturis gatavs.

Svečturim B. un C. materials un tā biezums tas pats. Gatavojami no viena koka līdz pamatam, pieskaitot 5—6 m/m ielaidumam pamatā. Sveču biķerīši tādi paši kā A. Pamats apaļš, četrstūris, sešjeb astoņšķautnains. Apdare visa tāda pati kā iepriekšējam A svečturim.

Papīrnazis. Materiali — ozols, bērzs, kļava, ābele un visi tie koki ,kam nav liela šķiedra, bet laba cietība. Nazi gatavo no viena gabala koka. Rakstus iegriež tāpat kā iepriekš aizrādīts.

Attēlos redzamie zīmējumi dabiskā lielumā dabūjami Mazpulku piederumu apgādā.

Mazpulku dalībnieku gatavotas jaukas piemiņlietas — mazas tīnes

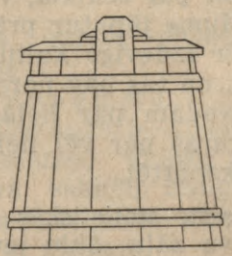

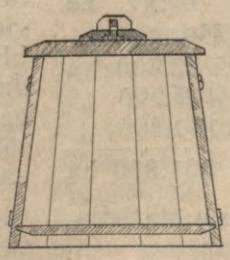

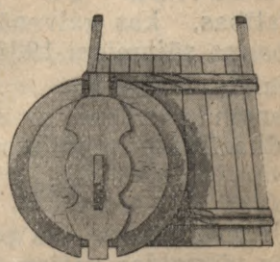

Kapēc jāaudzē kulturzāles

Agr. V. UISKA

Tā izcērt krūmus, lai vēlāk šo neauglīgo zemes gabalu uzartu un apsētu ar pašaudzētām zāļu sēklām un ierīkotu labu pļavu

Latvija ir tipiska lauksaimniecības zeme, un lopkopība mums ir viena no svarīgākām lauksaimniecības ražošanas nozarēm. Esam pārliecinājušies un atzinuši, ka mūsu lopkopībai ir jābalstas uz labu rupjo barību. Ziemā labs siens un vasarā labas ganības. Citiem vārdiem: jābūt kultivētām pļavām un ganībām.

Valsts statistiskās pārvaldes dati tomēr rāda, ka zāļāju kultivēšanā vēl priekšā daudz darba, tādēļ mazpulku dalībniekiem jāpalīdz šinī darbā.

Pļavas un ganības no visas Latvijas zemes kopplatības aizņem apmēram ⅓ daļu.

Pēc Valsts statistiskās pārvaldes datiem uzlabotu un mēslotu pļavu

ir bijis tikai	46.319,45 ha,
turpretim nemēslotu . .	852.275,07 „
Kopā . . .	898.594,52 ha
Mēslotu ganību . . .	26.709,79 ha,
nemēslotu	724.768,52 „
Kopā . . .	751.478,31 ha

No šiem skaitļiem jau skaidri redzams, cik samērā maz vēl uzlabotu zāļāju, un tos pašus vēl nevaram uzskatīt par kulturzāļājiem, kur augtu tikai vērtīgie zāļaugi.

Āboliņa un tīruma zāļu platības, kas galvenā kārtā sastāv no āboliņa sējumiem 1938. g. ir šādas:

sēklai	22.700 ha
sienam	417.900 „
zaļbarībai un ganībām . .	151.300 „
Kopā . . .	591.900 ha

Pļavu siena ražas pēc Valsts statistiskās pārvaldes datiem ir šādas:

	1936. g.	1937. g.	1938. g.	
Upju pļavām	22,17	20,80	22,61	kv/ha
purva pļavām	11,58	10,85	13,—	„
kultivētām pļavām . .	29,99	28,21	33,8	„

Mūsu pļavu lielākā daļa pieder mazvērtīgām pļavām, kur aug lielāko tiesu tikai mazvērtīgi augi — grīšļi, kuru barības vērtība, salīdzinot ar labu kultivētu pļavu sienu, ir uz pusi zemāka (pļavu sienā, ļoti labā — 61,6 barības vienības, bet grīšļu sienā tikai 33,3 barības vienības). Ņemot vērā jau minētos statistiskos skaitļus, ka purva pļavu ražas ir 11,58 kv/ha un kultivētām 29,99 kv/ha, kultivēto pļavu raža ir apmēram trīs reizes lielāka, tā tad uz vienas zemes platības vienības no nekultivētām pļavām iegūstam tikai ⅓—⅙ no tās vērtības, ko no kultivētiem zāļājiem. Pēc grāmatvedības datiem arī redzams, ka kultivētie zāļāji prasa mazāku cilvēka darba spēku, un šis apstāklis arī mūsu lauksaimniecībās ir ļoti svarīgs, jo uzlabotiem zāļājiem vairāk var nodarbināt zirgu spēku un mašīnas.

Lai saimniecībās ātrāki un lētāki ierīkotu lielākas platības kultivētu zāļāju, jāgādā, jāizaudzē pašiem vajadzīgās sēklas. Ja savā saimniecībā izaudzēsim pļavu zāļu sēklas, tad tos latus, kas būtu jāizdod par sēklām, varēsim likt citā vietā. Mums jāpatur prātā, ka Latvijas klimats ir izdevīgs kulturzāļu sēklu audzēšanai, un tas nav normali, ka mēs ikgadus ievedam par lielām summām šīs sēklas, kuras par vēl lielākām summām varētu eksportēt.

Pēc Valsts statistiskās pārvaldes datiem pļavu zāļu sēklu ievests:

1935. g. — 33.943 kg par Ls 42.717,—,
1936. g. — 50.345 kg par Ls 34.990,—,
1937. g. — 109.179 kg par Ls 146.608,—,
1938. g. — 65.387 kg par Ls 96.663,—.

Eksportēts nav.

Minētie skaitļi rāda, ka mums nekavējoties jāstājas pie pļavu zāļu sēklu audzēšanas. Mazpulku dalībnieki, jūs esat jau aicināti šai darbā, esiet atsaucīgi un šinī pašā gadā jau iesējat lauciņā vērtīgo zāļu kultūru. Ja sēklas nebūs vajadzīgas pašu saimniecībā, tās varēsiet bez grūtībām pārdot, saņemot par savām pūlēm labu atalgojumu. Ar to būsiet darījuši svētīgu darbu, aizkavējuši valūtas aizplūšanu uz ārzemēm un cēluši saimniecības ienesību.

Pļavu zāļu sēklu audzēšana ir piemērota kultūra vecākiem mazpulku dalībniekiem. Vispirms ieteicams sākt vienkāršāki audzējamo pļavu auzenes, kamolzāles, angļu raizāles sēklu audzēšanu.

Sēt var izklaidus un rindās; ieteicams sēt rindās, jo tad var labāki apkopt un mēslot, līdz ar to iegūt lielākas un izdevīgākas ražas. Jāsēj labi strādātā augsnā, kuŗā iznīcinātas nezāles. Ja starprindas rušina ar kapli, tad rindu atstatums var būt 30 cm. Izdevīgi sēt pēc priekšauga, kas dabūjis kūtsmēslus, piem., pēc rušināmiem augiem, jo tad tīrumā nebūs nezāļu. Sēšanas laikā jādod uz 100 m² no 2—2,5 kg fosforskābes mēslu un smilts augsnās vēl 1—1,5 kg kalija sāls.

Ikgadīgais mēslojums pavasaŗos — fosforskābe un kalijs — arī tikpat liels, piedodot vēl 2—2,5 kg sērskābā ammonjaka vai kaļķa ammonija salpetra. Kulturzāles, sevišķi mazās platībās, labāki

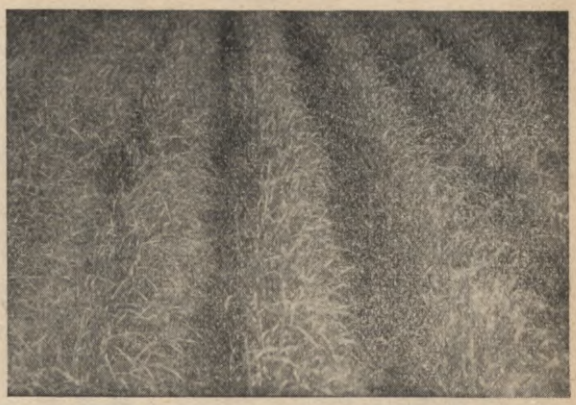

Mazpulka dalībnieka pļavu auzenes lauciņš

sēt bez virsauga. Sēt var pavasarī, bet tad pirmā gadā sēklu nebūs; kulturzāļu sēšanu var turpināt līdz augusta sākumam, vēlākais augusta vidum.

Rindās sējot, uz 100 m² vajaga: auzenes 300 g, kamolzāles 200 g, angļu raizāles 300 g. Starprindas pavasaros un pēc ražas novākšanas rūpīgi jārušina.

Pļavu auzeni audzējot, jāuzmanas, lai nenokavētu pļaušanas laiku. Ja nokavē vienu dienu, var gadīties, ka liela tiesa sēklu būs izbirušas. Sēklas ienākas drīz pēc ziedēšanas, atkarībā no laika apstākļiem. Sākot ar jūnija beigām, lauciņu vajaga ik pāris dienas, vēlāk katru dienu apskatīt un ar cepuri vilkt gar skarām; ja cepurē iekrīt pa normali attīstītai sēklai, tad tā ir zīme, ka pļaujamais laiks ir pienācis un nav ko kavēties.

Pļaujot un no lauciņa novācot, nav jāaizmirst, ka pļavu auzenes sēklas viegli birst. Kulšana nekādas grūtības nerada.

Drogu vākšana

R. JAKOBSONS

P i p a r l a p a s, (zemes pipars, meža pipars, palagzdene.)

A s a r u m e u r o p e u m L.

Ilggadīgs savvaļas augs, 5—10 cm augsts Zemes stumbri (saknes) guloši, posmoti. No zemes stumbra saknēm izaug tievas sānsaknītes un galā īss gulošs stublājs, no kura izaug lapas ar ziediem.

Stublājs īss, uz tā visbiežāk trīs apakšējās zvīņveida lapiņas, bez tam no stumbra ir izaugušas divas (reti trīs) zaļas nierveida lapas, tās spīdīgas, gariem kātiem, apaļas, platums pārsniedz garumu, pie pamata lapas sirdsveida, ar dziļu, šauru izgriezumu. Viss augs pārklāts īsiem matiņiem, visvairāk stublājs.

Piparlapas

Ziedi sīki, īsiem kātiņiem, pa vienam, zvanveida, nokārušies uz leju, krāsa no ārpuses brūngana, iekšpusē tumši iesarkana. Zvanveida zieds saaudzis no trim ziedlapām, putekšstrauku 12.

Ziedēšanas laiks aprilis, maijs.

Augs bieži sastopams ēnainos krūmājos, mežos. Viss augs indīgs un atgādina piparu smaržu un garšu.

Dziedniecības nolūkiem ievāc ziedēšanas laikā piparlapu saknes ar lapām vienkopus un rudenī zemes stumbrus. Piparlapu (saknes, zemes stumbrus) -- Radix Asari — ievācams ar visām sīkām piesaknītēm. Pēc zemes stumbru skalošanas aukstā ūdenī tos žāvē. Uzglabā slēgtos traukos.

Cena par kg Ls 2,50.

Kreimene

Piparlapu zemes stumbri ar lapām (lakstiem) — Radix Asari cum herba. Pēc ievākšanas jāskalo auga zemes daļas (saknes), bet ne augšējās daļas — lapas, ziedi. Žāvē ēnā.

Cena par kg Ls 1,50.

Kreimene, maijpuķe. Convallaria majolis L.

Ilggadīgs lakstaugs, kas pie mums sastopams savvaļā un tiek kultivēts. Zemes stumbri gari, lienoši, no tiem izaug daudzas sīkas sānsaknītes.

Zemes stumbru viens gals (vecākais) pamazām satrūd, bet otrs gals turpina augšanu uz priekšu, no šī gala katru gadu izaug lapas un ziedu stublāji.

Tādā veidā kreimene katru gadu pārvietojas tālāk. Zemes stumbri savukārt zarojas, atzarojumi dzen lapas, ar laiku vecie atzarojumu gali satrūd, un no viena auga rodas vairāki atsevišķi augi.

Lapas un ziedu stublāji izaug tieši no zemes stumbra. Lapas apakšējās, to kāti makstveidīgi, aptver stublāju pie zemes. Lapas garenas vai eliptiskas, lielāko tiesu divas, kuru garums nepārsniedz 20 cm.

Zied maijā un jūnijā. Ziedi ļoti smaržīgi, balti, zvanveidīgi, sakopoti vienpusīgā ķekarā.

Ārstn. augu uzņēmums uzpērk: žāvētus kreimeņu ziedus (Flores Convallariae siccat.). Ziedi ievācami ziedēšanas sākumā ar visiem ziedu stublājiem, tad nogriež apakšējo ziedu stublāju galus (kātiņš nedrīkst pārsniegt 5 cm, skaitot no ziedu sākuma). Šādā veidā sagatavotos ziedus ātri žāvē ēnā. Labi žāvēti ziedi iedzeltenā krāsā ar vāju smaržu un rūgtu garšu. Ziedus uzglabā sausā vietā, labi slēgtos traukos.

Cena par žāvētiem ziediem kg Ls 6,00 līdz 6,50.

Atsevišķos gadijumos lieto arī žāvētus kreimeņu lakstus (Herba Convallariae majolis siccat.). Ziedēšanas laikā jāievāc visa auga virszemes daļa, lapas un ziedi ar visiem ziedu stublājiem. Pēc ievākšanas lakstus žāvē ēnā.

Žāvētos kreimeņu lakstus šogad uzņēmums neuzpirks.

Šachs

R. ŠVĀRCA vadībā

Uzdevumi

№ 13.
N. N.

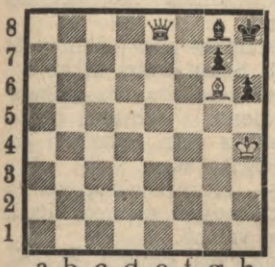

Baltie: Kh4, De8, Lg6.
Melnie: Kh8, Lg8, band. h6, g7.

Mats 3 gājienos

№ 14.
H. Mačens, Jelgavā

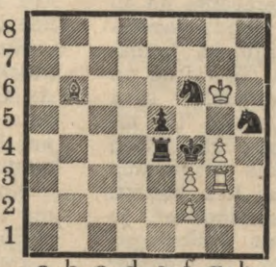

Baltie: Kg6, Tg3, Lb6, band. f2, f3, g4.
Melnie: Kf4, Te4, Zf6, Zh5, band. e5.

Mats 3 gājienos.

Atrisinājumi iesūtami līdz š. g. 15. jūnijam.

Partijas spēlētas Ķemeru II starptautiskā turnirā.

Baltie: Mikenass. Melnie: Apšenieks.

Partija Nr. 14.

1) d4—d5. 2) c4—e6. 3) Zc3—Zf6. 4 Lg5—Zbd7. 5) Zf3—c6. 6) Tac1—d:c4. 7) e4—h6. 8) L:f6—D:f6. 9) L:c4—Lb4. 10) 0—0—0—0. 11) De2—e5. 12) Z:e5—Z:e5. 13) d:Z—D:e5. 14) f4—De7. 15) e5—Lf5. 16) Ze4—Tad8. 17) Zg3—Le6. 18) f5!—Td2. 19) Dg4—Td4. 20) Ze4!—Lc8. 21) Df4—Ld2. 22) f6!—L:f4. 23) f:e7—Le3+. 24) Kh1—L:c1. 25) L:f7!! un melnie padevās. Skaista partija!

Atrisinājumi „Mazpulka" 3. nr. ievietotiem uzdevumiem.

Uzdev. Nr. 9. 1) De1! un mats 2. gājienā. Visos variantos.

Uzdev. Nr. 10. 1) Da4! ja 1) . . . Z:h4. 2) Ze3×. 1) . . . Ze4. 2) D:d7× 1) . . . Zd3. 2) e4×. 1) . . . f:g6. 2) Tf8×. 1) . . . f6. 2) Z:d6×. 1) . . . Zg4. 2) Th5×.

Pareizi atrisinājuši: V. Liepaskalns — 189. Karvas m. (9,10). J. Sviķis — 214. Rūjienas m. (9). Dž. Kazaks — 116. Neretas m. (9). M. Kunšteins — 116. Neretas m. (9). A. Paukšs — 148. Jūdažu m. (9, 10). O. Minkevičs — 701. Biržu - Muižgala m. (10). H. Aronietis — 1131. Dubultu m. (9). J. Vilde — 926. Turkalnes m. (9, 10). G. Pešudovs — 1119. Malnavas m. (9). U. Draguns — 693. Priekuļu m. (9). P. Brumanis — 137. Planicas m. (9). J. Meiris — 2. Umpartes m. (9, 10). H. Vīcieps — 115. Mores m. (9). E. Mālbergs — 874. Kupravas m. (9). J. Silkalns — 118. Sāvienas m. (9). K. Gruviņš — 360. Misas m. (9, 10). V. Kalniņš — 532. Ābeļu m. (9, 10). O. Kargans — 64. Ļubanas m. (9, 10). H. Melzups — 378. Cirgaļu m. (9). J. Projums — 117. Ļaudonas m. (9, 10). J. Strazdiņš — 422. Viskaļu m. (9, 10). K. Strēlnieks — 297. Sēlpils m. (9, 10). J. Āboliņš — 60. Krustpils m. (9, 10). A. Tupesis — 139. Nīcas m. (9). K. Krūmiņš — 117. Ļaudonas m. (9, 10). V. Zubovs — 359. Jurģu m. (9). E. Everts — 1085. Rīgas m. (9, 10). V. Bengs — 202. Menģeles m. (9). J. Jēkabsons — 458. Aizkraukles m. (9). A. Sūrums — 940. Jēkabpils (9, 10). V. Ziediņš — 50. Sunakstes (9). A. Vanags, J. Birziņš (9) un A. Lējējs (9, 10) — 114. Krotes mazp. A. Šmits — 972. mazp. (9). J. Grūbe — 2. Umpartes m. (9, 10). P. Klincars — 733. Kurmenes m. (9, 10). V. Krūmiņš — 77. Madonas (9, 10). V. Bremmanis — 496 Ķēču m. (9). T. Mednis — 262. Kārzdabaz m. (9). R. un M. Kargāns — 64. Lubānas m. (9, 10). F. Kronbergs — 585. Stendes (9, 10). J. Lauks — 202. Menģeles m. (9, 10). U. Jambors — 390 Rīgas m. (9, 10). B. Ķikuts — 823. Bulduru m. (9, 10).

Šachs mazpulkos.

Redakcija savā laikā uzaicināja mazpulku dalībniekus — uzdevumu sastādītājus, iesūtīt savus darbus redakcijai.

Redakcija ir saņēmusi ļoti daudz uzdevumu no mazpulku dalībniekiem — diemžēl neesam varējuši nevienu izlietot, jo visi iesūtītie darbi ir par daudz elementari.

691. Brīvzemnieka mazp. meistarības izcīņā uzvarējis R. Elksnītis; II v. R. Pētersons un III v. E. Sproģis.

Jautājumi un atbildes.

Jautājums: Kā turniros vērtē „patu"?

Atbilde: „patu" vērtē tāpat kā neizšķirtu partiju — ½ p.

Jautājums: Ko nozīmē „brīvbandinieks"?

Atbilde: Par „brīvbandinieku" apzīmē tādu bandinieku, kuru spēles gaitā ir izredzes ievest pretinieka 1. (resp. 8.) līn. un pārvērst figurā.

„Sudrabezers" pie Rigas
Zīm. E. Vinters, 1085. mazp. dal.

NAV LABI „SAMIEGOTIES"

D. Skutelis, 868. Bedrkalna mazp. dal.

Spožu cirvi un zāģi rokā soļoju pa palseno sniegu no meža darbiem mājup. Stalto egļu galotnes viegli apsnigušas ar pārslaino sniegu. Arī meža pļaviņā, kurai eju pāri, krietni bieza kārta sniega. Tālāk kalni, lauki, pļavas un aizsalušais ezers pārklāts baltu sniega segu, kas kā sudrabs mirdz un vizuļo mēness gaismā. Liekas, ka visa daba būtu ietērpta svētku rotā, lai pavadītu un saņemtu jauno gadu.

Kāds prieks man sirdī! „Par ko?" jautāju sev. Par paveikto darbu, par pārvarētiem šķēršļiem, par skaistajiem un cēlajiem nodomiem, kas veicami jaunajā gadā. Klusi pārdomāju savas pagājušās un turpmākās gaitas. Bet kaut justu mazāko nogurumu no šinī dienā krietni daudz paveiktā darba. Domāju, ka jaunajā gadā strādāšu vēl vairāk un neatlaidīgāk, strādāšu savā mazpulkā, savā sētā. Un tādēļ briest griba un rokās arvien vairāk spēka, kas noguruma sajūtai kā miglai liek izgaist.

Nav labi „samiegoties", jo tad aizmirstas un trūkst gribas darbu iesākt, to vienmēr atliekot uz citu reizi, un tā daudzi labi nodomi un darbi paliek nedarīti. Un ja nu arī atceras — tad bieži ir par vēlu tos izdarīt, un atliek tik nožēlot savu aizmāršību. Mums jāstaigā ar skaidrām un gaišām domām galvā, jo mēs nedrīkstam aizmirst savus nodomus un pienākumus.

Zīm. R. Ronītis, 706. mazp. dal.

ĒDIENU GATAVOŠANAS SACENSĪBĀS NOMETNĒ

M. Akmeņlauka, 926. Turkalnes mazp. dal.

Kāda steiga! Vēl jāsteidzas pēc katliņa, sakņu dēliša. Citas dalībnieces jau sagatavojušās. Lūk, zēni jau izrakuši katrai savu vietiņu, kur sēdēt. Pavards arī gatavs. Tekam nu, meitenītes, žigli, žigli!

Izmeklēsim tās sausākās pagalītes, lai guntiņa jautrāki, ātrāki iedegtu! Lūk, tūlīt, tūlīt būs jāsāk strādāt. Vēl strautiņā nomazgāsim rokas.

Sākt! Ai, uguntiņa tāda kā sabijusies, nemaz negrib degt. Citām dalībniecēm jau gaišas liesmas plīvo. Iedegās gan!

Ātri zib nazis. Paslepus atskatos, cik tālu ar darbiem citas. Zirnīši jau izlobīti, arī kartupeļi un burkāni nokasīti. Ūdens jau burbuļo. Lieku burkānus un zirņus vārīties. Lūk, viena meitene jau lej pienu klāt. Ai, man vēl nav zirņi mīksti. Uguns deg gaišām, spēcīgām liesmām. Kaut taču ātrāki izvārītos!

Jau četras dalībnieces beigušas darbu. Kāds prieks! Arī man jau zupa gatava. Izleju bļodiņā un nesu nogaršošanai. Kaut nu būtu sāls pietiekoši. Man prasa vēl dažus teoretiskus jautājumus. Atbildu apmierinoši.

Nu steidzos citu dalībnieču pulciņā. Skan jautri atkal balsis. Garšojam cita citas pagatavoto ēdienu. Vairākas meitenes izsakas visai atzinīgi par manu vārīto zupu.

Nu — rītu redzēšu, vai esmu attaisnojusi uz mani liktās cerības, vai nē.

Daudz viesu sanācis, jo šovakar būs lielais ugunskurs. Bet nu? Stāvu līdz ar citiem ierindā. Jau izsniedz godalgas. Vispirms zēniem — šāvējiem. Tad meitenēm — ēdienu gatavotājām. Kāds nemiers! Vai būšu kautko arī ieguvusi sava mazpulka labā? Ai, arī man viena no pirmajām godalgām! Esmu ļoti priecīga, bet ja arī būtu mazāka, neskumtu, jo zinu, ka katrs darbs māca darītāju.

MANS LABĀKAIS DRAUGS — GRĀMATA

S. Vēvers, 621. Turnas mazp. dal.

Grāmata mani ir saistijusi jau no mazām dienām. Un laikam tāpēc, ka man bija liela interese to iemācīties lasīt, tā neradija arī lielas grūtības. Tomēr īsti grāmatu vērtēt un cienīt iemācijos tikai tad, kad aiz manis bija aizvērušās pamatskolas durvis. Nevaru gan teikt, ka tās būtu pilnīgi aizvērušās, jo sastāvu šīs skolas mazpulkā un tāpēc man bieži tur iznāk iegriezties. Ņemu arī bibliotekas grāmatas lasīt, kuru skolā ir tik bezgala daudz. Pateicoties Draudzīgam aicinājumam, skolai ir liela grāmatu bagātība.

Mani ļoti saista daiļliteratūras grāmatas. Visvairāk es lasu mūsu pašu — latviešu rakstniekus. Ir bieži jābrīnas, ka viņi pavisam citādām acīm raugas uz lietām kā mēs, un redz tās daudz skaistākas,

valdzinošākas. Viņi savās dzejās un stāstos māca arī mūs mīlēt un apbrīnot mūsu dzimto zemi un dabu. Viņiem ir mīļš katrs mūsu dzimtenes stūrītis, tās zilās debesis, bērzu birztalas, pelēkā migla, vārpotās druvas un pat brūnās smildziņas. Un kā gan viņi to visu varētu neiemīļot, jo mūsu dzejnieki pa lielākai daļai nāk no lauku sētām! Viņi gandrīz visi ir izbaudījuši ganu zēna priekus un bēdas. Visskaistāk, man liekas, mūsu dzimteni apdzied dzejnieks Skalbe. Viņa valoda ir vienkārša, bet skatījums uz dzīvi un dabu ir neizmērojami dziļš. Viņš mīl visu, kas ir vērts tā mīlestības, bet par visu vairāk vietu, kur tas ieraudzījis pirmo reizi sauli.

Nevaru vien apbrīnot arī Akurateru, viņa „Kalpa zēna vasaru". Šeit mēs redzam, ka viņš sāpēs ir mācījies mīlēt savu dzimteni. Viņš ir izbaudījis visrūgtāko dzīvi, bet reizē arī ieguvis vissaldākos augļus. Vēlāk, dzīvojot pilsētā, viņš sajūt pilsētas mūru aukstumu, un viņa ilgas pēc dzimtenes liek iesaukties: „Kur mana kalpa zēna vasara, kad es biju laimīgs?"

Un beigās man gribētos teikt, skaista jau ir katra laba grāmata. Grāmatas mūs ierosina nest saulaino prieku dzīvē, viņas mūs pamudina būt krietniem darba darītājiem. Viņas audzina cilvēkus lielus, garā bagātus. Un ja mēs mācīsimies no grāmatām visu labo, tad mūsu dzīves ceļš būs skaists.

Grāmatas manas draudzenes.
M. Ķikute, 673. Rīgas Merķeļa mazp. dalībniece.

Grāmata ir mīļš palīgs un iepriecinājums bēdās. Grāmatu lasot, mēs aizmirstam savas nepatikšanas un rūpes, jo domājam tikai par tās saturu. Mēs, skolnieki, mācamies no zinību grāmatām, bet mājās lasam arī dažādas stāstu grāmatas.

Pagājušā gadā avīzē parādījās kāds raksts, kas mani ierosināja pārdomām. Šai rakstā bija aizrādīts, lai grāmatas tur tīras un glītas. Pirms mēs lasam grāmatas, mums jānomazgā rokas. Grāmatas jāpārvelk ar papīru. Ja grāmatas labi glabās, tās stāvēs jaunas daudz gadu. Mācīsimies arī mēs, skolnieki, cienīt un glabāt grāmatas!

Grāmatu nozīme dzīvē.
273. Lutriņu m-ka diž. Pūce Teodors.

Cilvēkam dzīvē vienmēr jāmācas, bet ne visiem iespējams apmeklēt skolu. Kas nevar apmeklēt skolu, tas zināšanas var paplašināt ar grāmatu palīdzību. Grāmatu ir daudz, tās jāprot vērtēt ikvienam pašam, lai varētu atrast tādas — ar labu saturu. Laba grāmata dod mums jaunus spēkus un gribu — censties padarīt pilnīgāku savu dzīvi. Tāpēc izmantosim lietderīgi savu brīvo laiku — ziedosim kaut dažus mirkļus dienā, savas skolas, sava mazpulka bibliotekai. Grāmata atraisa cilvēku no ikdienas rūpēm, vezdama to garīgā pasaulē. Kaut arī visi draugi no mums novērstos, tomēr grāmata būs tanī brīdī mīļākais draugs. Grāmata ir tā, kas ieved cilvēku plašākā dzīvē. Grāmatas saturs lēni ieaužas mūsu domās, idejās un nākotnes centienos.

Zīm. A. Zaļups, 154. Oktes mazp. dal.

«Mazpulka» 100. jubilejas numuram pievienots krāsains pielikums — J. Lauvas gleznas reprodukcija — „Jaunais arājs", kuru Valsts un Ministru Prezidents un mazpulku Virsvadonis dāvinājis Latvijas Lauksaimniecības kamerai un līdz ar to visiem mazpulkiem. Gleznā redzami saules apspīdēti lauki, kuru vidū atrodas zemnieka mājas. Saimnieks dzinis taisnas vagas, kamēr pienācis launaga laiks. Kamēr saimniece atraisa atnestā launaga saini, saimnieks uztic arkla vadīšanu savam dēlam. Divi spēcīgi zirgi velk arklu. Jaunais saimnieks uzmanīgi seko arklam, jo vaga jānodzen tikpat taisna, kā tēvs to dzinis. Ar patiku saimnieks noskatas jaunajā arājā, apzinādamies, ka pašu zemei arī pēc viņa būs pašu arājs.

Mazpulka 100. numurs

B. RADZIŅŠ

Senos laikos grāmatas nebija iespiestas kā tagad, ar melnu krāsu uz balta papīra. Asirijā burtus rakstija uz ķieģeļiem. Ēģiptē svarīgākās ziņas rakstija uz papirusa — no kā arī cēlies papīra nosaukums. Vēlāk grāmatas rakstija uz pergamenta — plāni ģērētām ādām. Grāmatu uzrakstīšanai vajadzēja ilgus gadus. Viduslaikos daudzi mūki veltija visu savu dzīvi svēto grāmatu pārrakstīšanai. Protams, ka grāmatas toreiz bija liels retums un dārgums, jo katra no tām bija cilvēka mēnešu vai pat gadu darbs.

Apmēram pirms 500 gadiem Johans Gutenbergs atrada pirmo grāmatu iespiešanas mākslu. Vienas lapas puses burtus izgriežot kokā, tos noziežot ar krāsu un nospiežot uz papīra, kā mēs to tagad daram ar zīmogu, vairs nevajadzēja katru grāmatu rakstīt ar roku; vajadzēja tikai katru lapaspusi izgriezt no koka, un tā varēja uz reizi izgatavot daudz grāmatu. Lai šīs lapas varētu labi un vienādi iespiest, Gutenbergs lietoja rokas presi — no tā tad arī cēlies vārds «prese». Ja Gutenbergs varētu redzēt presi tagad, viņš to nepazītu un nekad arī nevarētu iedomāties, kā tā izveidojusies.

Lai nebūtu katru reizi jāizgriež visa lapas puse, drīzi vien sāka lietot atsevišķus izgrieztus burtus, no kuriem varēja salikt vēlamo tekstu un pēc tam izjaukt, tas paātrināja un palētināja darbu. Drīzi vien koka burtus aizvietoja ar metala burtiem. Tagad burtus vairs pat nesaliek rokām, bet burtu saliekamām mašinām. Te burtlicis raksta kā ar rakstammašinu, un mašina dod jau gatavas svina burtu rindas.

Arī prese — vai kā to tagad sauc — spiede — ir pārveidojusies. Papīrs nav vairs rokām jāuzliek uz burtiem — to izdara lieli veltņi. Arī krāsu burtiem uzziež valči; gatavās lapas nav vairs rokām jāizņem no spiedes, tās noņem īpaša ierīce — spārni.

Gutenberga spiedēs varēja iespiest tikai dažus desmitus eksemplarus stundā, tagad tās iespiež simtiem un rotacijas mašinas

pat tūkstošiem eksemplarus stundā. Jaunākās spiedes, kurās iespiež lielās avīzes, ir pat vairāk stāviem un ļoti komplicētas. Nav brīnums, ka tagad presi sauc par «septīto lielvalsti» — tai nav robežu, tai nav armijas ar šaujamiem ieročiem, un tomēr tā ir varena valsts, tik liela un varena, ka tā pārveidojusi visu mūsu dzīvi.

Rakstnieki un dzejnieki nodod savas skaistākās un labākās domas un jūtas presei. Zinātnieki un pētnieki nodod presei savus ilgu gadu un dažreiz arī dzīvību apdraudējušos pētijumus un sakopojumus... Žurnalisti joņo pa visām pasaules malām, gan dienvidu tuksnešos, gan ziemeļu tumsā un aukstumā, gan kaujas laukos, starptautisku sarežģijumu un lielu sasniegumu centros — pa pastu un telegrafu, pat ar pasta baložu palīdzību tie sūta savas ziņas presei . . . Prese tos saņem, sakārto un iespiež. Kā sējējs tā iet pa baltu papīru lauku un sēj melnu burtu sēklu, un zināšanu alkstošie prāti meklē šo sēklu, tā viņiem noskaidro domas, dod jaunas zināšanas un atziņas, līdz ar to ierosinot jaunus darbus un jaunas domas.

Tāpēc nav brīnums, ka visi jaunu domu sludinātāji, valsts vīri, zinātnieki, mākslinieki — visi griežas pie preses, un tā ir kļuvusi liela un varena. Bet ne tikai labu, prese var paust arī ļaunas domas un nepatiesību, tāpēc visās kulturas valstīs pastāv likums, kas sarga preses patiesīgumu, jo tikai tad tā var nest svētību.

Arī «Mazpulks» ir pavalstnieks šinī preses valstī, arī tā iespaids un lielums augtin aug.

Katru rītu pastnieks nes biezas aploksnes ar uzrakstu «Mazpulka redakcijai». Redakcija uzmanīgi tās izskata, un kā gan

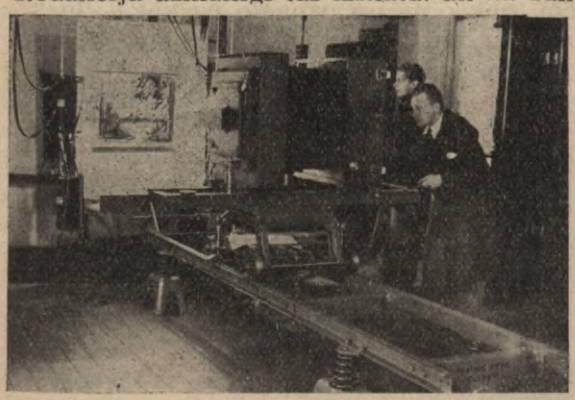

Pa kreisi:

Atbildīgais redaktors Rudolfs Dzērve

Pastnieks nes redakcijai manuskriptus

Mākslinieks gatavo ilustracijas

Redakcija darbā

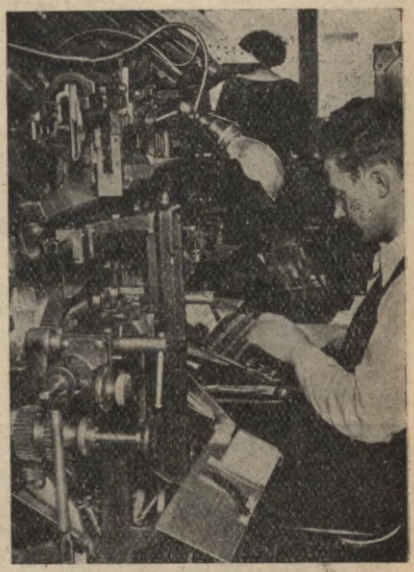

Pa labi:

Pie saliekamās mašīnas «Rotas» spiestuvē Jelgavā

Sleju «aplaušana» lapas pusēs

Apakšā

«Rotas» cinkografijā Rigā gatavo klišejas

Salikuma labošana

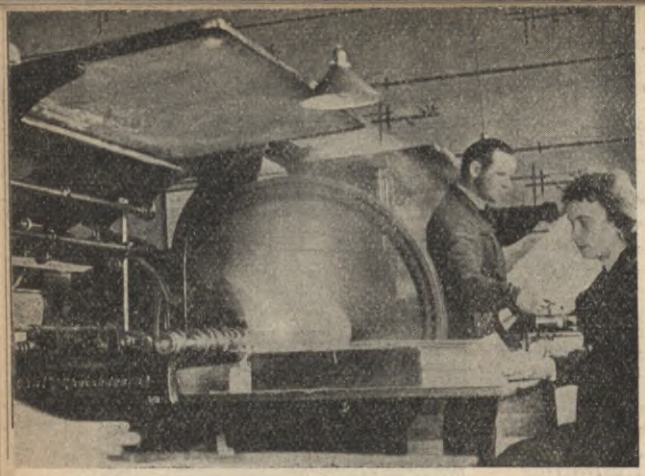

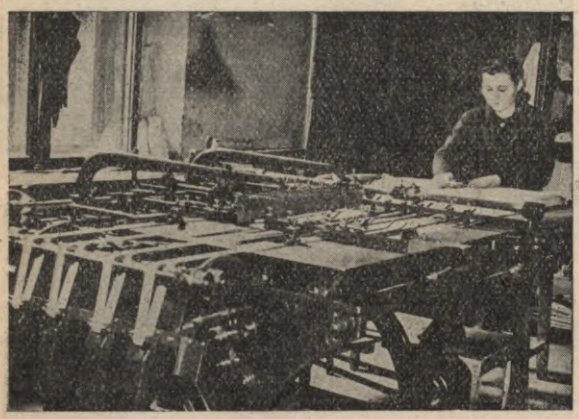

visa tur nav! Atbildes sacensības uzdevumiem, dzejas un stāsti, fotografijas un zīmējumi, dažādi jautājumi un ierosinājumi. Uz jautājumiem, ja vien iespējams, redakcija atbild, ierosinājumus, ja der, ievēro, illustracijas, stāstus, ziņas, kuras der, ievieto žurnalā, materialus, kas var noderēt turpmāk, sašķiro un ievieto aktīs, bet nederīgos iemet papīrkurvī. Bet to redakcija dara ne labprāt, jo viss, kas tur tiek iemests, jau arī ir bijis labi domāts.

Rokrakstus, vai kā tos te sauc — manuskriptus — redakcija izlabo, dažreiz arī pārstrādā vai arī saīsina un tad nosūta tipografijai. Tur tos nodod burtličiem. Sanumurētās lapas puses burtliči saliek ar mašinu slejās. Manuskriptam jābūt skaidri rakstītam uz vienas lapas puses, atstājot otru baltu, citādi redakcijai un tipografijai to grūti apstrādāt.

Gatavās slejas ar rokas spiedi «novelk» un šos «novilkumus» nosūta atpakaļ redakcijai. Tur korektrise salīdzina salikumu ar rokrakstu un izlabo ieviesušās kļūdas. Izlaboto slejas «novilkumu» nosūta atpakaļ tipografijai, kur burtliči izlabo kļūdas. Ja kāda kļūda paliek nepamanīta, tad tur parasti vaino «drukas velniņu».

Lai stāstus būtu interesantāk lasīt, tos illustrē. «Mazpulkam» ir savs mākslinieks, kas stāstus izlasa un uzzīmē **ilustracijas.** Žurnalā ievietojamās fotografijas arī jāapstrādā, bieži vien tās nav pietiekoši skaidras, tad tās ar otiņu vai spalvu un tušu «pastiprina». Bieži vien uz fotografijas redzams daudz nenozīmīga, ko tad nogriež. Pēc tam ilustracijas sūta uz cinkografiju, kur tās pārfotografē caur sietiem un noteiktā lielumā nokopē uz cinka platēm, nokodina un uznaglo uz koka klucīšiem, un tad tos sauc par klišējām. Ar šīm klišējām tad iegūst nospiedumus, kādus redzam žurnalos. Tās vēl jāpierīko, lai

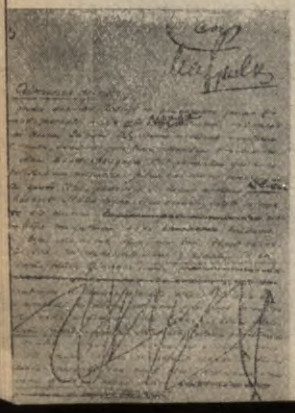

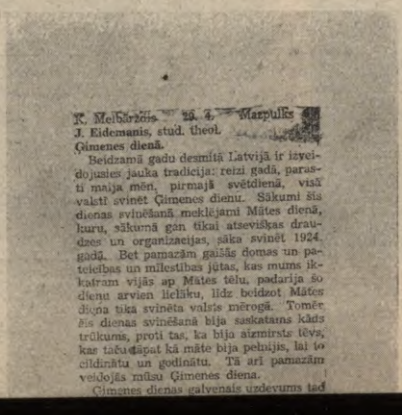

K. Meibārzdis 29. 4. Mazpulks
J. Eidemanis, stud. theol.
Ģimenes dienā.

Beidzamā gadu desmitā Latvijā ir izveidojusies jauka tradicija: reizi gadā, parasti maija mēn, pirmajā svētdienā, visā valstī svinēt Ģimenes dienu. Sākumi šis dienas svinēšanā meklējami Mātes dienā, kuru, sākumā gan tikai atsevišķas draudzes un organizacijas, sāka svinēt 1924. gadā. Bet pamazām gaišās domas un pateicības un mīlestības jūtas, kas mums ikkatram vijās ap Mātes tēlu, padarija šo dienu arvien lielāku, līdz beidzot Mātes diena tika svinēta valsts mērogā. Tomēr šis dienas svinēšanā bija saskatams kāds trūkums, proti tas, ka bija aizmirsts tēvs, kas taču tāpat kā māte bija pelnijis, lai to cildinātu un godinātu. Tā arī pamazām veidojās mūsu Ģimenes diena.

Ģimenes dienas galvenais uzdevums tad

Iespiežamā mašina darbā

Iespiestās loksnes saloka mašinā

Žurnala izsūtīšana

Izlabots manuskripts un tā salikums

Kā „Mazpulks" kļūst par lielāko jaunatnes žurnalu

1931. g. — 1.200,
1932. g. — 1.300,
1933. g. — 4.000,
1934. g. — 5.000,
1935. g. — 17.000,
1936. g. — 24.000,
1937. g. — 27.000,
1938. g. — 34.000 un
1939. g. — 35.000 eksemplaru.

spiedē tās vietas labāk piespiestos papīram un dotu skaidrāku attēlu.

Saliktas slejas novilkumus un klišeju nospiedumus tad redakcija salīmē uz «Mazpulka» lieluma lapām tādā kārtībā, kādā tās ievieto žurnalā, to sauc par «aplauzuma» kārtību. Pēc šīm lapām spiestuvē «aplauž» slejas lapas pusēs.

Kad tas ir gatavs, «aplauztās» slejas sakārto un ievieto spiedē, tad sāk rūkt elektromotors, spiede griežas un dārdēdama ierauj loksni pēc loksnes un izmet gatavas apdrukātas lapas. Šīm lapām jānožūst, un kad abas puses apdrukātas, tās nodod locīšanai.

Vāku iespiež vairākas reizes — katru krāsu atsevišķi. Vākus kopā ar salocītām lapām nodod brošēšanai, kur tos sastiprina ar stiepulīti, tad to laiž mašinā, kas apgriež malas, un žurnals gatavs.

Pēc tam žurnalus ekspedē: iesaiņo, uzlīmē adreses, pēc tam ar smagiem automobiļiem nogādā pastā, pasts to izsūta, un tad mazpulku dalībnieki to saņem un lasa.

Ja mēs ar 1 gadā iespiesta «Mazpulka» lapas pusēm noklātu zemi, tad tas aizņemtu 92,82 ha, kas līdzinas apm. 4 jaunsaimniecību platībai vai 9282 mazpulku dalībnieku lauciņu, kas ir 100 m^2 lieli. Ja visas vienā gadā iespiesta «Mazpulka» lapas puses novietotu rindā vienu aiz otras, tad tā būtu 5.304 km gara. Ja no katra m^2 lasītāji iegūtu kaut vienu labu domu vai ierosinājumu, tad to skaits būtu ap 1.000.000.

Ir labi stāvēt pie spiedes un vērot, kā melnā krāsa tek uz veltņiem un nozież slīdošas burtu rindas, kā spārni noliek vienu loksni pēc otras — simtiem, tūkstošiem. Balts papīrs ieslīd stenošā mašinā — izraibots melniem vārdiem tas iznāk laukā. Katrai loksnei būs kāda nozīme un kaut kur tālumā to kāds lasīs, un lasītājs iegūs zināšanas un jaunas atziņas un domas, lai tās liktu darbā, kas nes gaismu, labklājību un garīgu siltumu.

Mēs nomirsim, bet šīs loksnes nodzeltējušas, noputējušas paliks kā liecinieki mūsu darbam un mūsu laikam.

Lasītāji saņem jauno „Mazpulku"

Mazpulku dzīve

Mazpulku Virsvadonis K. ULMANIS iepazīstas ar pasīvās gaisa aizsardzības novietni mazpulku darbu skatē

Mazpulku darbu skate dod ticību drošai Latvijas nākotnei.

No 14. līdz 19. aprilim Rīgā, Skolu muzejā notika pirmā vidējo mācības iestāžu mazpulku ziemas darbu skate. Uz skates atklāšanu ieradās Izglītības ministrs prof. J. Auškāps, Valsts Prezidenta pils komendants pulkv. R. Bebris, LL kameras priekšsēdētājs R. Dzērve un daudzi mazpulku draugi, labvēļi un jaunatne. Skati atklājot, LLK priekšsēdētājs R. Dzērve starp citu uzsvēra: «Jaunais laiks prasa jaunus, spēcīgus cilvēkus, un tāda ir mazpulku audzināšana, kas sagatavo šādus darba un gribas cilvēkus. Mazpulku valstiski - nacionālais audzināšanas virziens audzina ļaudis derīgus visiem un arī praktiskam darbam. Prieks redzēt, ka pilsētas mazpulku dalībnieki saprot savu uzdevumu un jāvēlas, lai cauri pilsētas akmeņiem tie ielaistu dziļas saknes mūsu zemē. Šīs saknes stiprinās darba apziņu un tēvzemes mīlestību.»

1055. Rīgas vidējo mācības iestāžu audzēkņu-mazpulku dalībnieku darbi aizņēma 8 skolu muzeja istabas. Cauri mazpulku karogu un šauteņu istabai vārēja nokļūt skates centrālā — valstiskās audzināšanas novietnē. Tur mazpulku darba ainas rādija mazpulku valstiski nacionālās un darba ideoloģijas audzināšanas izpildījumu. Mājsaimniecības novietnes plašajā zālē 582 rokdarbi liecināja par meiteņu — mazpulku dalībnieču lielo prasmi, māku un gaumi latvisko rokdarbu darināšanā. Amatniecības un daiļamatniecības novietnē 154 darbi pauda mazpulku dalībnieku rosmi un izdomu porcelana, metala apstrādāšanas, smalkādas un foto darbos. Tad literaturas, vēstures un turisma novietnes 162 darbi apliecināja mazpulku dalībnieku garīgo rosmi, darba patstāvību un labu dzimtenes, tēva pagasta un savas pilsētas iepazīšanu. Lauksaimniecības pētīšanas novietnē izcila vieta bija lauksaimniecības mācekļu darba gaitu, prieka un dzīves attēlojumam, aprakstam un lauku pazīšanai. «Lai nedomā naidnieks mūs satriekt neviens!» . . . gribējās izsaukties, ierodoties mazpulku aviacijas, pasīvās gaisa aizsardzības un nometņu novietnēs. Mācības par dzimtenes sargāšanu, padarītais darbs un uzsāktie nodomi liecināja, ka mazpulku dalībnieki jau praktiski iet to ceļu, ko 1938. gada 8. janvarī viņiem nosprauda Mazpulku Virsvadonis tautas Vadonis Kārlis Ulmanis ar vārdiem: «Lai sargi jūs būtu latviešu zemei un izaugtu tādi, uz kuriem Latvija var paļauties!» . . . Un kad mazpulku darba skati bija redzējis Izglītības ministrs prof. J. Auškāps, dziļu prieku skates rīkotājiem un mazpulku dalībniekiem deva ministra kunga teiktie vārdi: «Šinīs satraukuma dienās, kas vēl šaubas, ka Latvija pastāvēs darbā un cīņās, tas lai nāk uz mazpulku darbu skati!»

Pašu mazpulku rajonu vecāko K. Vītola un K. Bērziņa iecerētā un mazpulku rīkotā skate reizē deva arī pozitīvo liecību par skolu jaunatni — ģimnazistiem. Nebūt mazumā nav gājis jaunatnes darba prieks, sajūsma uz lieliem ierosinājumiem un darba izturību. Ir gan jaunatnes labās īpašības jāatraisa, jaunatne dažkārt jāierosina, bet tad arī jaunatne strādā un savos darbos aug liela, pāri paceļas bezdarbībai un tukšumam.

Mežu dienas.

Mežu dienu atklāšana notika š .g. 19. aprili Baloža brigades kaujas vietā, Babītes pag. pie Piņķu baznīcas. Pavasara saulainās dienas mirdzumā daudzie sarkan-balt-sarkanie karogi vēstija par šīs vietas un dienas svētku svinīgumu. Pie goda vārtiem pašvaldības vadošās amatpersonas un mežu dienu centrālās komitejas locekļi sagaidija Valsts Prezidenta vietnieku — kara ministru ģen. J. Balodi, Zemkopības ministru J. Birznieku un citas ekselences, armijas komandieri ģen. Berķi un daudzus resoru vadītājus.

Ģen. Balodis ar augstiem viesiem caur aizsargu, aizsardžu, mazpulku un skolu audzēkņu goda ierindu gāja uz uzkalniņu, kur nākotnē pacelsies piemineklis. Še Babītes mazpulku apvienotais koris vadītāja P. Grīnberga vadībā Kara ministru apsveica ar «Zeme mūsu laime» un 882 Babītes - Druvas mazp. dalībniece Rita Ķurbe pasniedza ziedus.

Mežu dienu centrālās komitejas pr-ks dir. J Ozols sniedza pārskatu par līdzšinējām mežu dienām un paziņoja par mežu dienu čaklo darbu godalgotos, to vidū arī 12 mazpulkus. Plkv. ltn. Vidiņš svinību dalībniekus iepazīstināja ar Baloža brigades kaujām šinī apkārtnē. Kalniņa vienā pusē Valsts Prezidenta uzdevumā armijas komandieris ģen. Berķis iestādija ozolu, bet kalniņa otrā pusē ozolu iestādija Kara ministrs ģen. Balodis. Bez trijiem Babītes mazpulkiem piedalijās arī 924. Rīgas T. Zeiferta un 928. Vecrīgas mazpulks. Kuplā svinību dalībnieku saime čaklā darbā īsā laikā iedēstija daudzus kociņus, tā padarot šo vēsturisko cīņu vietu par skaistu piemiņas vietu. —

Meža dienās godalgoti šādi mazpulki: 97. Viļķenes, 161. Mazsalacas Līču, 576. Rankas Lutera, 556. Zilupes, 769. Adamovas, 940. Jēkabpils vidusskolas, 336. Dobeles - Bērzbeķes, 275. Medzes, 195. Krapes, 17. Padures - Ivandes, 249. Vedeniešu un 808. Puzes II mazpulks.

Katrs godalgotais mazpulks saņēma no Zemkopības ministrijas diplomu un Ls 100,—.

Vācu jaunatnes viesošanās Latvijā.

1939. g. 16. aprilī no Allenšteinas (Austrumprūsijā) novada vadītāja G. Marreka, nov. vadītājas L. Jēgeres un vēl 4 citu vadītāju pavadībā Jelgavā ieradās 8 jaunekļi (16—18 g. v.) un 35 jaunavas (17—21 g. v.) kā mazpulku organizacijas viesi. Vakarā Amatnieku biedrības zālē viesi iepazīstināja mūs ar savām dziesmām, orķestra priekšnesumiem un vingrojumiem. Priekšnesumus noklausijās LLK priekšsēdētājs R. Dzērve, Vācijas sūtnis Latvijā U. Kotce, Jelgavas pilsētas galva K. Frickauss, apriņķa priekšnieks A. Ausmanis, LLK darbinieki, Jelgavas valsts vācieši un mazpulku jaunatne. Vakaru ievadot, LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļas vadītājs K. Ķirsis apsveica viesus, izsacīdams prieku dzirdēt vācu jaunatnes sasniegumus muzikas laukā, un pasniedza kā mūsu organizacijas draudzības zīmi mazpulku karodziņu. Ekskursijas vadītājs G. Marreks pateicās par laipno uzņemšanu un par iespēju nodibināt sakarus ar Latvijas lielāko jaunatnes organizaciju un pasniedza no viesu puses Austrumprūsijas «zelta» — dzintara plāksniti ar ierakstu. Priekšnesumi visiem labi patika. Pēc programmas viesi ar goda viesiem un mazpulku pārstāvjiem pakavējās pie vakariņu galda, kur tāpat skanēja jautras vācu jaunatnes dziesmas.

Otrā dienā viesiem bija izdevība dzirdēt arī mūsu dziesmas, apmeklējot Jelgavas Skolotāju institutu. Skolas koris viesus pārsteidza ar mūsu dziesmu īpatnējo, vijīgo ritmu. Viesi bez tam iepazinās vēl ar A/S. «Latvijas Centrālo sēklu eksportu», Izstādes laukumu un Jelgavu, aplūkojot to no skatu torņa, un Viestura piemiņas pili. Pēc pusdienām vācu jaunatne devās uz Rīgu.

Rīgā ekskursijas pārstāvji mūsu organizacijas vadītāju pavadībā ieradās mūsu Brāļu kapos un nolika tur vainagu.

Viesi, starp citu, apmeklēja arī Rīgas ģimnaziju mazpulku darbu skati, kur tie sevišķi apbrīnoja mūsu tautas tērpus, jo Austrumprūsijā tautas tērps esot jau izzudis. Atzīmējams, ka izstādi apmeklēja arī Vācijas sūtnis U. Kotce. Izstādē viesiem bija izdevība dzirdēt arī Pleskodales mazpulka orķestra un kora priekšnesumus. Rīgā viesojoties, vācu jaunatne sarīkoja divas izrādes. Viena no tām — K. Kolla «Bērzu zars» — skaistā veidā pauž dzimtās zemes un savas tēva sētas mīlestību un reizē pieskaras mūsdienu svarīgajam jautājumam — veicināt pilsētnieku atgriešanos laukos. Otrā ludziņa bija dramatizētā pasaciņa «Maija un Paija», kas uzveduma ziņā īpata ar to, ka nelieto dekoracijas. Līdz ar to luga nebija jāsadala cēlienos un ainās. Tā panāk skatītājos lielāku iespaidu, nenovirzot starplaikos domas sāņus. Abās ludziņās piedalijās arī orķestris, un skatītājiem tās labi patika. Pēc viesošanās Rīgā vācu jaunatnes ekskursija apciemoja vēl Kuldīgu un Liepāju un 25. aprilī atgriezās uz Vāciju.

Meža dienu darbos pie Piņķu baznīcas

Aviacijas sekciju vadītāju kursi. No š. g. 1. līdz 5. aprilim Latvijas aeroklubs sarīkoja mazpulku aviacijas sekciju vadītāju kursus Rīgā, Baznīcas ielā 4a.

Kursus apmeklēja 48 dalībnieki, no tiem 3 sievietes. Pēc savas dzīves un nodarbošanās vietas 31 dalībnieks bija no provinces, pārējie no Rīgas pilsētas. Kā pilntiesīgi vadītāji kursus beidza 32 dalībnieki, pārējie pilnas tiesības iegūs pēc pilngadības sasniegšanas. Līdzīgus kursus Latvijas aeroklubs turpmāk sarīkos arī citās pilsētās.

Galvaspilsētas mazpulki Lieldienu priekos. Divus gadus atpakaļ 15 Rīgas mazpulku zēni Saules dārzā uz šūpolēm nestās Lieldienu olas tā pa jokam salika rindā uz «skaistuma sacensību». Prieku un jautrību sagādāja šis pirmais konkurss, taču tas palika par pirmo iesākumu un mudinājumu turpmākai mazpulku krāsoto Lieldienu olu parādei. Šopavasar jau laikus Rīgas mazpulki sāka gatavoties olu krāsošanas sacensībām. Sīkie sacensību noteikumi tiek labi

Vācu jaunatne noliek vainagu Brāļu kapos Rīgā

1091. Kazinču mazpulka dalībnieki čakli rokdarbos

izstudēti, izstrādātas krāsošanas technikas, notikušas sacensības uz vietām, līdz trešos Lieldienu svētkos Saules dārzā 33 Rīgas mazpulki ar 297 raibām un rakstītām «skaistulēm» stājās skatītāju priekšā. Un tad bija arī ko redzēt! Vispirms tiem šaubīgajiem, kas vienmēr domā, ka viss skaistais ir bodē jānopērk, vai no ārzemēm jāieved, mazpulku krāsoto olu skate parādija, ka neatdarinami oriģinala un mākslinieciski vērtīga ir vienkāršā sīpolmizu brūnā, latviskiem rakstiem rotātā ola. Tad raibās, sienā, sūnās, bērzu lapās u. t. t. krāsotās, gan vienādās, gan rakstītās olas liecināja par mazpulku dalībnieku lielo daiļuma izjūtu, labo gaumi. Mazpulki bija pilnīgi iztikuši bez olu laku pirkšanas, un visas 297 olas ar mājas līdzekļiem daiļotas, bija katra par sevi oriģinals, bez atkārtojuma, darbs.

Pirmās godalgas sīvajā sacensībā izpelnijās: 1114. Rīgas Viestura mazpulks, 678. Ziemeļblāzmas un 837. Jaunciema mazpulks. Otrās godalgas saņēma 838. Viļa Olava, 821. Braslas, 483. Pleskodāles un 495. Čiekurkalna mazpulki. Trešās godalgas ieguva: 661. Rīgas Jāņa Rozentāla mazpulks, 828. I Rīgas valsts ģimnazijas un 1109. Valda Zālīša mazpulki.

Divdesmit labākos panākumus guvušie mazpulki ar krāsotajām olām piedalijās arī vidējo mācības iestāžu mazpulku skatē, izpelnoties lielu, sevišķi ārzemnieku ievērību un apbrīnošanu.

Pārējo Lieldienu prieku mazpulku dalībniekiem Saules dārzā sniedza lielās šūpoles. Līdz vēlam vakaram tur risinājās godalgoto «skaistuļu» stipruma pārbaude, knaulēšanās, olu mainīšana. Jaunatnes prieki un līksmība valdija Saules dārzā. Ad. E—.

Pirmais mazpulku līdumnieks K. Sīmanis — LLK loceklis. Zemkopības ministrs **J. Birznieks** iecēlis par LLK locekli, skaitot no š. g. 1. maija, Bilskas lauksaimn. b-bas priekšnieku, 31. Bilskas mazpulka līdumnieku un vadītāja palīgu Kārli Sīmani. Labas sekmes jaunajā amatā!

Arī daudzi citi bij. mazpulku dalībnieki ievēlēti atbildīgos sabiedriskās dzīves amatos. Tā p. piem. Jaungulbenes lauksaimn. b-bas valdē š. g. 25. martā pilnsapulcē ievēlēti 4. Jaungulbenes mazpulka līdumnieki: J. Melngailis un A. Kanaviņš.

«Mazpulka» redakcija aicina arī pārējos mazpulku vadītājus un dalībniekus paziņot par bij. mazpulku dalībnieku sasniegumiem sabiedriskā darbā.

Kulturaugu slimību vākšanas sacensībā (1938. gadā) piešķirtās godalgas. Par labākām iesūtītām kulturaugu slimību kolekcijām piešķirtas godalgas sekošiem pagājušās vasaras sacensības (sk. 1938. g. «Mazpulks» 5. nr.) dalībniekiem.

I godalga — augstspiediena miglošanas aparats «Primus I», **Andrejam Zirnītim, 1050. Cēsu ģimnazijas mazpulkā un Elmaram Mālenderam, 212. Alūksnes mazpulkā.**

II godalga — kodināšanas aparats, rokas miglotājs un augu spiede **A. Kārkliņam,** 868. Bedrkalna mazp., **H. Ķīsim,** 432. Jelgavas skol. inst. mazp., **E. Osim,** 874. Kupravas mazp., **M. Šķērstei,** 799. Trikātas mazpulkā.

III godalgas — kodināšanas aparats: O. Vībam, 169. Lēdurgas mazp., A. Francim, 218. Priekules mazp., A. Kasandrim, 127. Secese-Sērenes mazp., rokas miglotājs: Fr. Rutkim, 110. Remtes mazp., T. Reinsonam, 31. Bilskas mazp., V. Sūniņai, 1067. Talsu ģ. mazp., J. Petrikalnam, 71. Alsviķu mazp., augļu spiede: J. Lindbergam, 339. Vilces mazp., R. Petkevičam, 461. Lauberes mazp., M. Adamovičam, 403. Jāņavārtu mazp., lupa: V. Folkmanim, 286. Bārbeles mazp., J. Esītim, 203. Launkalnes mazp., V. Riekstiņam, 646. Popes mazp.

Visi sacensības dalībnieki kā atzinību un uzmudinājumu saņems LLK izdoto grāmatu «Kulturaugu kaitekļu, slimību un nezāļu apkarošana».

Bez tam **71. Alsviķu** mazpulkam par to, ka no šī mazpulka sacensībā piedalijušies visvairāk dalībnieku, piešķirta II godalga — augstspiediena miglošanas aparats «Primus II».

334. Bērzmuižas mazpulks š. g. 30. aprilī nosvinēja 5 gadu darbības jubileju, uz kuru kā viesi ieradās arī 614. Jelgavas ģimnazijas mazpulka dalībnieki, kopā ar vadītājiem. 614. Jelgavas ģimnazijas mazpulka dalībnieki nolika ziedus pie Bērzes draudzes kritušo pieminekļa un Mazpulku Virsvadoņa K. Ulmaņa vecāku kapa. Pie Bērzmuižas skolas viesi iedēstija 2 sudraba apses.

Vakarā notika svinīgais akts un 614. mazpulka dalībnieki Bērzmuižas lauksaimniecības biedrībā «Druva» izrādija A. Brigaderes lugu «Lielais loms».

Savos 5 gadu darba svētkos 334. Bērzmuižas mazpulks bija iekārtojis glītu darbu skati.

502. Ardavas mazpulks Ardavas skolas telpās sarīkoja priekšlasijumu par lopkopību, ko labi bija apmeklējuši apkārtējie lauksaimnieki un mazpulka dalībnieki.

Paziņojumi

● **Visiem mazpulku vadītājiem kopā ar dalībniekiem jāpiedalas š. g. 15. maija svētkos, sarikojumos, gājienos u. t. t.**

Visās mazpulku dalībnieku sētās jāuzvelk valsts karogi mastos.

15. maija vakarā katram mazpulkam jākurina ugunskurs kādā augstākā kalnā.

● Talsu-Ventspils novada mazpulku inspektors agr. **N. Cīrulis** savu vietu atstājis un par inspektora v. i. iecelts **Aleksandrs Ērglis**, kurš runājams katru piektdienu Talsos, Milenbacha ielā 15, tālr. Talsi 250.

● Mazpulku dārzkopības instruktors **H. Kalmiņš** savu vietu atstājis un viņa vietā par mazpulku dārzkopības inspektrisi iecelta agr. **Olga Rezovska,** līdzšinējā Gulbenes novada mazpulku inspektrise. Run. Jelgavā, Viestura piemiņas pilī, tālr. Jelgava 1000—34.

● Par Gulbenes novada mazpulku inspektora v. i. iecelts agr. **Jānis Brilts,** kurš runājams katru piektdienu Gulbenē, Rīgas ielā 35, tālr. Gulbene 186.

● **Līdumnieku kandidatu pārbaude šogad notiks Rīgā š. g. 2. un 3. septembrī.** Diženo kandidatu pārbaudes termiņus katrā novadā izziņos novada mazpulku inspektors.

● Aizrādam, ka valsts mēroga sacensībās, kuras šogad notiks 2. un 3. septembrī Rīgā, katrs mazpulka dalībnieks varēs piedalīties tikai vienā sacensībā vai nu šaušanā, ēdienu gatavošanā vai līdumnieku pārbaudē. Divās, piem. šaušanas sacensībā valsts mērogā un līdumnieku pārbaudē viens dalībnieks vienā gadā nevar piedalīties.

● Mazpulku vadītājiem piesūtītās **1939. g. mazpulka dalībnieku sarakstu veidlapas jāizpilda 2 eksemplaros.** Viens eksemplars līdz š. g. 1. jūnijam jāiesūta sava novada mazpulku inspektoram, bet otrs paliek mazpulka aktīs.

● Atgādinam, ka katram mazpulkam jāiegādājas LLK Rakstu apgādā vismaz 1 eks. „Mazpulku dziesmas", (cena Ls 1.—) lai nometnēs un sanāksmēs visi mazpulku dalībnieki varētu kopīgi dziedāt.

● Mazpulki un mazpulku dalībnieki arī šogad var piedalīties **kulturaugu slimību vākšanas sacensībā,** (skat. šinī „Mazpulka" numurā izsludinātos noteikumus). **Čaklākie dalībnieki godalgās iegūs — velosipedu vai mikroskopu.**

● **Mazpulku dalībniecēm, kas darbojas mājsaimniecības sekcijā, obligatoriski jāved grāmatvedība** izvēlētā nozarē (rokdarbos, ēdienu gatavošanā vai mājas kopšanā). Šīm dalībniecēm, ja tās vasarā kopj arī lauciņu, laukkopības grāmatvedība nav obligatoriska.

● **TLM ārstniecības augu uzņēmums lūdz aizrādīt, ka mazpulku dalībnieki var paplašināt platības, audzējot kumelītes, melnās un baltās sinepes,** ķimenes, kā arī deviņvīru spēku. No savvaļas augiem lielākos daudzumos jāievāc: Gailenīšu ziedi, vīgriezes ziedi, liepu ziedi, priežu pumpuri, bērzu pumpuri, puplakšu lapas, ziepenīšu laksti, paegļu ogas, kalmju zemes stumbri, retēju zemes stumbri un cūkpieneņu saknes.

Visus šos augus varēs dodot ārstniecības augu uzņēmumam daudz vairāk, nekā mazpulki ir līdz šim pieteikuši.

● **655. Raunas-Jāņa** mazpulks pārdēvēts par **655. Raunas-Tīrumnieku** mazpulku.

Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa

Sabiedrības labā

Humors

Esmu dzirdējis, ka cilvēks neesot vis kāds alu lācis, kas ziemā viens savu ķepu zīž un vasarā odus dzenā. Cilvēks ceļas uz pakaļkājām un meklē tādus pašus citus divkājainus radījumus. Es arī gribu piederēt pie šīs augstāko dzīvnieku sugas un sabiedrības labā upurus nest.

Vadītājs noteica, ka tīrībai un spodrībai tagad esot jābūt uz visas līnijas. Man tur daudz nekas nevar būt pretim. Ja māte jaunas bikses dod kājās, lai tad arī vecās iet baļļā. Rokas jau tā es pats mazgāju katru rītu kopā ar acīm, ausis ar kaklu svētdienas rītos un kājas kopā ar citām miesas daļām, kad pagadas aiziet pirtī. Dažreiz tas nemaz tik reti neiznāk, un uz lielajiem svētkiem jau vienmēr. Nagi nolūzt paši roku darbos, bet ja nē, tos var tik īsi ar zobiem apgrauzt, ka nekāds lielais daudzums melnumu tur nevar aizķerties. Nav jau akurāt rokas arī visiem acīs jābāž. Tās var turēt aiz muguras un ievilkt piedurknēs. Bikšu kabatas, jādomā, arī kādai labai vajadzībai domātas. Ja nu vadītājs tiešām nerimsies un katrā sanāksmē sāks pētīt roku līnijas, ausu gropes un kāju nagus, tad jau gan tēvam vairosies izdevumi ziepju pastiprināta patēriņa dēļ.

Ar kurpēm ir gatavais negals. Ziemu viņu purni turas sarkani, rudenī un pavasarī dubļaini un vasarā pievelk putekļus. Kurpju tīrību traucē īsi bikšu gali un gaišas zeķes, bet mutauts parasti aizmirstas mājās.

Ticis ar mums galā, vadītājs uzbruka nabaga kaimiņu mājai. Tur mēs gājām kā uz Pļevņas kariem: cits ar ķipi, cits ar dakšu, cits ar pinčeli un meitas ar slotām un slapjām lupatām. Es vēl šodien nezinu, ar kādu demaršu un cik ultimatiem vadītājs bija panācis, ka visi suņi bija piesieti ķēdēs, tītars ielikts aizgaldā un bullim ievērts riņķis nāsīs. Pretestību no iedzimtiem nesatikām ne kūtī, ne sētā, ne istabā.

Uzbrukumu ievadija dakšaino družina mēslu čupai. Nešus un vešus tā pārvietojās no kūts durvīm un istabas logu priekšas klusākā vietā. Otrā brigade medija žagarus. No pirts stūra, klēts pakša, istabas stenderes un citām «parocīgām» vietām tos novietoja koncentracijas nometnē, žagarainē. Sētas tīrīšanas akciju izveda slotu armija grābekļu atbalstīta.

Istabas okupēja sieviešu bataljons. Pēc sīva cīniņa atklājās, ka logu stiklam var redzēt cauri un grīdai krāsa apakšā. Prusaki, paredzēdami padošanos bez noteikumiem, ar sievām un bērniem devās bēgļu gaitās, bet zirnekļi noņēma savas valsts karogus lupatu priekšā. Uzvaras kroni uzlika pindzele ar krītu. Sava daļa tika gan pašam meistaram, bet sienas arī palika baltākas.

Jancis aizkrāsnē atrada pelēku runci un stiepa to pie ūdens spaiņa, bet tas bez iepriekšēja brīdinājuma iecirtās Janča ciskās, iekodās pirkstā un tāds pat nespodrināts nozuda istabas augšā. Citi lopiņi bija padevīgāki un zem grīstu un skrāpju spiediena nometa vecos ziemas tērpus ar visām bruņām.

Nebija diena vēl gàlā, kad triumfa garā ar dziesmām par uzvaru atgriezamies skolā.

Savas mājas spodrināšanai man pašam bija pilnas rokas darba. Pagultē bez mātes tupelēm, tēva filča un ādas zābakiem, dāliju kastes un citām tur piederīgām lietām atradu rudenī zudušo cūkkūtiņas atslēgu, divus sadīgušus kartupeļus, ķemmi ar izlauztiem zobiem, pusduci tukšu puķu podu, pudeles un citus bēniņu sīkumus. Mazāk mantu nebija arī skapja augšā. Šajā noliktavā glabājās nelaiķa vectēva cepure, iepuvis ķirbis, kārba ar sažuvušu zābaku smēru, puse no lampas kupola, vērpjamā ratiņa spoles, sapņu grāmata un naža spals bez asmeņa. Māte gan protestēja, bet es skolotāja vārdā labu daļu mantu notriecu plīts priekšā. Tāpat es saplēsu kumodes māla kaķi ar nobrukušu krāsu un vienu nodauzītu ausi, un tādu pat galu ņēma puķu vāze ar divreiz sistiem robiem. Pēc mazas kaulēšanās ar mājas sieviešu cilvēkiem spogulis ar nosisto stūri gan vēl palikās, bet visas kartiņas ar laimes vēlējumiem dažādos gadījumos ar mīļo un mušu parakstiem atbrīvoja sienu turpmākiem radu sveicieniem. Māte rokas vien noplātīja, bet šoreiz tās nepacēla, laikam, pārsteiguma dēļ. Man tā «šepte» patikās.

Jurģu dienā pildiju novērotāja pienākumus lielo ceļu krustojumā. Tepat jau aiz mūsu šķū-

Tur mēs gājām kā uz Pļevnas kariem . . .

Sava daļa tika gan pašam meistaram, bet sienas arī palika baltākas

ņa viņi bija. Mūsu pusē tai dienā savadā mājās svešus putras strēbējus. Te ir sava kārtība un parašas. Pēc Jurģiem vajaga divas meitas un pēc Mārtiņiem var iztikt ar vienu puisi. Ir laiks, kad sāk gulēt diendusu; un ir diena, līdz kurai ēd launagu. Pārējā laikā var strādāt. Precējušos ļaudis mūsu mājās neved. Tie prasa savu istabu, arī svētdienās ēd saimnieka maizi un netaisa mājās ballītes. Vēl mazāka piekrišana ir viņu bērniem un lopiņiem. Tie nobradā pagalma mauru, deldē durvju eņģes un baidē vistas. Var gadīties, ka tie norauj kādu ogu, uzkāpj uz sētas vai rudzu grāvjos sāk lasīt ķimenes. Lopiem jādod siens un salmi, un ganībās tie saimnieka lopiņiem no purna noplūc treknākos zāles kušķus. Nervu nemaitāšanas nolūkos precētos mūsējie ieteica citiem apvidiem.

Šogad Klibjānis aizveda vienu puisi un divas meitas, kas katrs runāja savā valodā, rādija ar pirkstiem un smējās. Uz Vīzdeguņiem aizgāja gans ar stibu rokā un kuli mugurā. Parasto kārtību izjauca Purpētera vezums. Tas veda mājās vīru, sievu, zēnu manā vecumā un govi ratu pakaļā. Govs — tāda pati kā govs, gan tāda pamazāka, bet ēdelīga gan viņa būs. Zēns — kā jau puika, noleca no ratiem, apskatija mani no galvas līdz kājām un uzrāpās atpakaļ. Gan es to vēl apsveikšu vietējās jaunības vārdā. Ratos bija divi gultas gali, liela ripa ar kājām, divi krēsli ar ķiseniem, drēbju sainis un dēļu strēķis. Plikstiņos iegriezās pāris ar diviem zēniem un vienu skuķi, bet Lielbikšos, vai vesels vezums mazu galviņu, un kur vēl tās, kas veda govi, dzina aitu un lēkāja pa grāvi. Te kaut kas vairs nebija kārtībā. Būs jādibina šīgala mazpulka saime ar zaļu strīpu man.

Mana sabiedriskā darbība turpinājās mežu dienās. Mežu dienās visi un visur stāda kokus: mežā siltumam, gar ceļiem daiļumam un dārzos baudai.

Ar skaistuma kopšanu nodarbojās skola. Labu gabaliņu uz vienu pusi sastādija ozolus, gabaliņu uz otru — liepas. «Izrok bedri, tajā iedzen mietu, pie mieta piepasē kociņu, paber melnu zemi apakšā, papurina virsū, pakrata kociņu, pieaudzis piemin ar pussvaru, pusaudzis ar visu, uzlej spaini ūdens, piesien ar liniem, un kociņš augs.» Mežsargs visu tā izstāstija, mēs apmēram tāpat izdarījām, un aleja dienas laikā bija gatava.

. . . kas katrs runāja savā valodā . . .

Par siltumu bija domājis mazpulks. Mežsargs parādija meža vidū tukšumu bez celmiem. Tur rakām bedrītes un bērām čupiņas. Čupiņās izurbām caurumus un caurumos kā bietes iestādījām priedītes. Laistīt gan nelaistijām, laikam, ūdens trūkuma dēļ. Vasaru tas gabals būšot jāravējot un jāpieliekot uzraksts: «Lopus ganīt un ogas lasīt nav brīv.»

Pa dārziem rāvās katrs pats. Es iestādiju trīs ābeles, divas bumbieres un pie sētas piecas lazdas. Maniem zēniem vis nebūs jāiet mežā bikses plēst. Pie ābelēm galvenais neesot vis stāds, bet pote un nosaukums. Nogaržot dabūjot pēc pieciem gadiem un tad droši varot zināt, kurā varot iekost Jēkaupos, kurā Ziemsvētkos un kurā Lieldienās. Ābelītes jāsargājot rudenī no pelēm, ziemu no zaķiem, pavasarī no salnām un vasarā no tārpiem, ar vārdu sakot, sargāšana cauru gadu. Te būs kas jāizgudro.

Lūdzu nāciet talkā!

Čipus.

Saturs

	Lpp.
To lielo mērķi pieminiet. A. Grīns	193
Piecos gados.	194
Kas jauns mūsu zemē un valstī	196
Augsim Latvijai. Iekšējais godīgums	198
Ģimenes diena. J. Eidemanis	199
Sējējs. A. Rasas stāsts	200
Zemes ļaudis. J. Kalna pastāsts (Beigas)	204
15. maijs un tuvāko dienu darbs mazpulkos. Agr. K. Ķirsis	208
Svētīts ir darbs. Arn. L.	210
Kā audzēt saulgriezes. V. Gailums	214
Spodrās mājās nav vietas mušām. Dr. J. A. Vītols	217
Ievads lidmodeļu būvē. E. Smildziņš	220
Kāpēc jāaudzē kulturzāles. Agr. V. Uiska	224
Šachs. R. Švarcs	227
Pašu darbs.	228
«Mazpulka» 100. numurs. B. Radziņš.	230
Mazpulku dzīve.	234
Paziņojumi.	237
Humors.	238

Latvijas Lauksaimniecības kameras mēnešraksts jaunatnei un mazpulku dalībniekiem
Iznāk katra mēneša 15. dienā.
Redakcija un ekspedicija Jelgavā, Viestura piemiņas pilī, Tālr.: redakc. 1000 — 14, eksped. 1000 — 47.
Abonēšanas maksa: Gadā Ls 2,—. Atsevišķs numurs 20 sant. Tekošs rēķins pastā 6056.
Sludinājumu maksa: 1/1 lapas puse — Ls 100,—, 1/2 lap. p. — Ls 50,—, 1/4 lap. p. — Ls 25,—

Izdev.: **Latvijas Lauksaimniecības kamera.** Atbildīgais redaktors: **RUDOLFS DZĒRVE.**
A./S. „ROTA" Jelgavas nod. Jelgavā, Poruka ielā 5, tālr. 519. 965 Šis numurs iespiests 34.000 eks.

Lielā izvēlē visādi
muzikas instrumenti un to piederumi
vairumā un mazumā pie

Edgara Leviņa
Dzirnavu ielā Nr. 87/89, tālrunis 29995
(Blakus C/S. „Turība")
Mazpulkiem un skolām rabats

K. BODNIEKA

manufakturas preču tirgotava
Rīgā, Kr. Barona ielā Nr. 28-a

Nodaļas:
Rūjienā, Rīgas ielā № 2;
Talsos, Lielajā ielā № 25;
Jelgavā, Pils ielā № 6/8.

Pastāvīgi krājumā:
zīda un vilnas audumi, baltpreces, logu priekškari, celiņi, mēbeļu drānas

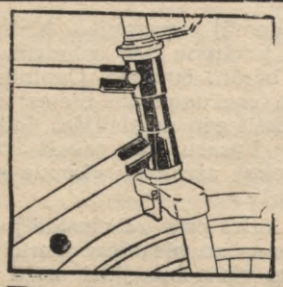

Lietpratēji atzīmē ar gandarijumu, ka

velosipedam »OMEGA«

lietotas tikai visaugstākā labuma izejvielas

Latvju uzņēmums

Elizabetes ielā Nr. 55
Marijas ielā Nr. 2
Kalnciema ielā Nr. 36/38

„OMEGA"
A/S.

Lauksaimnieki, ādu nodevēji!

Pārdodot jēlādas, pieprasiet aģentam vienmēr izdot ādu pieņemšanas zīmes norakstu, pārbaudiet, vai ir ierakstīts pareizs skaits, cena un izmaksātā suma.

Neparakstiet neizpildītas vai nepilnīgi izpildītas zīmes, jo ar to Jūs dodat iespēju varbūtējiem viltojumiem!

Ja ieraksti zīmē nesaskan ar nodoto ādu skaitu un izmaksāto vērtību, tad tādu zīmi līdz ar paskaidrojumu, uzrādot aģenta vārdu, iesūtiet

Tirdzniecības un Rūpniecības
A/S-bai „ĀDU UN VILNAS CENTRALE"
Rīgā, 15. maija laukumā 1

Aug. Kurau

Drāšu audumu, pinumu un caurumotu skārdu fabrika

Rīgā, Tērbatas ielā 78, tālr. 92227

NOLIKTAVA:
Tērbatas ielā 24, tālr. 27629

Pastāvīgi lielā izvēlē

dāmu, kungu un bērnu apavi, kā arī speciāli aizsardzēm piemērotas krāsas kurpes

Apavu nams „ALMA"

Rīgā, Kr. Barona ielā 15

A. Kauliņš.

Bērnu apģērbu nams.

Rīgā, Gaisiņa ielā 4, pie Centrāltirgus, t. 29722.
Privātdziv. Lāčplēša ielā 70, dz. 1, tālr. 21541.
Pasta tekošs rēķins № 11217.

Laipni piedāvā lielā izvēlē visādus meiteņu un puisēnu apģērbus.
Jaunos vidussk., mazpulku un tautas tērpus, veļu, galanterijas preces u. t. t.
Laipna apkalpošana. Glīts darbs.
Skolām un palīdz. sab-bām viszemākās cenas.

IMPORTS

K. A. Bušs

Pārtikas preču, garšvielu un augļu lieltirgotava

Rīgā, Kungu ielā 23. Tālr. 20829
Tek. rēķ.: Latvijas bankā 3210, pastā 1650

Piedāvāju no krājuma

medību bises

dažādos izstrādājumos, kā arī uz speciālpasūtījumu

L. GRANDOVSKIS

Rīgā, Kungu ielā Nr. 24, tālrunis 23313

Kā MAUSER un WALTHER ieroču fabriku vienīgais pārstāvis Latvijā tur arvien krājumā šo fabriku ieročus un rezerves daļas. Cenas ārpus katras konkurences

„Jelgavas audums"

K. STRAZDS **Tekstilfabrika un tirgotava**
Jelgavā, Katoļu ielā 80

Piedāvā:

Dāmām un meitenēm: kleitu un mēteļu drānu.

Kungiem: uzvalku, mēteļu, puskažociņu un skolēnu drānas.

Pie veikala noliktavas plaša drēbniecība

Lauksaimnieki,

vieglo smilts zemju īpašnieki, lietojiet savas zemes uzlabošanai

zaļmēslu lupinas

un Jūs sasniegsiet ievērojami augstas ražas.

Zaļmēslu lupinas sēkla maksā Ls 0,28 kg un pasūtama

A/S.
„Latvijas Centralais Sēklu Eksports"
Rīgā, Dzirnavu ielā Nr. 87/89
Tālrunis 31044

A/S.
„Latvijas koks"

Rīgā, Kaļķu ielā Nr. 3

Mazpulku dalībniekus 15. maija svētkos sveic

Valsts cukura monopola pārvalde
Jelgavas, Krustpils un Liepājas cukurfabrikas